

ČESKÁ AGENTURA NA PODPORU OBCHODU / CZECHTRADE

**ZAHRANIČNÍ OBCHOD ČESKÉ REPUBLIKY
V LETECH 2001 AŽ 2005**

Praha

2006

OBSAH

ZÁKLADNÍ VÝVOJOVÉ TRENDY ZAHRANIČNÍHO OBCHODU ČESKÉ REPUBLIKY V LETECH 2001 AŽ 2005

1. Dynamika vývoje českého zahraničního obchodu v letech 2001 až 2005

2. Teritoriální struktura

3. Zbožová struktura

4. Obchodní bilance

5. Vývoj cen

6. Organizační struktura

7. Zahraniční obchod České republiky s největší zahraničně partnerskou oblastí a nejvýznamnějšími zeměmi

7.1 Největší obchodní partner – Evropská unie

7.2 Významní obchodní partneři mezi jednotlivými zeměmi

7.2.1 Spolková republika Německo

7.2.2 Slovensko

7.3 Země, s nimiž má Česká republika největší bilanční deficit

7.3.1 Čína

7.3.2 Rusko

ZÁKLADNÍ VÝVOJOVÉ TRENDY ZAHRANIČNÍHO OBCHODU ČESKÉ REPUBLIKY V LETECH 2001 AŽ 2005

- Zahraníční obchod České republiky se v rozmezí let 2001 až 2005 rozvíjel poměrně dynamicky (i při výkyvu v roce 2002, v němž došlo k meziročnímu poklesu obratu českého ZO o 75,8 mld.Kč s indexem 97,1).
- Za sledované pětiletí se obrat zahraničního obchodu v roce 2005 oproti roku 2001 zvýšil na index 139,3 %, přičemž vývoz se na tomto nárůstu podílel 57,4 %, na rozdíl od dovozu, který se na něm účastnil ve výši 42,6 %.
- V uvedených pěti letech byl zaznamenáván postupný nárůst podílu vývozu na obratu českého zahraničního obchodu od 47,8 % v roce 2001 až na 50,5 % v roce 2005, což současně při dosaženém rozsahu krytí dovozu vývozem v posledním roce pětiletí s indexem 102,1, znamenalo realizování aktivní obchodní bilance, které bylo rokem 2005 poprvé dosaženo od roku 1993.
- Je proto možno konstatovat, že sledované pětiletí 2001 – 2005 bylo pro zahraniční obchod v jeho základních obrysech, ve srovnání s předcházejícím vývojem, obdobím poměrně úspěšným.
- V uvedeném období i nadále největším obchodním partnerem (z jednotlivých základních skupin zemí, s nimiž ČR provádí zahraniční obchod), zůstaly země s vyspělou ekonomikou, jejichž účast se pohybovala ve vývozu lehce nad 90 % a v dovozu převyšovala 80 %, přičemž rozhodujícím komponentem tohoto obchodu byla Evropská unie.
- Největší koncentrace zahraničního obchodu České republiky tedy směřovala na evropský trh, zejména na sousední země, mezi nimiž dominuje Německo.
- Ve sledovaném období byly největší zbožovou skupinou ve vývozu i dovozu stroje a dopravní prostředky, které v roce 2005 zaznamenaly podíl 50,8 % na celkovém exportu a 40,3 % na celkovém importu.
- Významnou zbožovou skupinou jak v exportu, tak importu ČR bylo i průmyslové zboží podle druhu materiálu s podílem 21,7 % ve vývozu a 20,5 % v dovozu v roce 2005.
- V závěru sledovaného pětiletí zaznamenávala Česká republika výrazný bilanční propad dlouhodobějšího charakteru s Čínou, Ruskem a Japonskem.
- Naproti tomu nejvyšší aktivní bilanci v roce 2005 vykazala Česká republika se Spolkovou republikou Německo, Slovenskem, Velkou Británií a Rakouskem.

- Komoditně největší negativní vliv na obchodní bilanci v posledním pětiletí měla minerální paliva a maziva a chemikálie, přičemž v letech 2001 a 2005 největší zápornou bilanci vyprodukovala minerální paliva a maziva, zatímco primát největšího bilančního propadu v letech 2002 – 2004 držely chemikálie.
- Naopak, největší aktivum po většinu sledované doby zaznamenávaly stroje a dopravní prostředky, následované průmyslovým zbožím podle druhu materiálu.
- Časové řady cenových indexů za léta 2001 až 2005 přepočtených k základu průměru roku 2000 vykazovaly u celkového vývozu i dovozu ČR kolísavý vývoj a to (s výjimkou indexu vývozu za rok 2001) pod úrovní cen dosažených v roce 2000. Rozptyl indexů vývozních cen celkem se pohyboval od -6,2 % do +0,5 % a indexů dovozních cen celkem od -10,1% do -1,5 %.
- Rozhodující objem exportu byl ve sledovaném pětiletí zabezpečován třemi nejvyššími kategoriemi vývozců, které reprezentovaly 3,8 % - 10,9 % všech exportních subjektů v ČR, a to v rozsahu 83,0 % až 88,4 % z celkového českého vývozu.
- Dvě kategorie největších importérů, tj. s dovozem v hodnotě 500 – 1000 mil.Kč, zajišťovaly více jak 10 % celkového importu a subjekty s dovozem nad 1 mld.Kč zabezpečovaly kolem 50 % souhrnné hodnoty českého importu.

1. Dynamika vývoje českého zahraničního obchodu v letech 2001 až 2005

Obrat zahraničního obchodu České republiky se oproti roku 2001, kdy činil 2 655 953 mil.Kč, zvýšil v roce 2005 na 3 698 548 mil.Kč, tj. na 139,3 %, což v absolutním vyjádření představuje nárůst 1 042 595 mil.Kč.

Vývoz se přitom na tomto zvýšení podílel částkou 598 952 mil.Kč (tj. 57,4 % celkového nárůstu), zatímco dovoz se ve srovnání s rokem 2001 zúčastnil na přírůstku sumou 443 643 mil.Kč, což znamená 42,6 % celkového zvýšení obratu zahraničního obchodu v roce 2005 oproti roku 2001.

Tabulka 1

Vývoj obratu zahraničního obchodu ČR v letech 2001-2005

Rok	Obrat ZO v mil.Kč	Meziroční nárůst/pokles v %	Meziroční hodnotový nárůst/pokles v mil.Kč
2001	2 655 953	x	x
2002	2 580 111	97,1	-75 842
2003	2 811 653	109,0	+231 542
2004	3 471 752	123,5	+660 099
2005	3 698 548	106,5	+226 796

Pramen: ČSÚ a vlastní propočty

Obrat zahraničního obchodu se, jak je zřejmé z uvedeného přehledu, meziročně vyvíjel nejednosměrně, s poněkud rozdílnou dynamikou. Zatímco meziroční zvýšení v letech 2003 a 2005 byla navzájem v relativní úrovni v podstatě souměřitelná (s indexy 109,0 a 106,5), tak rok 2002 znamenal na jedné straně meziroční pokles obratu českého zahraničního obchodu o 75,8 mld.Kč s indexem 97,1, zatímco na druhé straně v roce 2004 došlo k mimořádně velkému meziročnímu růstu, a to o 660,1 mld.Kč, při indexu 123,5.

Uvedený meziroční hodnotový přírůstek byl současně nejvyšší v historii českého zahraničního obchodu od roku 1993. Nejvíce se tomuto absolutnímu nárůstu blížil rok 2000, kdy zvýšení v meziročním srovnání činilo 481,1 mld.Kč.

Z hlediska relativní úrovně byl však meziroční přírůstek roku 2004 až třetí v pořadí, když byl předstižen rokem 1995 s indexem 128,7 a rokem 2000 s indexem 125,6.

Poznámka: Pokud není uvedeno jinak, veškeré číselné informace v této práci jsou čerpány z definitivních údajů vydaných ČSÚ dle závěrky k 18.7.2002, 14.7.2003, 27.8.2004, 26.8.2005 a 28.8.2006, a to vždy za předcházející rok.

Veškeré údaje v tabulkách jsou zpracovány z hodnot v korunách a následně zaokrouhleny na tisíce, resp. milióny. Z tohoto důvodu nemusí souhlasit plně součet částí celku s celkovým údajem a mohou se vyskytnout i drobné difference.

Tabulka 2

Podíl vývozu a dovozu na obratu a krytí dovozu vývozem v letech 2001-2005

(v %)

Rok	Podíl vývozu na obratu	Podíl dovozu na obratu	Krytí dovozu vývozem
2001	47,8	52,2	91,6
2002	48,6	51,4	94,6
2003	48,8	51,2	95,2
2004	49,6	50,4	98,5
2005	50,5	49,5	102,1

Pramen: vlastní propočet z údajů ČSÚ

Vzhledem k tomu, že poměr vývozu a dovozu na obratu je předurčujícím činitelem úrovně obchodní bilance, je povzbuzujícím jevem v posledních pěti letech postupný nárůst účasti vývozu na obratu českého zahraničního obchodu. Tento vývoj byl zakončen v roce 2005 nadpolovičním podílem exportu na obratu, a tedy aktivní obchodní bilancí, která tak byla zaznamenána poprvé od roku 1993. (Druhý nejlepší výsledek byl realizován v roce 1993 s podílem vývozu 49,7 %, následovaný rokem 2004 s účastí exportu na obratu ve výši 49,6 %).

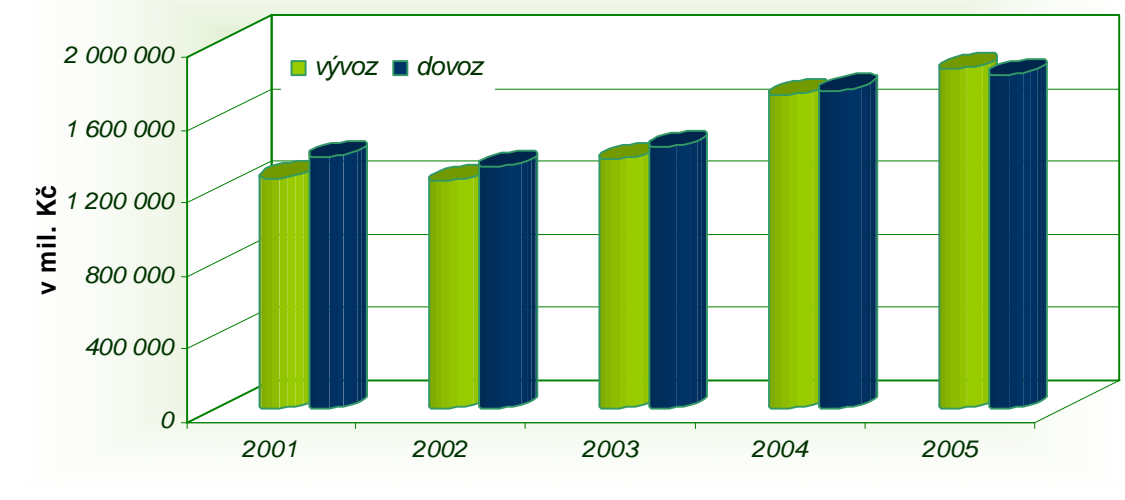
V korelaci s podílem vývozu na obratu je i rozsah krytí dovozu exportem. Toto krytí dosáhlo opět nejvyšší úrovně v roce 2005, a to při indexu 102,1, přičemž se tak stalo poprvé (za jednotlivý rok) za celou dobu trvání českého zahraničního obchodu od roku 1993.

Z uvedených rozebíraných hledisek byl tedy vývoj zahraničního obchodu ČR v roce 2005 dosud nejúspěšnějším.

O poměru mezi vývozem a dovozem a jejich výši ve sledovaných letech informuje následující graf:

Graf 1

Vývoj vývozu a dovozu v letech 2001 - 2005

Pramen: ČSÚ

Z dosud uvedených údajů vyplývá, že zatím dominantnější úlohu v českém zahraničním obchodu hrála dovozová stránka obrátu zahraničního obchodu, která však nicméně ve sledovaném pětiletí postupně ztrácela na dynamice, takže v roce 2005 vývoz poprvé od vzniku ČR překročil výši dovozu realizovanou v tomtéž roce.

Pro konkrétní ozřejnění je vývoj dovozu zachycen v následující tabulce:

Tabulka 3

Vývoj dovozu ČR v letech 2001-2005

Rok	Dovoz v mil.Kč	Meziroční nárůst/pokles v %	Meziroční hodnotový nárůst/pokles v mil.Kč
2001	1 386 319	x	x
2002	1 325 717	95,6	-60 602
2003	1 440 723	108,7	+115 006
2004	1 749 095	121,4	+308 372
2005	1 829 962	104,6	+80 867

Pramen: ČSÚ a vlastní propočty

Z uvedených údajů je zřejmé, že meziroční pokles dovozu oproti dříve udávanému snížení vývozu, byl v roce 2002 hlubší, když představoval 60,6 mld.Kč a index 95,6. I v dalších letech v relativní i absolutní úrovni nárůst dovozu byl pod úrovní přírůstku vývozu, což dokumentuje následující číselné shrnutí.

Tabulka 4

Vývoj vývozu ČR v letech 2001-2005

Rok	Vývoz v mil.Kč	Meziroční nárůst/pokles v %	Meziroční hodnotový nárůst/pokles v mil.Kč
2001	1 269 634	x	x

2002	1 254 394	98,8	-15 240
2003	1 370 930	109,3	+116 536
2004	1 722 657	125,7	+351 727
2005	1 868 586	108,5	+145 929

Pramen: ČSÚ a vlastní propočet

V roce 2002 meziroční snížení exportu, měřeno ve vztahu k celkovému poklesu obrátu, činilo pouze 15,2 mld.Kč s indexem 98,8; bylo tedy nižší, než to, které vykázal import.

V dalších letech pak byly nárůsty vývozu oproti přírůstkům dovozu vyšší. Zejména meziroční zvětšení vývozu v roce 2004 bylo značné, jak v absolutní, tak i v relativní úrovni (351,7 mld.Kč, index 125,7), přitom šlo o vůbec nejvyšší meziroční přírůstek exportu od roku 1993. (Druhý nejvyšší nárůst byl zaznamenán v roce 2000, v rozsahu 212,3 mld.Kč s indexem 123,4).

Závěrem je možno konstatovat, že sledované pětiletí 2001 – 2005 bylo pro zahraniční obchod, ve srovnání s předcházejícím vývojem od roku 1993, úspěšným obdobím, jehož závřením v roce 2005 bylo dosaženo poprvé aktivní obchodní bilance v rozsahu 38,6 mld.Kč.

2. Teritoriální struktura¹⁾

Pozice jednotlivých základních skupin zemí, tj. zemí s vyspělou ekonomikou, rozvojových zemí, evropských zemí s přechodovou ekonomikou vč. SNS a mimoevropských zemí s přechodovou a státní ekonomikou, **na celkovém českém vývozu** byly v letech 2001 – 2005 poměrně stabilní, když se jejich meziroční změny pohybovaly pouze od -1,3 procentního bodu do +0,9 bodu a mezi krajními roky sledovaného období se pak pohybovaly od -1,5 do +1,0 bodu.

Na uvedených změnách se přitom nejvíce podílely **země s vyspělou ekonomikou**, jejichž účast na českém vývozu dlouhodobě osciluje kolem 90 % a nejvyšší úrovně dosáhla v roce 2003 (92,1 % při meziročním navýšení o 0,8 bodu), zatímco v dalších dvou letech se meziročně postupně snižovala (o -0,5 a -1,3 bodu) až na 90,3 % v roce 2005. Rozhodující vliv na pozici zemí s vyspělou ekonomikou měly zákonitě členské státy EU, jejichž podíl na českém vývozu se ve sledovaném období pohyboval kolem 85 %. Svého maxima dosáhl rovněž v roce 2003 (86,3 %) a minima v roce 2005 (84,1 %). Mezi krajními roky sledovaného období pak zaznamenal pokles o 1,5 %.

Zatímco země s vyspělou ekonomikou jako jediné ze základních skupin zemí vykázaly mezi krajními roky sledovaného období zhoršení pozic v českém vývozu (-1,5 bodu), evropské země s přechodovou ekonomikou vč. SNS si ji zlepšily o 1,0 bodu, rozvojové země o 0,3 bodu a mimoevropské země s přechodovou a státní ekonomikou o 0,1 bodu.

Evropské země s přechodovou ekonomikou vč. SNS reprezentovaly po celé sledované období **druhou nejsilnější skupinu v českém vývozu**, ale jejich podílová účast

1) Komentář k teritoriální struktuře je proveden na základě údajů o rozdělení jednotlivých zemí do základních skupin, které vychází ze stavu platnému k 1.5.2004, kdy došlo k rozšíření EU.

zůstala, i po vystřídání meziročních poklesů z roku 2002 (-0,1 bodu) a 2003 (-0,3 bodu) meziročními nárůsty v roce 2004 (+0,5 bodu) a 2005 (+0,9 bodu), na poměrně nízké úrovni, která se pohybovala mezi 4,2 % (rok 2003) a 5,6 % (rok 2005). Určující vliv na pozici těchto zemí v českém vývozu přitom mělo Společenství nezávislých států, jehož podíl na vývozu ČR dosahoval 2,1 % až 3,1 % a představoval tak více než polovinu z celkové účasti evropských zemí s přechodovou ekonomikou na tomto exportu.

Třetí pozice mezi základními skupinami zemí náležela po celé sledované období v českém vývozu **rozvojovým zemím**, jejichž podíl osciloval kolem 3 % při meziročních změnách, které se pohybovaly od -0,6 bodu do +0,4 bodu. Minima dosáhl v roce 2003 (2,9 %) a maxima v roce 2005 (3,6 %), které ale reprezentovalo méně než polovinu účasti těchto zemí v českém vývozu docílené v roce 1993.

Poslední místo ve vývozu ČR zaujímaly po celé sledované období mezi hlavními skupinami zemí **mimoevropské země s přechodovou a státní ekonomikou**, když jejich podíl nedosáhl v žádném roce daného období ani jednoho procenta, meziročně kolísal od +0,4 bodu do -0,3 bodu a mezi krajními roky se zvýšil pouze o 0,1 bodu.

Tabulka 5

Struktura vývozu podle skupin zemí

(v %)

Skupina zemí	2001	2002	2003	2004	2005
Svět celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Země s vyspělou ekonomikou	91,8	91,3	92,1	91,6	90,3
Rozvojové země	3,3	3,5	2,9	3,2	3,6
Evropské země s přechodovou ekonomikou vč. SNS	4,6	4,5	4,2	4,7	5,6
Mimoevropské země s přechodovou a státní ekonomikou ¹⁾	0,3	0,7	0,8	0,5	0,4
Nespecifikováno	-	-	-	-	0,1

1) ČLR, KLDR, Kuba, Laos, MoLR, VSR

Pramen: ČSÚ

Meziroční změny v postavení jednotlivých základních skupin zemí v celkovém dovozu ČR byly ve sledovaném období v porovnání s vývozem poněkud výraznější. Pohybovaly se mezi -2,6 bodu a +2,3 bodu a dopadaly především na dvě skupiny zemí, a to na země s vyspělou ekonomikou a na evropské země s přechodovou ekonomikou vč. SNS.

Země s vyspělou ekonomikou i v dovozu ČR dlouhodobě **zaujímají nejsilnější pozici převyšující 80 %**, která přitom ve sledovaném období zaznamenala relativně největší změny, spočívající v meziročním snižování jejich podílu, s výjimkou roku 2004, na českém dovozu (-2,6 bodu, -0,7 bodu, +1,3 bodu, -1,6 bodu). Mezi krajními roky daného období se tak účast zemí s vyspělou ekonomikou na importu ČR snížila o 3,6 bodu. Hlubší pokles podílu zemí s vyspělou ekonomikou na českém dovozu než na českém vývozu pokračuje v trendu nastoupeném v roce 1999, kdy jejich podíl ve vývozu ČR poprvé převýšil jejich podíl v dovozu ČR.

Druhou nejsilnější pozici v importu ČR, v porovnání se zeměmi s vyspělou ekonomikou ale podstatně nižší, si dlouhodobě (s výjimkou roku 2002 a 2003), i přes meziroční poklesy, udržely **evropské země s přechodovou ekonomikou vč. SNS**. Určitým

mezníkem byl pro ně až rok 2005, kdy tyto země zaznamenaly meziroční nárůst svého podílu na českém dovozu o 2,3 bodu. Mezi krajními roky sledovaného období reprezentovalo přitom zvýšení jejich účasti na dovozu ČR pouze 1,2 bodu.

Pozici blízkou evropským zemím s přechodovou ekonomikou v českém dovozu dosáhly pak **rozvojové země**, u nichž střídavé meziroční růsty a poklesy v letech 1993 – 1999 nahradil mírný trend růstu v letech 2000 a 2001, který zintenzívněl v roce 2002 při meziročním navýšení podílu o 1,9 bodu. V roce 2003 zaznamenala účast rozvojových zemí na importu ČR svého historického maxima (7,4 %), zatímco v roce 2004 a 2005 meziročně oslabovala (o 1,1 bodu a 0,6 bodu).

Mimoevropské země s přechodovou a státní ekonomikou naproti tomu od roku 1993 **průběžně posilovaly svoje postavení v českém dovozu až do roku 2003**, kdy jejich podíl činil 5,4 % a představoval dosavadní maximum. V letech 2004 a 2005 se poté stabilizoval na úrovni 5,3 %. Mezi krajními roky sledovaného období pak došlo ke změně pozice těchto zemí v importu ČR, reprezentující +2,0 bodu. Mimoevropské země s přechodovou a státní ekonomikou od roku 1994 a rozvojové země od roku 1997 si uchovávají silnější váhu v dovozu než ve vývozu ČR, kterou v průběhu sledovaného období ještě dále zvýraznily.

Tabulka 6

Struktura dovozu podle skupin zemí

(v %)

Skupina zemí	2001	2002	2003	2004	2005
Svět celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Země s vyspělou ekonomikou	83,9	81,3	80,6	81,9	80,3
Rozvojové země	5,4	7,3	7,4	6,3	5,7
Evropské země s přechodovou ekonomikou vč. SNS	7,4	6,5	6,6	6,3	8,6
Mimoevropské země s přechodovou a státní ekonomikou ¹⁾	3,3	4,9	5,4	5,3	5,3
Nespecifikováno	-	-	-	0,2	0,1

1) ČLR, KLDL, Kuba, Laos, MoLR, VSR

Pramen: ČSÚ

3. Zbožová struktura

V roce 2005 ve srovnání s rokem 2001 zaznamenal vyšší relativní tempo vývoz, který dosáhl přírůstku 47,2 %, na rozdíl od dovozu, jenž se zvýšil o 32,0 %. Jednotlivé zbožové skupiny se přitom na uvedených nárůstech podílely v rozsahu, který je patrný z následujícího přehledu:

Tabulka 7

Úroveň vývozu a dovozu v roce 2005 ve srovnání s rokem 2001 podle zbožových skupin

(v mil.Kč)

Zbožová skupina SITC	Vývoz			Dovoz		
	2001	2005	Index 2005/2001	2001	2005	Index 2005/2001

0 Potraviny a živá zvířata	34 415	61 062	177,4	53 662	81 648	152,2
1 Nápoje a tabák	8 742	10 609	121,4	7 272	11 781	162,0
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	38 603	47 193	122,3	40 038	51 356	128,3
3 Minerální paliva a maziva	38 150	57 394	150,4	125 744	167 614	133,3
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	1 432	1 759	122,8	3 143	3 626	115,4
5 Chemikálie	81 679	118 975	145,7	151 041	201 476	133,4
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	309 107	406 324	131,5	280 181	374 319	133,6
7 Stroje a dopravní prostředky	601 362	949 152	157,8	585 007	736 903	126,0
8 Různé hotové výrobky	154 882	215 575	139,2	139 885	199 979	143,0
9 Nespecifikováno	1 262	543	43,0	346	1 260	364,2
Celkem	1 269 634	1 868 586	147,2	1 386 319	1 829 962	132,0

Pramen: ČSÚ a vlastní propočet

Pomineme-li zbožovou skupinu 9 – komodity a předměty obchodu jinde nespecifikované, která dosáhla v relativní poloze extrémní úrovně, jak ve vývozu (index 43,0), tak i v dovozu (index 364,2), avšak z hlediska absolutního vyjádření je poměrně málo významná, nejvýraznější relativní zvýšení nad průměr nárůstu celkového **vývozu** (index 147,2) zaznamenala zbožová kategorie potravin a živých zvířat (index 177,4) při absolutním nárůstu o 26,6 mld.Kč. Druhý nejvyšší relativní přírůstek, při současně největším zvýšení v absolutní úrovni, vykazaly stroje a dopravní prostředky (index 157,8, nárůst 347,8 mld.Kč). Výraznější relativní přírůstek zaznamenala ještě minerální paliva a maziva (index 150,4, ale při skromnějším absolutním nárůstu v rozsahu 19,2 mld.Kč). Ze skupin, které sice nedosáhly průměrného relativního zvýšení, nicméně v absolutní úrovni zaznamenaly podstatnější přírůstky, je třeba připomenout průmyslové zboží podle druhu materiálu (97,2 mld.Kč, index 131,5) a různé hotové výrobky (60,7 mld.Kč s indexem 139,2).

V dovozu průměrný relativní pětiletý nárůst výrazněji překročily zbožové skupiny nápojů a tabáku (index 162,0, avšak s absolutním přírůstkem pouze 4,5 mld.Kč), potravin a živých zvířat (index 152,2, hodnotový nárůst 28,0 mld.Kč) a různé hotové výrobky (index 143,0 při absolutním zvýšení o 60,1 mld.Kč). Lehce nad průměrným pětiletým relativním nárůstem se pohybovaly zbožové kategorie průmyslového zboží podle druhu materiálu (index 133,6, hodnotový přírůstek 94,1 mld.Kč), chemikálie (index 133,4, absolutní nárůst 50,4 mld.Kč) a minerální paliva a maziva (index 133,3, hodnotové zvýšení 41,9 mld.Kč). Sice pod průměrný index 2005/2001, nicméně s nejvýraznějším hodnotovým nárůstem (v rozsahu 151,9 mld.Kč) byl realizován import strojů a dopravních prostředků.

Větší tempo relativního i absolutního nárůstu v roce 2005 proti roku 2001 vykazaly ve vývozu oproti dovozu pouze stroje a dopravní prostředky.

Tabulka 8

Struktura vývozu podle zbožových skupin SITC v letech 2001-2005

(v %)

Rok	Zbožová skupina										Celkem
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
2001	2,7	0,8	3,0	3,0	0,1	6,4	24,3	47,4	12,2	0,1	100,0
2002	2,5	0,7	2,8	2,9	0,1	6,0	23,4	49,6	11,9	0,1	100,0
2003	2,7	0,6	2,8	2,9	0,1	5,9	23,1	50,1	11,8	0,1	100,0
2004	2,8	0,5	2,7	2,9	0,1	6,0	22,6	50,9	11,5	0,1	100,0

2005	3,3	0,6	2,5	3,1	0,1	6,4	21,7	50,8	11,5	0,0	100,0
-------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------	------	------	-----	--------------

Pramen: vlastní propoččet z údajů ČSÚ

Poznámka: 0 – Potraviny a živá zvířata, 1 – Nápoje a tabák, 2 – Suroviny nepoživatelné, bez paliv, 3 – Minerální paliva a maziva, 4 – Živočišné a rostlinné oleje a tuky, 5 – Chemikálie, 6 – Průmyslové zboží podle druhu materiálu, 7 – Stroje a dopravní prostředky, 8 – Různé hotové výrobky, 9 – Nespecifikováno

Z uvedeného sestavení je patrné, že skupiny minerálních paliv a maziv, živočišných a rostlinných olejů a tuků a chemikálií (při poněkud rozkolísanějším trendu) si udržely stejnou či blízkou úroveň svého podílu na celkovém českém **vývozu** v letech 2001 a 2005.

Nárůst podílu naopak registrovaly stroje a dopravní prostředky. Pozitivním jevem je i nárůst účasti ve vývozu potravin a živých zvířat.

Podstatnější, trvalý pokles však zaznamenává zejména průmyslové zboží podle druhu materiálu, a to již od roku 1993, kdy dosáhlo na českém vývozu podílu 29,9 %. (Poklesy jsou na druhé straně vyrovnávány podílovými přírůstků strojí a dopravních prostředků, které v roce 1993 vykazovaly účast v českém vývozu jen v rozsahu 29,0 %).

Tabulka 9

Pořadí zbožových skupin v jednotlivých letech 2001-2005 podle výše podílu ve vývozu

Rok	Zbožová skupina									
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2001	7	8	5-6	5-6	9-10	4	2	1	3	9-10
2002	7	8	6	5	9-10	4	2	1	3	9-10
2003	7	8	6	5	9-10	4	2	1	3	9-10
2004	6	8	7	5	9-10	4	2	1	3	9-10
2005	5	8	7	6	9	4	2	1	3	10

Pramen: vlastní propoččet z údajů ČSÚ

Poznámka: 0 – Potraviny a živá zvířata, 1 – Nápoje a tabák, 2 – Suroviny nepoživatelné, bez paliv, 3 – Minerální paliva a maziva, 4 – Živočišné a rostlinné oleje a tuky, 5 – Chemikálie, 6 – Průmyslové zboží podle druhu materiálu, 7 – Stroje a dopravní prostředky, 8 – Různé hotové výrobky, 9 – Nespecifikováno

Pořadí zbožových skupin ve vývoji let 2001 až 2005 se ve své většině buď nezměnilo, případně posun byl nevýrazný. Výjimkou je skupina potravin a živých zvířat, která ze sedmého místa postoupila na páté místo v pořadí a suroviny nepoživatelné, bez paliv, které z 5 – 6 místa poklesly na sedmé místo v posloupnosti skupin.

Tabulka 10

Struktura dovozu podle zbožových skupin SITC v letech 2001-2005

(v %)

Rok	Zbožová skupina										
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Celkem
2001	3,9	0,5	2,9	9,1	0,2	10,9	20,2	42,2	10,1	0,0	100,0
2002	4,1	0,5	2,9	7,6	0,2	11,1	20,6	42,4	10,6	0,0	100,0
2003	4,0	0,5	2,8	7,5	0,3	11,4	20,1	42,8	10,6	0,0	100,0

2004	4,1	0,6	3,0	7,0	0,2	11,1	20,6	42,3	10,9	0,0	100,0
2005	4,5	0,6	2,8	9,2	0,2	11,0	20,5	40,3	10,9	0,1	100,0

Pramen: vlastní propočít z údajů ČSÚ

Poznámka: 0 – Potraviny a živá zvířata, 1 – Nápoje a tabák, 2 – Suroviny nepoživatelné, bez paliv, 3 – Minerální paliva a maziva, 4 – Živočišné a rostlinné oleje a tuky, 5 – Chemikálie, 6 – Průmyslové zboží podle druhu materiálu, 7 – Stroje a dopravní prostředky, 8 – Různé hotové výrobky, 9 – Nespecifikováno

V **dovozu** většina zbožových skupin nezaznamenala v počátečním a koncovém roce výraznější pohyb. Poněkud větší nárůst vykazovala kategorie potravin a živých zvířat a na druhé straně naopak pokles, skupina strojů a dopravních prostředků. (Vzhledem k tomu, že však jde o větší výkyv až v posledním roce pětiletí, nemusí tento pohyb být předznamenáním dlouhodobější tendence). Jistou rozkolísanost v průběhu pěti let vykazují minerální paliva a maziva, i když počáteční a koncový podíl je jen nepatrně odlišný. Určitou tendenci růstu podílu registrují různé hotové výrobky (rozdíl 0,8 bodu).

Přes nevelké podílové posuny ve struktuře dovozu zůstalo pořadí zbožových skupin podle výše podílu ve všech sledovaných letech beze změny.

Tabulka 11

Pořadí zbožových skupin v jednotlivých letech 2001-2005 podle výše podílu v dovozu

Rok	Zbožová skupina									
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2001	6	8	7	5	9	3	2	1	4	10
2002	6	8	7	5	9	3	2	1	4	10
2003	6	8	7	5	9	3	2	1	4	10
2004	6	8	7	5	9	3	2	1	4	10
2005	6	8	7	5	9	3	2	1	4	10

Pramen: vlastní propočít z údajů ČSÚ

Poznámka: 0 – Potraviny a živá zvířata, 1 – Nápoje a tabák, 2 – Suroviny nepoživatelné, bez paliv, 3 – Minerální paliva a maziva, 4 – Živočišné a rostlinné oleje a tuky, 5 – Chemikálie, 6 – Průmyslové zboží podle druhu materiálu, 7 – Stroje a dopravní prostředky, 8 – Různé hotové výrobky, 9 – Nespecifikováno

Pohyb podílů ve sledovaném období 2001 a 2005 na vývozu a dovozu nejvýznamnějších položek pak ilustruje následující přehled:

Tabulka 12

Přehled položek SITC, které zaznamenaly tříprocentní nebo víceprocentní podíl na celkovém českém vývozu či dovozu v letech 2001 a 2005

Položka SITC	Vývoz (%)			Dovoz (%)		
	2001	2005	změna +/-	2001	2005	změna +/-
33 Ropa, ropné výrobky a příbuzné materiály	1,13	0,92	-0,21	5,31	6,04	+0,73
34 Topný plyn, zemní i průmyslově vyráběný	0,05	0,08	+0,03	3,36	2,58	-0,78
65 Textilní příze, tkaniny, tržní výrobky z nich	3,97	2,64	-1,33	3,48	2,67	-0,81
66 Výrobky z nekovových nerostů, j.n.	4,10	3,09	-1,01	1,72	1,60	-0,12
67 Železo a ocel	4,20	4,71	+0,51	3,95	5,26	+1,31
69 Kovové výrobky	6,22	5,88	-0,34	4,08	4,36	+0,28

71 Stroje a zařízení k výrobě energie	2,78	3,06	+0,28	2,88	2,83	-0,05
72 Strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu	3,26	3,16	-0,10	3,68	2,82	-0,86
74 Stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu	5,95	6,79	+0,84	5,74	5,46	-0,28
75 Kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat	3,09	6,29	+3,20	4,63	4,75	+0,12
76 Zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku	3,51	3,60	+0,09	3,25	3,38	+0,13
77 Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, j.n	10,23	9,72	-0,51	11,86	10,24	-1,62
78 Silniční vozidla	15,94	16,36	+0,42	8,00	8,54	+0,54
89 Různé výrobky, j.n.	4,28	4,35	+0,07	4,36	4,81	+0,45

Pramen: vlastní propočty z údajů ČSÚ

Nejvýznamnějšími obchodovanými výrobky ve **vývozu** byla v letech 2001 a 2005 silniční vozidla s podílem 15,94 % a 16,36 % na celkovém vývozu, což představuje nárůst o 0,42 procentního bodu. Největší přírůstek ve sledovaném pětiletí však zaznamenaly kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat, a to o 3,20 bodu. Naopak, největší pokles vývozu v roce 2005 oproti roku 2001 vykázaly textilní příze, tkaniny, tržní výrobky z nich, a to o 1,33 bodu a výrobky z nekovových nerostů o 1,01 bodu. (Pro srovnání: v roce 1993 největší podíl v českém vývozu mělo železo a ocel s 9,6 % a silniční vozidla s 8,7 %).

V roce 2005 největší účast v **dovozu** registrovaly položky: elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče (10,24 % při poklesu proti roku 2001 o 1,62 bodu), silniční vozidla (8,54 % při nárůstu proti výchozímu roku o 0,54 bodu) a ropa a ropné výrobky (6,04 % při zvýšení o 0,73 bodu). Pro srovnání: v roce 1993 největší podíly v dovozu měly stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu se 7,3 %, dále pak elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče se 7,0 %, strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu se 6,8 % a ropa, ropné výrobky a příbuzné materiály se 6,3 %.

Tabulka 13

**Zbožová struktura vývozu podle hlavních trhů
v letech 2001 a 2005**

(v %)

Zbožová skupina SITC	2001				2005			
	VE	PE	RZ	OZ	VE	PE	RZ	OZ
0-9 Zboží celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>z toho:</i>								
0 Potraviny a živá zvířata	2,3	6,7	7,7	8,1	3,1	4,1	5,5	2,9
1 Nápoje a tabák	0,7	1,0	0,1	0,3	0,6	0,7	0,3	0,2
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	3,2	1,3	0,6	0,9	2,6	1,7	1,0	4,2
3 Minerální paliva a maziva	3,2	1,5	0,6	0,0	3,3	0,8	0,4	0,5
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	0,1	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
5 Chemikálie	6,1	15,2	4,0	6,8	5,9	14,4	4,5	9,8
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	24,0	25,7	33,6	15,3	21,2	24,2	33,6	15,4
7 Stroje a dopravní prostředky	47,7	40,4	47,4	55,9	51,2	45,7	48,6	60,4
8 Různé hotové výrobky	12,6	8,0	6,0	12,7	12,0	8,4	6,1	6,7
9 Nespecifikováno	0,1	0,0	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Pramen: vlastní propočty z údajů ČSÚ

Poznámka: VE – země s vyspělou ekonomikou

PE – evropské země s přechodovou ekonomikou vč. SNS

RZ – rozvojové země

OZ – ostatní země (zahrnují ČLR, KLR, Kubu, Laos, Mongolsko, VSR a obchod bez územní specifikace)

Z uvedeného přehledu je zřetelná převaha podílu strojů a dopravních prostředků **ve vývozu** do všech hlavních trhů, přičemž proti roku 2001 v koncovém roce 2005 jejich účast v exportu do všech teritoriálních oblastí ještě vzrostla. Ve vývozu do ostatních zemí a do zemí s vyspělou ekonomikou převážila dokonce jednu polovinu (60,4 % a 51,2 %) celkového českého exportu do uvedených teritoriálních destinací.

Druhou podílově největší vývozní skupinou zůstalo průmyslové zboží podle druhu materiálu, i když do dvou teritoriálních oblastí, tj. zemí s vyspělou ekonomikou a evropských zemí s přechodovou ekonomikou vč. SNS jeho podíl na českém exportu v roce 2005 oproti roku 2001 poněkud poklesl. Snížení u zemí s vyspělou ekonomikou přitom činilo 2,8 bodu a do evropských zemí s přechodovou ekonomikou vč. SNS pokles představoval 1,5 bodu. Na druhé straně podíl vývozu uvedené zboží skupiny na celkovém exportu do rozvojových zemí stagnoval na 33,6 % a do ostatních zemí se naopak nepatrně (o 0,1 bodu) zvýšil.

Třetí pozici na celkovém českém vývozu v roce 2005 si zachovala skupina různých hotových výrobků, i když při poklesu proti roku 2001. Snížení se projevilo v exportu do zemí s vyspělou ekonomikou o 0,6 bodu na 12,0 % celkového českého vývozu do této teritoriální relace a zejména pak do ostatních zemí, kde snížení činilo dokonce 6,0 bodů. Na druhé straně narostl vývozní podíl této zboží skupiny do evropských zemí s přechodovou ekonomikou vč. SNS (o 0,4 bodu) a do rozvojových zemí o 0,1 bodu na 6,1 %.

Z ostatních zboží skupin nejvýznamnější vývozní kategorií byly chemikálie. Zastoupení chemických výrobků zaznamenalo nejvyšší účast ve struktuře českého vývozu do zemí s přechodovou ekonomikou vč. SNS ve výši 14,4 % českého exportu, nicméně při poklesu proti roku 2001 o 0,8 bodu. Výraznější nárůst vývoz chemikálií naopak zaznamenal v roce 2005 oproti roku 2001 do ostatních zemí, a to zvýšením o 3,0 body na 9,8 % českého exportu do uvedené teritoriální oblasti.

Z dalších oblastí zboží skupin významnější podíly vývozu byly registrovány skupinou potravin a živých zvířat, a to při nárůstu exportu o 0,8 bodu na 3,1 % ve struktuře vývozu do zemí s vyspělou ekonomikou. I když do zbývajících teritoriálních oblastí zaznamenala tato zboží skupina podílový pokles, přesto svou účastí ve struktuře vývozu, zejména ještě do zemí s přechodovou ekonomikou vč. SNS a rozvojových zemí, patří mezi významnější exportní skupiny.

Tabulka 14

Zbožová struktura dovozu podle hlavních trhů v letech 2001 a 2005

(v %)

Zbožová skupina SITC	2001				2005			
	VE	PE	RZ	OZ	VE	PE	RZ	OZ
0-9 Zboží celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>z toho:</i>								
0 Potraviny a živá zvířata	3,7	0,6	10,8	4,6	4,7	0,9	8,4	1,7
1 Nápoje a tabák	0,6	0,2	0,8	0,3	0,7	0,2	0,8	0,1
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	2,1	10,7	4,2	2,1	2,0	10,0	4,5	0,8

3 Minerální paliva a maziva	4,3	68,5	7,9	0,0	4,1	65,4	4,2	0,0
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	0,2	0,0	0,4	0,0	0,2	0,0	0,4	0,0
5 Chemikálie	12,3	3,1	4,0	3,2	12,8	4,3	3,5	2,4
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	22,1	10,7	9,9	9,1	23,0	11,3	8,2	8,8
7 Stroje a dopravní prostředky	44,5	4,6	52,5	51,5	41,6	5,7	55,2	60,7
8 Různé hotové výrobky	10,2	1,6	9,5	29,2	10,6	2,3	14,6	25,4
9 Nespecifikováno	0,0	0,0	-	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0

Pramen: vlastní propočty z údajů ČSÚ

Poznámka: VE – země s vyspělou ekonomikou

PE – evropské země s přechodovou ekonomikou vč. SNS

RZ – rozvojové země

OZ – ostatní země (zahrnují ČLR, KLR, Kubu, Laos, Mongolsko, VSR a obchod bez územní specifikace)

Rovněž v dovozu byly rozhodující zbožovou skupinou stroje a dopravní prostředky, i když jejich podíl se v roce 2005 oproti roku 2001 na celkovém importu poněkud snížil.

Ve struktuře dovozu z jednotlivých teritoriálních oblastí zaznamenala tato zbožová skupina v roce 2005 nejvyšší podíl ve struktuře importu z ostatních zemí (60,7 % při zvýšení od roku 2001 o 9,2 bodu) a z rozvojových zemí (55,2 % při nárůstu od roku 2001 o 2,7 bodu). Jejich dovoz ze zemí s vyspělou ekonomikou však ve sledovaném období klesl o 2,9 bodu na 41,6 %. Výrazně nižší podíl zaujímají dlouhodoběji stroje a dopravní prostředky ve struktuře českého dovozu z evropských zemí s přechodovou ekonomikou vč. SNS, a to v roce 2005 pouze ve výši 5,7 %, avšak při nárůstu od roku 2001 o 1,1 bodu. (Tento relativní údaj byl ale ovlivněn vysokou účastí minerálních paliv a maziv ve složení českého dovozu z dané teritoriální relace, která představovala 65,4 %).

Další podílově největší dovozní skupinou bylo průmyslové zboží podle druhu materiálu, které zaznamenalo v roce 2005 ve struktuře importu z jednotlivých teritoriálních oblastí druhou nejvyšší účast ze zemí s vyspělou ekonomikou a rovněž druhou (po minerálních palivech a mazivech) z evropských zemí s přechodovou ekonomikou vč. SNS.

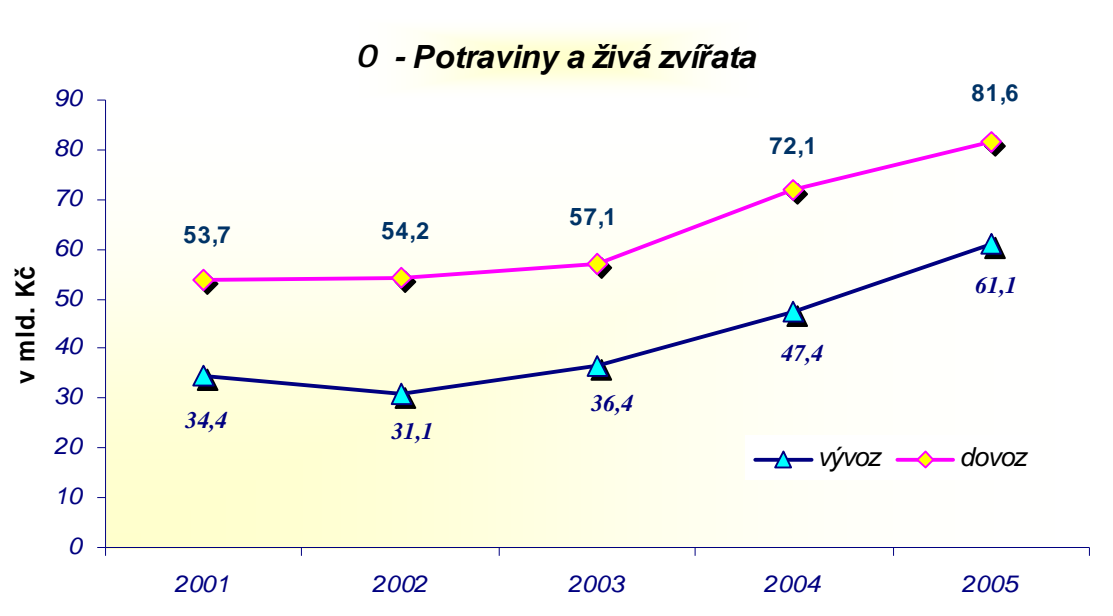
Významnější účast na českém dovozu v roce 2005 zaujaly také různé hotové výrobky, které registrovaly podíl na importu z ostatních zemí ve výši 25,4 % (i když s poklesem od roku 2001 v úrovni 3,8 procentního bodu) a z rozvojových zemí v rozsahu 14,6 %.

Ze zemí s vyspělou ekonomikou je třeba také vzpomenout vysoký podíl dovozu chemikálií, a to ve výši 12,8 % z celkového importu z uvedené teritoriální oblasti.

Pokud jde o jednotlivé zbožové skupiny, pak specifičnost jejich vývoje naznačuje následující rozbor:

Skupina 0 – Potraviny a živá zvířata

Graf 2

Pramen: ČSÚ

Z grafického znázornění vývoje zbožové skupiny potravin a živých zvířat je zřetelná dominance dovozu oproti vývozu, založená již rokem 1994. Tehdy už obchodní bilance dosáhla pasiva, zatímco v roce 1993 byla ještě aktivní částkou 940 mil.Kč.

V pětiletí 2001 až 2005 zůstává dříve nastoupený trend bez výrazných změn. Nejvyšší záporné saldo bylo zaznamenáno v roce 2004 v rozsahu 24,7 mld.Kč, zatímco nejnižší bylo vykázáno v roce 2001 částkou 19,3 mld.Kč.

Tabulka 15

Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny potravin a živých zvířat v roce 2001 a 2005 podle dvoumístné nomenklatury SITC

Položka SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2001	2005	index 2005/2001	2001	2005	index 2005/2001	2001	2005
	v mil.Kč			v mil.Kč			v mil.Kč	
00 Živá zvířata	1 518	3 834	252,6	358	1 043	291,3	1 160	2 791
01 Maso a masné výrobky	2 599	3 907	150,3	3 001	11 211	373,6	- 402	-7 304
02 Mléčné výrobky a vejce	7 842	10 457	133,3	3 277	7 674	234,2	4 565	2 783
03 Ryby, korýši a měkkýši	1 183	1 510	127,6	2 940	3 095	105,3	-1 757	-1 585
04 Obiloviny a obilné výrobky	4 680	11 511	246,0	4 831	6 787	140,5	-151	4 724
05 Zelenina a ovoce	3 665	7 341	200,3	15 916	23 648	148,6	-12 251	-16 307
06 Cukr, výrobky z cukru a med	3 674	8 235	224,1	2 519	3 779	150,0	1 155	4 456
07 Káva, čaj, kakao, koření a výrobky z nich	3 806	5 489	144,2	7 706	9 496	123,2	-3 900	-4 007
08 Krmiva pro zvířata	2 072	2 947	142,2	7 022	7 143	101,7	-4 950	-4 196
09 Různé jedlé výrobky a přípravky	3 376	5 831	172,7	6 093	7 772	127,6	-2 717	-1 941
Celkem	34 415	61 062	177,4	53 662	81 648	152,2	-19 247	-20 586

Na zvýšení pasivního salda v roce 2005 oproti roku 2001 o 1,3 mld.Kč měl rozhodující vliv podstatný nárůst dovozu masa a masných výrobků (index 373,6, absolutní nárůst 8,2 mld.Kč), dále pak mléčných výrobků a vajec (index 234,2, zvýšení o 4,4 mld.Kč) a rovněž zeleniny a ovoce (index 148,6, dovozní přírůstek 7,7 mld.Kč). Uvedené importy nebyly přitom dostatečně vyváženy odpovídající výší vývozu příslušných položek, i když i jejich export byl také poměrně úspěšný.

Pozitivně na druhé straně působil zejména vývoz obilovin a obilných výrobků, který dosáhl přírůstku 6,8 mld.Kč s indexem 246,0, dále pak cukru, výrobků z cukru a medu (zvýšení o 4,6 mld.Kč, index 224,1), živých zvířat (nárůst o 2,3 mld.Kč, index 252,6) a různých jedlých výrobků a přípravků (zvýšení o 2,5 mld.Kč, index 172,7).

Na podílový posun **ve struktuře vývozu** měly největší vliv mléčné výrobky a vejce, které ve srovnání s rokem 2001 poklesly v roce 2005 o 5,7 bodů. Z významných položek je třeba zaznamenat i pokles podílu kávy, čaje, kakaa, koření a výrobky z nich o 2,1 bodu a masa a masných výrobků o 1,2 bodu.

Na druhé straně významný nárůst účasti vykázaly obiloviny o obilné výrobky o 5,3 bodu a cukr, výrobky z cukru a medu o 2,8 bodu. Nelze pominout ani nárůst zeleniny a ovoce o 1,4 bodu a živých zvířat o 1,9 bodu.

Tabulka 16

Struktura vývozu a dovozu zboží skupiny potravin a živých zvířat podle dvoumístné nomenklatury SITC v letech 2001 a 2005

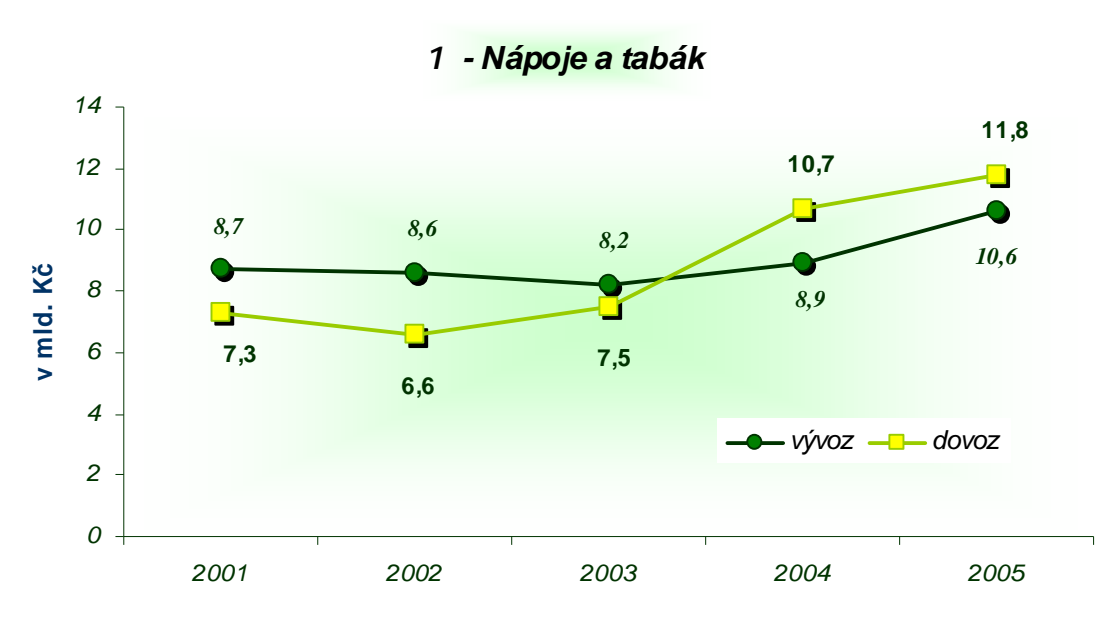
Položka SITC	Vývoz (%)			Dovoz (%)		
	2001	2005	změna +/-	2001	2005	změna +/-
00 Živá zvířata	4,4	6,3	+1,9	0,7	1,3	+0,6
01 Maso a masné výrobky	7,6	6,4	-1,2	5,6	13,7	+8,1
02 Mléčné výrobky a vejce	22,8	17,1	-5,7	6,1	9,4	+3,3
03 Ryby, korýši, měkkýši	3,4	2,5	-0,9	5,5	3,8	-1,7
04 Obiloviny a obilné výrobky	13,6	18,9	+5,3	9,0	8,3	-0,7
05 Zelenina a ovoce	10,6	12,0	+1,4	29,6	29,0	-0,6
06 Cukr, výrobky z cukru a medu	10,7	13,5	+2,8	4,7	4,6	-0,1
07 Káva, čaj, kakao, koření a výrobky z nich	11,1	9,0	-2,1	14,4	11,6	-2,8
08 Krmiva pro zvířata (kromě nemletých obilnin)	6,0	4,8	-1,2	13,1	8,8	-4,3
09 Různé jedlé výrobky a přípravky	9,8	9,5	-0,3	11,3	9,5	-1,8
Celkem	100,0	100,0	-	100,0	100,0	-

Pramen: vlastní propočet z údajů ČSÚ

V dovozu nejvýznamnější posun podílu vykázalo maso a masné výrobky, zvýšením o 8,1 bodu a mléčné výrobky a vejce nárůstem o 3,3 bodu. Pokud jde o pokles podílu, pak významnější snížení registrovala krmiva pro zvířata (-4,3 bodu) a káva, čaj, kakao, koření a výrobky z nich (-2,8 bodu).

Skupina 1 – Nápoje a tabák

Graf 3

Pramen: ČSÚ

Zbožová skupina nápojů a tabáku si zachovala dlouhodobou tendenci prolínání výše vývozu a dovozu, kdy v některých letech je bilance aktivní, v dalších pak opět pasivní.

Zatímco léta 2001 až 2003 zaznamenala kladná salda z obchodu nápoji a tabáku, roky 2004 a 2005 vykázaly bilanční pasivum.

Tabulka 17

Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny nápojů a tabáku v roce 2001 a 2005 podle dvoumístné nomenklatury SITC

Položka SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2001	2005	index	2001	2005	index	2001	2005
	v mil.Kč		2005/2001	v mil.Kč		2005/2001	v mil.Kč	
11 Nápoje	5 480	7 160	130,7	3 856	7 019	182,0	1 624	141
12 Tabák a tabákové výrobky	3 262	3 449	105,7	3 416	4 762	139,4	-154	-1 313
Celkem	8 742	10 609	121,4	7 272	11 781	162,0	1 470	-1 172

Pramen: ČSÚ a vlastní propočet

V roce 2005 oproti roku 2001 převážila aktivita dovozu v obou položkách sledované zbožové skupiny, přičemž u nápojů poklesla kladná bilance o 1,5 mld.Kč a u tabáku a tabákových výrobků se zvýšilo pasivum o 1,2 mld.Kč. Nejdynamičtěji přitom rostl dovoz položky nápoje, když dosáhl ve sledovaném období index 182,0.

Tabulka 18

Struktura vývozu a dovozu zboží skupiny nápojů a tabáku podle dvoumístné nomenklatury SITC v letech 2001 a 2005

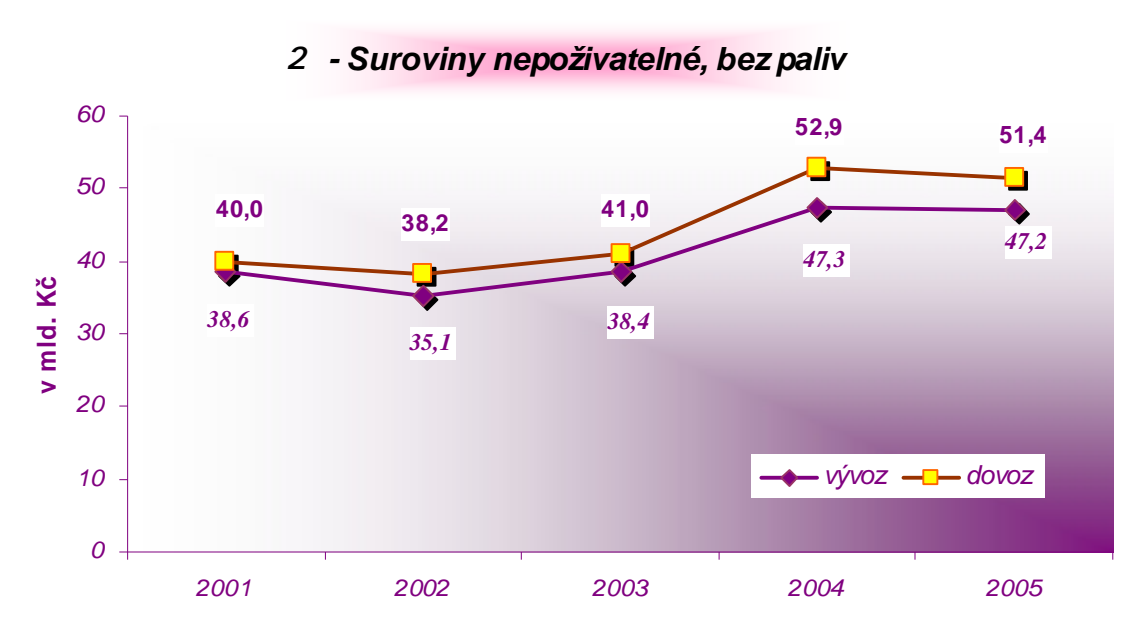
Položka SITC	Vývoz (%)			Dovoz (%)		
	2001	2005	změna +/-	2001	2005	změna +/-
11 Nápoje	62,7	67,5	+4,8	53,0	59,6	+6,6
12 Tabák a tabákové výrobky	37,3	32,5	-4,8	47,0	40,4	-6,6
Celkem	100,0	100,0	-	100,0	100,0	-

Pramen: ČSÚ a vlastní propočty

Ve struktuře vývozu a dovozu zboží skupiny nápojů a tabáku došlo jak v exportu (+4,8 bodu), tak v importu (+6,6 bodu) ke zvýšení podílu nápojů, na rozdíl od tabáku a tabákových výrobků, které zaznamenaly v totožné výši naopak pokles v obou složkách obrátu.

Skupina 2 – Suroviny nepoživatelné, bez paliv

Graf 4

Pramen: ČSÚ

Vývoj vývozu i dovozu uvedené zboží skupiny měl poněkud kolísavější charakter; v roce 2002 obě složky obrátu klesly pod úroveň roku 2001, aby pak v následujících letech zaznamenaly opět vzestup, přičemž rozdíl mezi velikostí exportu a importu měl odlišný rozměr. Zatímco v roce 2001 pasivum obchodní bilance představovalo 1,4 mld.Kč, v roce

2004 (po nerovnoměrném vzestupu předcházejících dvou let) bilanční propad zaznamenal částku 5,6 mld.Kč, přičemž v roce 2005 záporné saldo opět pokleslo na 4,2 mld.Kč.

Tabulka 19

**Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny surovin nepoživatelných, bez paliv
v roce 2001 a 2005 podle dvoumístné nomenklatury SITC**

Položka SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2001	2005	index	2001	2005	index	2001	2005
	v mil.Kč		2005/2001	v mil.Kč		2005/2001	v mil.Kč	
21 Usně, kůže a kožešiny, surové	1 250	708	56,6	480	207	43,1	770	501
22 Olejnatá semena a olejnaté plody	3 587	3 053	85,1	1 008	1 277	126,7	2 579	1 776
23 Surový kaučuk (včetně syntetického a regenerovaného)	1 949	2 256	115,8	4 337	6 393	147,4	-2 388	-4 137
24 Korek a dřevo	12 628	14 319	113,4	3 747	5 461	145,7	8 881	8 858
25 Vlákna a sběrový papír	4 909	4 940	100,6	2 898	2 850	98,3	2 011	2 090
26 Textilní vlákna a jejich odpad	3 712	4 268	115,0	10 483	8 798	83,9	-6 771	-4 530
27 Surová hnojiva a surové nerosty (mimo uhlí a ropu)	2 792	2 859	102,4	3 147	3 606	114,6	-355	-747
28 Rudy kovů a kovový odpad	6 498	12 660	194,8	9 859	17 681	179,3	-3 361	-5 021
29 Suroviny živočišného a rostlinného původu, j.n.	1 278	2 130	166,7	4 079	5 083	124,6	-2 801	-2 953
Celkem	38 603	47 193	122,3	40 038	51 356	128,3	-1 435	-4 163

Pramen: ČSÚ a vlastní propočty

Tempo růstu dovozu v roce 2005 vůči roku 2001 bylo vyšší než ve vývozu, takže bilanční výsledek koncového roku byl o 2,7 mld.Kč horší než v roce výchozím. Na této změně se podepsaly zejména zvýšené importy surového kaučuku (+2,1 mld.Kč) a rud kovů a kovového odpadu (+7,8 mld.Kč). Výrazný nárůst importu rud kovů a kovového odpadu (o 7,8 mld.Kč) byl přitom v bilanční oblasti do určité míry snižen i poměrně vysokými vývozy téže položky (nárůst 6,2 mld.Kč).

Tabulka 20

**Struktura vývozu a dovozu zbožové skupiny surovin nepoživatelných, bez paliv
podle dvoumístné nomenklatury SITC v letech 2001 a 2005**

Položka SITC	Vývoz (%)			Dovoz (%)		
	2001	2005	změna +/-	2001	2005	změna +/-
21 Usně, kůže a kožešiny, surové	3,2	1,5	-1,7	1,2	0,4	-0,8
22 Olejnatá semena a olejnaté plody	9,3	6,5	-2,8	2,5	2,5	-
23 Surový kaučuk (vč. syntetického a regenerovaného)	5,1	4,8	-0,3	10,8	12,5	+1,7
24 Korek a dřevo	32,7	30,3	-2,4	9,4	10,6	+1,2
25 Vlákna a sběrový papír	12,7	10,5	-2,2	7,2	5,6	-1,6

26 Textilní vlákna a jejich odpad	9,6	9,0	-0,6	26,2	17,1	-9,1
27 Surová hnojiva a surové nerosty (mimo uhlí a ropy)	7,2	6,1	-1,1	7,9	7,0	-0,9
28 Rudy kovů a kovový odpad	16,9	26,8	+9,9	24,6	34,4	+9,8
29 Suroviny živočišného a rostlinného původu, j.n.	3,3	4,5	+1,2	10,2	9,9	-0,3
Celkem	100,0	100,0	-	100,0	100,0	-

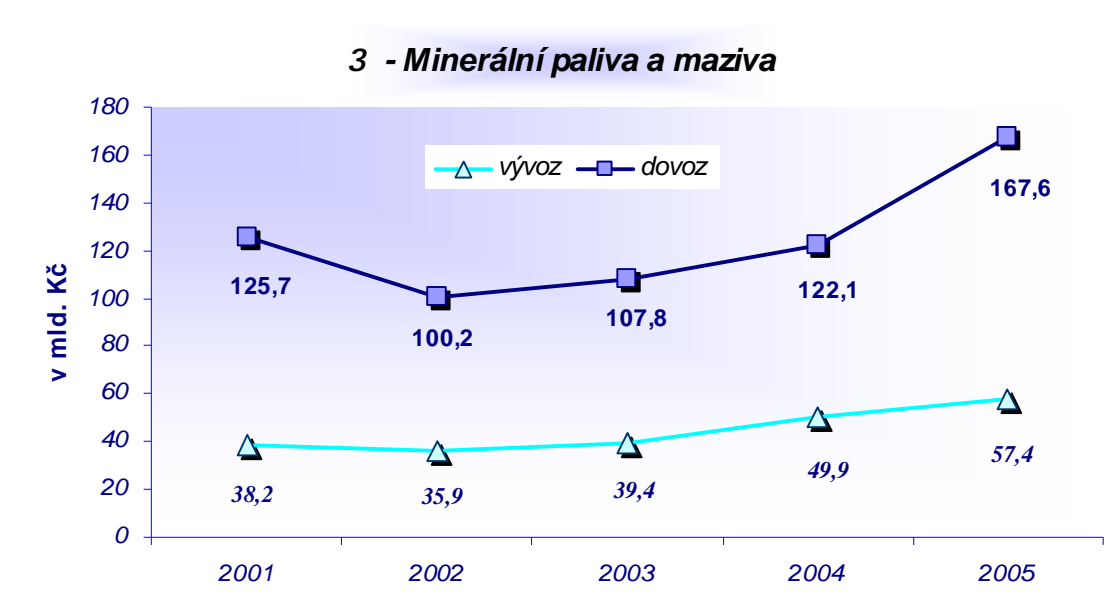
Pramen: vlastní propoččet z údajů ČSÚ

Ve struktuře **vývozu** nastala ve sledovaném období výraznější změna pouze u rud kovů a kovového odpadu a sice nárůstem o 9,9 bodu. Tím se podíl této položky (26,8 %) přiblížil položce korku a dřeva, která v roce 2005 vykázala podíl 30,3 % na celkovém vývozu sledované zbožové skupiny.

Ve struktuře **dovozu** výrazný podílový pokles (o 9,1 bodu) registrovaly textilní vlákna a jejich odpad, zatímco o podobnou výši (9,8 bodu) se zvýšil podíl položky rudy kovů a kovový odpad. Oproti roku 2001 si tak v roce 2005 vyměnily obě položky první místo v podílovém pořadí dovozu uvedené zbožové skupiny.

Skupina 3 – Minerální paliva a maziva

Graf 5

Pramen: ČSÚ

Z grafu je zřetelná výrazná převaha dovozu minerálních paliv a maziv nad jejich vývozem, a to ve všech sledovaných letech.

V roce 2002 zaznamenaly jak vývoz, tak i dovoz meziročně pokles. V dalších letech pak export lehce přesáhl svou úroveň z roku 2001 již v roce 2003, zatímco dovoz se úrovní výchozího roku přiblížil až v roce 2004. Rok 2005 pak znamenal pro dovozovou stránku bilance výrazné zvýšení a tím i značný nárůst pasiva.

Je třeba přitom poznamenat, že minerální paliva a maziva vykazovala od roku 1997 nejvyšší bilanční deficit mezi všemi zbožovými kategoriemi. Jejich priorita byla v tomto směru přerušena pouze několika lety, kdy primát nejvyššího pasiva zaznamenaly chemikálie.

Tabulka 21

**Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny minerálních paliv a maziv
podle dvoumístné nomenklatury SITC v letech 2001 a 2005**

Položka SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2001	2005	index 2005/2001	2001	2005	index 2005/2001	2001	2005
	v mil.Kč			v mil.Kč			v mil.Kč	
32 Uhlí, koks a brikety	15 579	20 618	132,3	3 420	5 161	150,9	12 159	15 457
33 Ropa, ropné výrobky a příbuzné materiály	14 374	17 135	119,2	73 644	110 578	150,2	-59 270	-93 443
34 Topný plyn, zemní i průmyslově vyráběný	672	1 560	232,1	46 529	47 194	101,4	-45 857	-45 634
35 Elektrický proud	7 525	18 080	240,3	2 151	4 681	217,6	5 374	13 399
C e l k e m	38 150	57 393	150,4	125 744	167 614	133,3	-87 594	-110 221

Pramen: ČSÚ a vlastní propočet

V obratu zbožové skupiny minerálních paliv a maziv dlouhodobě převažuje hodnotová úroveň **dovozu** nad vývozní stránkou. Rozhodujícími nositeli tohoto rozdílu je topný plyn, zemní i průmyslově vyráběný a zejména pak ropa, ropné výrobky a příbuzné materiály.

Zatímco však topný plyn ve sledovaném pětiletí zaznamenal jen malé zvýšení v hodnotové i relativní úrovni dovozu (index 101,4 a 665 mil.Kč), nárůst ropy a ropných výrobků vykázal výrazný vzestup, a to 36,9 mld.Kč s indexem 150,2. Vzhledem k tomu, že nárůst celkového vývozu skupiny minerálních paliv a maziv představoval za koncová léta sledovaného období, tj. v roce 2005 oproti roku 2001 19,2 mld.Kč, překročil jen dovoz ropy tuto částku téměř dvojnásobně.

Ve **vývozu** skupiny minerálních paliv a maziv největší nárůst v roce 2005 oproti roku 2001 vykázala položka elektrický proud, jejíž přírůstek činil 10,6 mld.Kč s indexem 240,3. Zvýšení svého exportu registrovalo uhlí, koks a brikety, a to o 5,0 mld.Kč při indexu 132,3.

Vzhledem k tomu, že ropa v roce 2005 vytvořila největší pasivní saldo mezi všemi obchodovanými položkami ČR a topný plyn se zařadil na 2. místo, je v následujícím číselném přehledu ilustrován jejich vývoj v jednotlivých letech sledovaného období, tj. od roku 2001 do roku 2005.

Tabulka 22

Dovoz ropy a plynu v letech 2001 až 2005

Rok	Ropa				Plyn			
	množství v t	meziroční index	v mil.Kč	meziroční index	množství v t	meziroční index	v mil.Kč	meziroční index
2001	9 616 266	x	73 644	x	9 913 786	x	46 529	x
2002	9 461 402	98,4	58 727	79,7	7 119 192	71,8	35 206	75,7
2003	9 758 550	103,1	63 318	107,8	6 914 459	97,1	37 272	105,9
2004	10 134 343	103,9	77 650	122,6	6 512 719	94,2	33 380	89,6
2005	11 176 421	110,3	110 578	142,4	6 874 262	105,6	47 194	141,4
	množstevní nárůst 2005/2001	index 2005/2001	hodnotový nárůst 2005/2001	index 2005/2001	množstevní pokles 2005/2001	index 2005/2001	hodnotový nárůst 2005/2001	index 2005/2001
	+1 560 155	116,2	+36 934	150,2	-3 039 524	69,3	+665	101,4

Pramen: ČSÚ a vlastní propočet

Z uvedených údajů vyplývá, že u ropy hodnotový nárůst za sledované období předběhl množstevní přírůstek, přičemž byl v tomto směru nejlepší vztah v roce 2002. U plynu byl rovněž zaznamenán hodnotový nárůst, současně však došlo k poměrně značnému množstevnímu poklesu.

Ve **vývozu** položky 32 a 33 vykázaly podílový pokles, zatímco topný plyn (sice minimálně) a elektrický proud (výrazně) zvýšily svou podílovou účast na exportu skupiny minerálních paliv a maziv.

V **dovozu** pokles (o 8,9 bodu) zaznamenal topný plyn, kdežto ostatní položky zvýšily svou importní účast, zejména pak ropa (o 7,4 bodu).

Tabulka 23

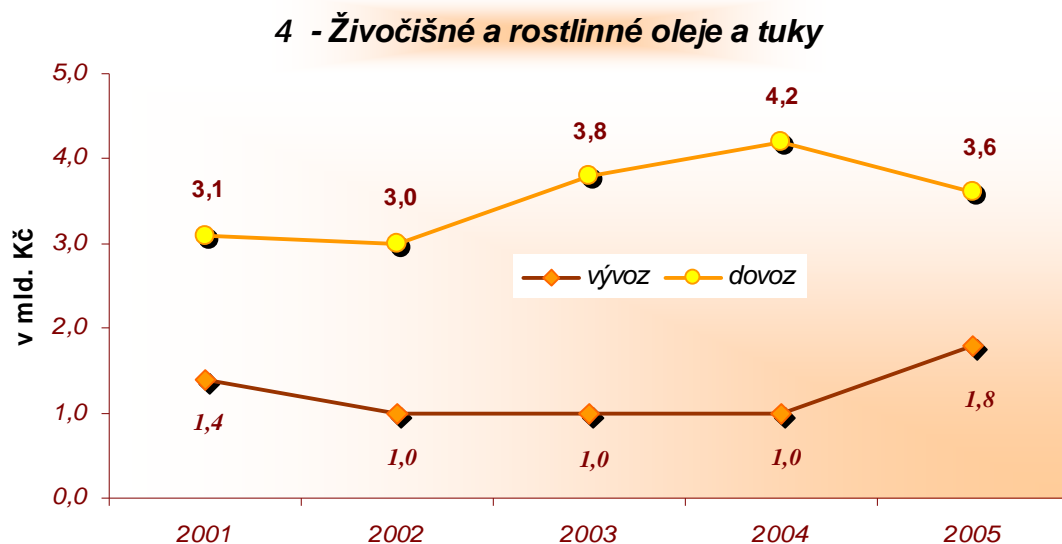
Struktura vývozu a dovozu zbožové skupiny minerálních paliv a maziv podle dvoumístné nomenklatury SITC v letech 2001 a 2005

Položka SITC	Vývoz (%)			Dovoz (%)		
	2001	2005	změna +/-	2001	2005	změna +/-
32 Uhlí, koks a brikety	40,8	35,9	-4,9	2,7	3,1	+0,4
33 Ropa, ropné výrobky a příbuzné materiály	37,7	29,9	-7,8	58,6	66,0	+7,4
34 Topný plyn, zemní i průmyslově vyráběný	1,8	2,7	+0,9	37,0	28,1	-8,9
35 Elektrický proud	19,7	31,5	+11,8	1,7	2,8	+1,1
C e l k e m	100,0	100,0	-	100,0	100,0	-

Pramen: vlastní propočet z údajů ČSÚ

Skupina 4 – Živočišné a rostlinné oleje a tuky

Graf 6

Pramen: ČSÚ

Vývoj zbožové skupiny 4 byl v průběhu sledovaného období poněkud nerovnoměrný. Zatímco po poklesu v roce 2002, 2003 a 2004 export opět v roce 2005 vzrostl, dovoz po snížení v roce 2002 znovu v letech 2003 a 2004 narůstal, aby v roce 2005 zaznamenal opětové snížení. Tím se bilance po nárůstu pasiva v letech 2002 až 2004 vrátila v roce 2005 téměř k výchozímu bilančnímu saldu z roku 2001.

Tabulka 24

Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny živočišných a rostlinných olejů a tuků podle dvoumístné nomenklatury SITC v letech 2001 a 2005

Položka SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2001	2005	index 2005/2001	2001	2005	index 2005/2001	2001	2005
	v mil.Kč			v mil.Kč			v mil.Kč	
41 Živočišné oleje a tuky	15	81	540,0	314	361	115,0	-299	-280
42 Nevysychavé rostlinné tuky a oleje	946	1 190	125,8	2 213	2 400	108,5	-1 267	-1 210
43 Tuky a oleje zušlechtěné, vosky	471	488	103,6	616	865	140,4	-145	-377
Celkem	1 432	1 759	122,8	3 143	3 626	115,4	-1 711	-1 867

Pramen: ČSÚ a vlastní propočty

Ve **vývozu** narostly za sledované období všechny tři položky. Největší absolutní zvýšení zaznamenaly nevysychavé rostlinné oleje a tuky (0,2 mil.Kč s indexem 125,8) a nejvyšší relativní nárůst vykazaly živočišné oleje a tuky (index 540,0), nicméně při zanedbatelném hodnotovém přírůstku (66 mil.Kč).

V **dovozu** nejvyšší relativní nárůst registrovaly tuky a oleje zušlechtěné, vosky (index 140,4), avšak absolutní nárůst importu evidovaly nevysychavé rostlinné oleje a tuky (187 mil.Kč s indexem 108,5).

Tabulka 25

Struktura vývozu a dovozu zbožové skupiny živočišných a rostlinných olejů a tuků podle dvoumístné nomenklatury SITC v letech 2001 a 2005

Položka SITC	Vývoz (%)			Dovoz (%)		
	2001	2005	změna +/-	2001	2005	změna +/-
41 Živočišné oleje a tuky	1,0	4,6	+3,6	10,0	10,0	-
42 Nevysychavé rostlinné tuky a oleje	66,1	67,7	+1,6	70,4	66,2	-4,2
43 Tuky a oleje zušlechtěné, vosky	32,9	27,7	-5,2	19,6	23,8	+4,2
C e l k e m	100,0	100,0	-	100,0	100,0	-

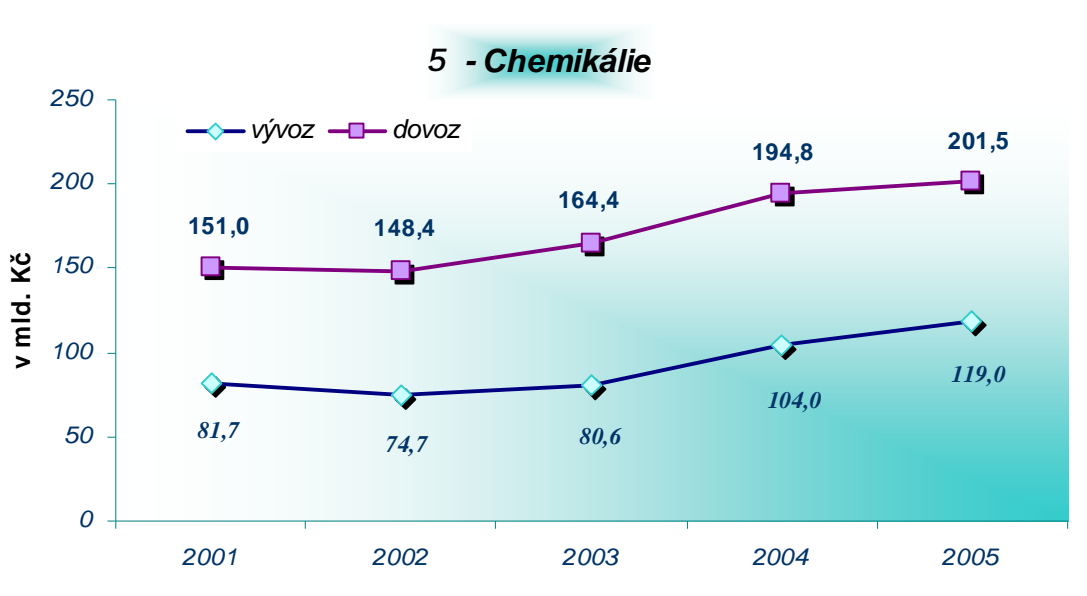
Pramen: vlastní propočty z údajů ČSÚ

Zatímco ve **vývozu** zvýšily svůj podíl nevysychavé rostlinné tuky a oleje (+1,6 bodu) a živočišné oleje a tuky (o 3,6 bodu), poslední položka, tuky a oleje zušlechtěné, zaznamenala v roce 2005 oproti roku 2001 pokles o 5,2 bodu.

V **dovozu** při stagnaci živočišných olejů a tuků na podílu 10,0 %, nevysychavé rostlinné oleje a tuky zaznamenaly pokles o 4,2 bodu. O stejnou výši pak na druhé straně narostl podíl tuků a olejů zušlechtěných a vosků.

Skupina 5 – Chemikálie

Graf 7

Pramen: ČSÚ

Z grafu je zřetelný výrazný hodnotový rozptyl mezi vývozem a dovozem. Tato rozdílnost způsobila dynamický nárůst pasiva dílčí bilance, které v letech 2002 až 2004 bylo vůbec nejvyšší mezi všemi zbožovými skupinami a předstihlo tak i bilanční propad, který zaznamenávala minerální paliva a maziva.

Tabulka 26

**Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny chemikálií podle
dvoumístné nomenklatury SITC v roce 2001 a 2005**

Položka SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2001	2005	index	2001	2005	index	2001	2005
	v mil.Kč		2005/2001	v mil.Kč		2005/2001	v mil.Kč	
51 Organické chemikálie	18 637	21 058	113,0	12 070	15 803	130,9	6 567	5 255
52 Anorganické chemikálie	5 564	7 632	137,2	10 791	13 753	127,4	-5 227	-6 121
53 Barviva, třísloviny a pigmenty	5 453	5 811	106,6	12 636	14 106	111,6	-7 183	-8 295
54 Léčiva a farmaceutické výrobky	9 974	15 039	150,8	33 887	48 431	142,9	-23 913	-33 392
55 Silice a vonné látky; leštící a čisticí přípravky	10 454	15 960	152,7	13 138	16 337	124,3	-2 684	-377
56 Hnojiva umělá	1 885	2 149	114,0	3 126	3 294	105,4	-1 241	-1 145
57 Plasty v prvotní formě	11 348	21 941	193,3	24 630	37 796	153,5	-13 282	-15 855
58 Plastické hmoty v neprvotních formách	12 240	19 475	159,1	24 267	31 789	131,0	-12 027	-12 314
59 Chemické prostředky a výrobky, j.n.	6 124	9 910	161,8	16 494	20 167	122,3	-10 370	-10 257
C e l k e m	81 679	118 975	145,7	151 041	201 476	133,4	-69 362	-82 501

Pramen: ČSÚ a vlastní propočty

Chemikálie vykázaly ve sledovaném období poměrně rychlý rozvoj, když ve vývozu registrovaly od roku 2001 do roku 2005 index 145,7 a v dovozu index 133,4.

Na straně **exportu** nejvýraznější nárůst zaznamenaly plasty v prvotní formě (index 193,3, hodnotový přírůstek 10,6 mld.Kč) a plastické hmoty v neprvotních formách (index 159,1, nárůst 7,2 mld.Kč). Z dalších položek významnější zvýšení ještě vykázaly silice a vonné látky, leštící a čisticí přípravky (index 152,7, přírůstek 5,5 mld.Kč) a léčiva a farmaceutické výrobky (index 150,8, nárůst 5,1 mld.Kč).

V **importu** největší nárůsty ve sledovaném období registrovaly plasty v prvotní formě (index 153,5, zvýšení 13,2 mld.Kč) a léčiva a farmaceutické výrobky (index 142,9, přírůstek 14,5 mld.Kč).

Léčiva a farmaceutické výrobky vytvářejí současně také největší bilanční pasivum mezi všemi položkami skupiny chemikálií (v roce 2005 ve výši 33,4 mld.Kč, což představuje 40,5 % celkového záporného salda této zbožové kategorie). Jedinou položkou, která vykazuje mezi všemi ostatními položkami dlouhodobě bilanční aktivum jsou organické chemikálie.

Tabulka 27

Struktura vývozu a dovozu zbožové skupiny chemikálií podle

dvoumístné nomenklatury SITC v letech 2001 a 2005

Položka SITC	Vývoz (%)			Dovoz (%)		
	2001	2005	změna +/-	2001	2005	změna +/-
51 Organické chemikálie	22,8	17,7	-5,1	8,0	7,9	-0,1
52 Anorganické chemikálie	6,8	6,4	-0,4	7,1	6,8	-0,3
53 Barviva, třísloviny a pigmenty	6,7	4,9	-1,8	8,4	7,0	-1,4
54 Léčiva a farmaceutické výrobky	12,2	12,6	+0,4	22,4	24,0	+1,6
55 Silice a vonné látky; leštící a čistící přípravky	12,8	13,4	+0,6	8,7	8,1	-0,6
56 Hnojiva umělá	2,3	1,8	-0,5	2,1	1,6	-0,5
57 Plasty v prvotní formě	13,9	18,5	+4,6	16,3	18,8	+2,5
58 Plastické hmoty v neprvotních formách	15,0	16,4	+1,4	16,1	15,8	-0,3
59 Chemické prostředky a výrobky, j.n	7,5	8,3	+0,8	10,9	10,0	-0,9
C e l k e m	100,0	100,0	-	100,0	100,0	-

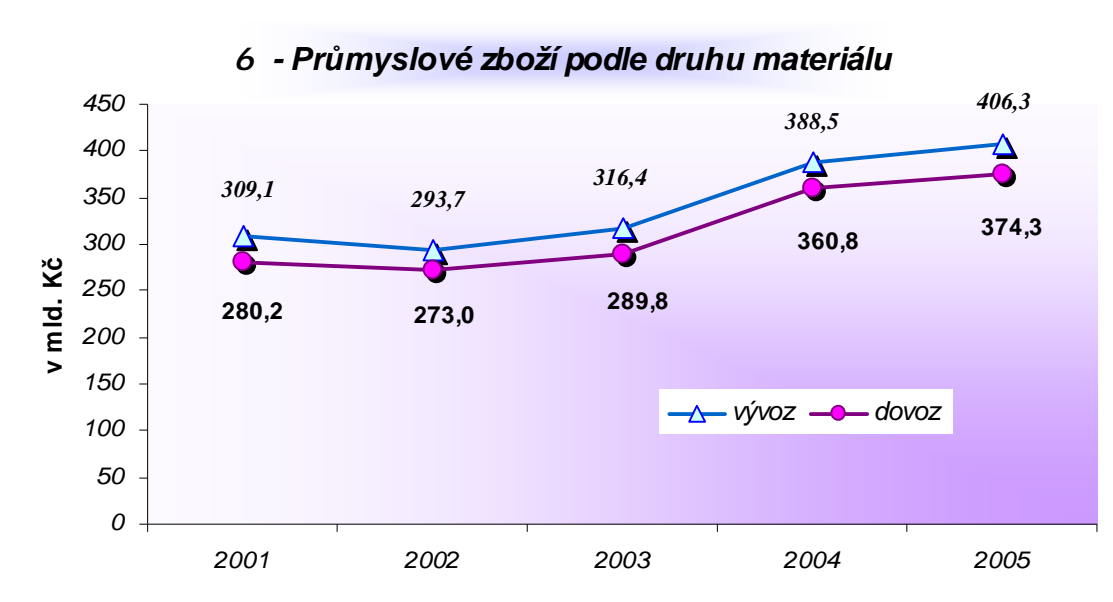
Pramen: vlastní propočet z údajů ČSÚ

K největšímu podílovému zvýšení v roce 2005 oproti roku 2001 došlo ve **vývozu** u plastů v prvotní formě (nárůst o 4,6 bodu). Na druhé straně největší pokles registrovaly organické chemikálie o 5,1 bodu.

Ve struktuře **dovozu** největší pokles zaznamenala barviva, třísloviny a pigmenty (-1,4 bodu). Na druhé straně největší nárůst byl vykázan u plastů v prvotní formě (+2,5 bodu) a léčiv a farmaceutických výrobků (+1,6 bodu).

Skupina 6 – Průmyslové zboží podle druhu materiálu

Graf 8

Pramen: ČSÚ

Zatímco od roku 1993 do roku 2002 vykazovala zbožová skupina průmyslového zboží podle druhu materiálu pozvolný pokles kladného salda, v roce 2003 došlo k obratu a nastal opět povolný nárůst aktiva obchodní bilance uvedené zbožové skupiny, a tím poněkud rychlejší vývoj vývozu než dovozu.

Tabulka 28

**Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny 6 podle
dvoumístné nomenklatury SITC
v roce 2001 a 2005**

Položka SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2001	2005	index 2005/2001	2001	2005	index 2005/2001	2001	2005
	v mil.Kč			v mil.Kč			v mil.Kč	
61 Kůže, kožené výrobky, j.n. a vydělané kožky	1 583	857	54,1	6 838	6 013	87,9	-5 255	-5 156
62 Výrobky z pryže, j.n.	25 440	42 267	166,1	18 715	26 567	142,0	6 725	15 700
63 Výrobky z korku a dřeva (kromě nábytku)	13 307	15 805	118,8	7 410	8 851	119,4	5 897	6 954
64 Papír, lepenka a výrobky z nich	21 893	27 579	126,0	28 893	34 370	119,0	-7 000	-6 791
65 Textilní příze, tkaniny, tržní výrobky z nich, j.n.	50 444	49 423	98,0	48 258	48 871	101,3	2 186	552
66 Výrobky z nekovových nerostů, j.n.	52 114	57 668	110,7	23 871	29 282	122,7	28 243	28 386
67 Železo a ocel	53 380	87 976	164,8	54 852	96 258	175,5	-1 472	-8 282
68 Neželezné kovy	11 854	14 857	125,3	34 682	44 319	127,8	-22 828	-29 462
69 Kovové výrobky, j.n.	79 092	109 892	138,9	56 662	79 788	140,8	22 430	30 104
C e l k e m	309 107	406 324	131,5	280 181	374 319	133,6	28 926	32 005

Pramen: ČSÚ a vlastní propočty

V **exportu** doznaly v roce 2005 oproti roku 2001 snížení textilní příze, tkaniny, tržní výrobky z nich, a to o 1,0 mld.Kč s indexem 98,0 a rovněž kůže, kožené výrobky j.n. a vydělané kožky (index 54,1, pokles o 0,7 mld.Kč). Naopak největší nárůst v uvedeném období registrovaly: železo a ocel (přírůstek 34,6 mld.Kč, index 164,8), kovové výrobky j.n. (zvýšení o 30,8 mld.Kč, index 138,9) a výrobky z pryže (nárůst o 16,8 mld.Kč při indexu 166,1).

V **dovozu** ve sledovaném období poklesla položka kůží, kožených výrobků, j.n. a vydělaných kožek pod úroveň základního roku na 87,9 % při hodnotovém snížení o 0,8 mld.Kč. Na druhé straně největší nárůst vykázalo železo a ocel (41,4 mld.Kč s indexem 175,5) a kovové výrobky, j.n. (23,1 mld.Kč při indexu 140,8).

Vyšším nárůstem vývozu než dovozu, došlo ve sledovaném pětiletí ke zvýšení aktivního salda zbožové skupiny 6 o 3,1 mld.Kč na 32,0 mld.Kč.

Tabulka 29

**Struktura vývozu a dovozu zbožové skupiny průmyslového zboží
podle druhu materiálu podle dvoumístné nomenklatury SITC
v letech 2001 a 2005**

Položka SITC	Podíl ve vývozu (%)			Podíl dovozu (%)		
	2001	2005	změna +/-	2001	2005	změna +/-
61 Kůže, kožené výrobky, j.n. vydělané kůže	0,5	0,2	-0,3	2,5	1,6	-0,9
62 Výrobky z pryže, j.n.	8,2	10,4	+2,2	6,7	7,1	+0,4
63 Výrobky z korku a dřeva (kromě nábytku)	4,3	3,9	-0,4	2,6	2,4	-0,2
64 Papír, lepenka a výrobky z nich	7,1	6,8	-0,3	10,3	9,2	-1,1
65 Textilní příze, tkaniny, tržní výrobky z nich, j.n.	16,3	12,2	-4,1	17,2	13,1	-4,1
66 Výrobky z nekovových nerostů, j.n.	16,9	14,2	-2,7	8,5	7,8	-0,7
67 Železo a ocel	17,3	21,6	+4,3	19,6	25,7	+6,1
68 Neželezné kovy	3,8	3,7	-0,1	12,4	11,8	-0,6
69 Kovové výrobky, j.n.	25,6	27,0	+1,4	20,2	21,3	+1,1
Celkem	100,0	100,0	-	100,0	100,0	-

Pramen: ČSÚ a vlastní propočet

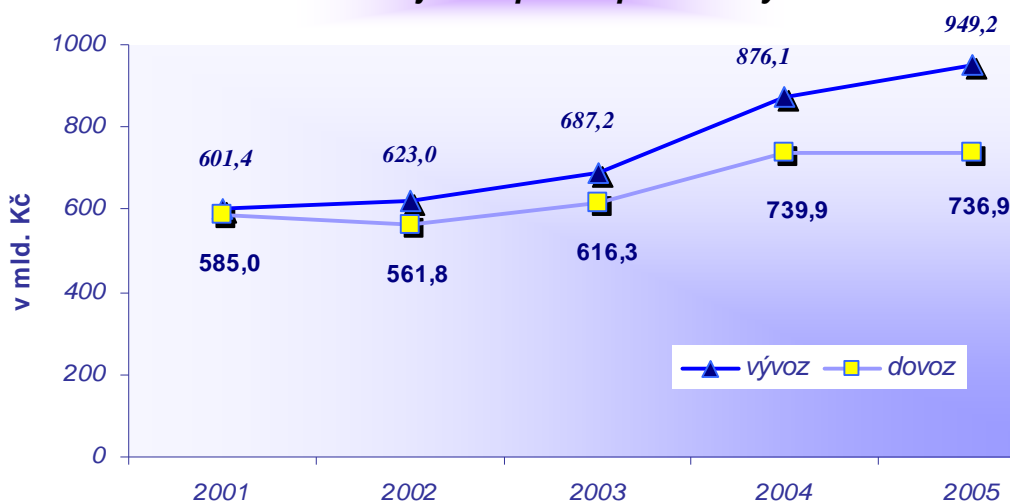
V **exportu** podstatněji snížily podílovou účast ve sledovaném období textilní příze, tkaniny, tržní výrobky z nich, j.n. o 4,1 bodu na 12,2 % a výrobky z nekovových nerostů o 2,7 bodu na 14,2 %. (Pro informaci: v roce 1993 zaujímaly textilní příze podíl 18,7 % a výrobky z nekovových nerostů 18,8 % na celkovém exportu průmyslového zboží podle druhu materiálu). Větší nárůst naopak zaznamenalo železo a ocel (+ 4,3 bodu na 21,6 %) a výrobky z pryže (+ 2,2 bodu na 10,4 %). Informativně: v roce 1993 podíl železa a oceli na celkovém vývozu skupiny 6 představoval 32,0 % a výrobků z pryže 3,3 %.

V **dovozu** podstatnější nárůst podílu vykázalo železo a ocel (o 6,1 bodu na 25,7 % a naopak výraznější pokles zaznamenaly textilní příze, tkaniny, tržní výrobky z nich, j.n., a to o 4,1 bodu na 13,1 %).

Skupina 7 – Stroje a dopravní prostředky

Graf 9

7 - Stroje a dopravní prostředky

Pramen: ČSÚ

Ve sledovaném pětiletí předstihovala vývozní strana obratu strojů a dopravních prostředků podstatněji jeho dovozovou část. S postupem času rostlo i aktivum dosahované touto zbožovou kategorií.

Z grafu je tento předstih dostatečně zřetelný. (Kladné saldo v jednotlivých letech od roku 2001 do roku 2005 přitom představovalo následující hodnotovou úroveň: 16,4 mld.Kč, 61,2 mld.Kč, 70,9 mld.Kč, 136,2 mld.Kč a 212,3 mld.Kč. Pro srovnání je třeba poznamenat, že stroje a dopravní prostředky do roku 1998 včetně, vykazovaly pasivní bilanci. Teprve rokem 1999 přešly do aktiva částkou 2,1 mld.Kč, přičemž v roce 2000 kladné saldo pokleslo na 1,7 mld.Kč).

Osou vývoje strojírenského **exportu** jsou dlouhodobě silniční vozidla, jejichž relativní nárůst od roku 2001 do roku 2005 představoval index 151,0, přičemž hodnotová úroveň přírůstku byla 103,3 mld.Kč. Silniční vozidla jsou také dlouhodobě hlavním komponentem bilančního přínosu zbožové skupiny 7. (V roce 2005 činilo jejich kladné saldo 70,4 % celkového aktiva strojů a dopravních prostředků). Teritoriálně je vývoz silničních vozidel orientován zejména na země s vyspělou ekonomikou (v roce 2005 z 92,6 %).

Druhou největší exportní položkou jsou elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, které však (na rozdíl od silničních vozidel) dlouhodobě zaznamenávají vyšší dovoz než vývoz, a tedy i pasivní bilanci. Vývojovým pozitivem však přitom je, že poměrně značné pasivum (v roce 2001 34,5 mld.Kč) kleslo v roce 2005 na 5,7 mld.Kč, takže za sledované pětiletí zlepšila elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče svoje bilanční postavení o 28,8 mld.Kč.

Tabulka 30

Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny strojů a dopravních prostředků podle dvoumístné nomenklatury SITC

v roce 2001 a 2005

Položka SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2001	2005	index 2005/2001	2001	2005	index 2005/2001	2001	2005
	v mil.Kč			v mil.Kč			v mil.Kč	
71 Stroje a zařízení k výrobě energie	35 369	57 109	161,5	40 009	51 859	129,6	-4 640	5 250
72 Strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu	41 404	58 978	142,4	51 077	51 577	101,0	-9 673	7 401
73 Kovozpracující stroje	18 446	17 578	95,3	19 222	18 429	95,9	-776	-851
74 Stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, j.n.	75 562	126 906	167,9	79 666	99 938	125,4	-4 104	26 968
75 Kancelářské stroje a zařízení k aut. zpracování dat	39 326	117 441	298,6	64 259	86 833	135,1	-24 933	30 608
76 Zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku	44 607	67 343	151,0	45 093	61 930	137,3	-486	5 413
77 Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, j.n.	129 898	181 691	139,9	164 442	187 439	114,0	-34 544	-5 748
78 Silniční vozidla	202 393	305 685	151,0	110 976	156 220	140,8	91 417	149 465
79 Ostatní dopravní a přepravní prostředky	14 357	16 421	114,4	10 263	22 678	221,0	4 094	-6 257
C e l k e m	601 362	949 152	157,8	585 007	736 903	126,0	16 355	212 249

Pramen: ČSÚ a vlastní propočty

Nad průměr relativního nárůstu vývozu strojů a dopravních prostředků ve výši 157,8 %, pak největší přírůstky (v roce 2005 oproti roku 2001) zaznamenaly: kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat (index 298,6, zvýšení 78,1 mld.Kč) a stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu (index 167,9; přírůstek 51,3 mld.Kč). Ve sledovaném pětiletém období vykázaly pokles pouze kovozpracující stroje (index 95,3, snížení 0,9 mld.Kč).

V **dovozu** nad relativní průměr výsledků roku 2005 k roku 2001 (index 126,0) větší přírůstky registrovaly: ostatní dopravní a přepravní prostředky (index 221,0, nárůst 12,4 mld.Kč), silniční vozidla (index 140,8, přírůstek 45,2 mld.Kč), zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku (index 137,3, zvýšení o 16,8 mld.Kč), kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat (index 135,1, přírůstek 22,6 mld.Kč) a stroje a zařízení k výrobě energie (index 129,6, nárůst o 11,9 mld.Kč). Na druhé straně jediný pokles proti roku 2001 evidovaly kovozpracující stroje (index 95,9, snížení o 0,8 mld.Kč).

K podstatnějším **bilančním zlepšením** přispěly vedle silničních vozidel a elektrických zařízení, přístrojů a spotřebičů také kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat (přechodem z pasiva do aktiva o 55,5 mld.Kč) a stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, rovněž přechodem z pasiva do aktiva o 31,1 mld.Kč.

Tabulka 31

Struktura vývozu a dovozu zbožívé skupiny strojů a dopravních prostředků podle dvoumístné nomenklatury SITC v letech 2001 a 2005

Položka SITC	Podíl vývozu (%)			Podíl dovozu (%)		
	2001	2005	změna +/-	2001	2005	změna +/-
71 Stroje a zařízení k výrobě energie	5,9	6,0	+0,1	6,8	7,0	+0,2
72 Strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu	6,9	6,2	-0,7	8,7	7,0	-1,7
73 Kovozapracující stroje	3,1	1,9	-1,2	3,3	2,5	-0,8
74 Stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, j.n.	12,6	13,4	+0,8	13,6	13,6	-
75 Kancelářské stroje a zařízení k automat. zpracování dat	6,5	12,4	+5,9	11,0	11,8	+0,8
76 Zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku	7,4	7,1	-0,3	7,7	8,4	+0,7
77 Elektrická zařízení, přístroje, a spotřebiče, j.n.	21,6	19,1	-2,5	28,1	25,4	-2,7
78 Silniční vozidla	33,6	32,2	-1,4	19,0	21,2	+2,2
79 Ostatní dopravní a přepravní prostředky	2,4	1,7	-0,7	1,8	3,1	+1,3
Celkem	100,0	100,0	-	100,0	100,0	-

Pramen: ČSÚ a vlastní propočty

Ve **vývozu** největší plusový posun podílu ve sledovaném pětiletí vykázaly kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat, a to o 5,9 bodu na 12,4 %, na rozdíl od elektrických zařízení, přístrojů a spotřebičů, které zaznamenaly významnější pokles o 2,5 bodu na 19,1 % celkového exportu.

V **dovozu** nejvíce narostl v pětiletém srovnání podíl silničních vozidel, a to o 2,2 bodu na 21,2 % a naopak k výraznějšímu poklesu za stejné období došlo u elektrických zařízení, přístrojů a spotřebičů, a to o 2,7 bodu na 25,4 % českého dovozu skupiny strojů a dopravních prostředků.

Skupina 8 – Různé hotové výrobky

Graf 10

8 - Různé hotové výrobky

Pramen: ČSÚ

Vývoz různých hotových výrobků si zachoval v letech 2001 až 2005 stálý hodnotový předstih před dovozem, přičemž v prvním a posledním roce sledovaného období byla bilanční aktiva téměř shodná (15,0 mlrd.Kč a 15,6 mlrd.Kč). Od roku 2002 však mělo kladné saldo klesající tendenci, přerušenu až rokem 2005.

Tabulka 32

Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny různých hotových výrobků podle dvoumístné nomenklatury SITC v roce 2001 a 2005

Položka SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2001	2005	index	2001	2005	index	2001	2005
	v mil.Kč		2005/2001	v mil.Kč		2005/2001	v mil.Kč	
81 Prefabrikované budovy; výrobky, zdravotnické, instal.	15 571	19 609	125,9	7 393	8 008	108,3	8 178	11 601
82 Nábytek a jeho díly	34 554	44 920	130,0	13 392	20 959	156,5	21 162	23 961
83 Cestovní galanterie, kabelky a pod. výrobky	1 528	2 109	138,0	1 807	2 553	141,3	-279	-444
84 Oděvní výrobky a doplňky	24 763	31 587	127,6	18 337	33 111	180,6	6 426	-1 524
85 Obuv	6 562	5 981	91,1	7 293	9 402	128,9	-731	-3 421
87 Odborné, vědecké a řídicí přístroje a zařízení, j.n.	13 120	22 108	168,5	23 487	28 561	121,6	-10 367	-6 453
88 Fotografické přístroje, optické výrobky, j.n., hodiny	4 342	8 056	185,5	7 664	9 451	123,3	-3 322	-1 395
89 Různé výrobky, j.n.	54 442	81 205	149,2	60 512	87 934	145,3	-6 070	-6 729
Celkem	154 882	215 575	139,2	139 885	199 979	143,0	14 997	15 596

Pramen: ČSÚ a vlastní propočty

Ve sledovaném pětiletí největší relativní nárůst evidovaly fotografické přístroje, optické výrobky, j.n. (index 185,5, přírůstek 3,7 mlrd.Kč), odborné, vědecké a řídicí přístroje a

zařízení, j.n. (index 168,5, zvýšení 9,0 mld.Kč) a různé výrobky (index 149,2, přitom však s nejvyšším absolutním zvýšením v částce 26,8 mld.Kč). Významnější hodnotový přírůstek evidoval ještě nábytek a jeho díly v rozsahu 10,4 mld.Kč. V absolutní i relativní úrovni se nadále snižoval vývoz obuvi (index 91,1, úbytek 0,6 mld.Kč).

V **dovozu** podstatný relativní nárůst registrovaly oděvní výrobky a doplňky (index 180,6, přírůstek 14,8 mld.Kč), nábytek a jeho díly (index 156,5, zvýšení 7,6 mld.Kč) a různé výrobky (index 145,3, s nejvyšším hodnotovým nárůstem 27,4 mld.Kč).

Z hlediska výše **obchodní bilance**, největší zlepšení v koncovém roce pětiletí, tj. v roce 2005 oproti roku 2001, vykázaly odborné, vědecké a řídicí přístroje a zařízení (3,9 mld.Kč), prefabrikované budovy (3,4 mld.Kč) a nábytek a jeho díly (2,8 mld.Kč). Výraznější zhoršení obchodní bilance evidovaly naopak oděvní výrobky a doplňky (8,0 mld.Kč) a obuv (2,7 mld.Kč).

Tabulka 33

Struktura vývozu a dovozu zbožívé skupiny různých hotových výrobků podle dvoumístné nomenklatury SITC v letech 2001 a 2005

Položka SITC	Podíl ve vývozu (%)			Podíl v dovozu (%)		
	2001	2005	změna +/-	2001	2005	změna +/-
81 Prefabrikované budovy; výrobky zdravotnické, instal.	10,1	9,1	-1,0	5,3	4,0	-1,3
82 Nábytek a jeho díly	22,3	20,8	-1,5	9,6	10,5	+0,9
83 Cestovní galanterie, kabelky a pod. výrobky	1,0	1,0	-	1,3	1,3	-
84 Oděvní výrobky a doplňky	16,0	14,6	-1,4	13,1	16,5	+3,4
85 Obuv	4,2	2,8	-1,4	5,2	4,7	-0,5
87 Odborné, vědecké a řídicí přístroje a zařízení, j.n.	8,5	10,3	+1,8	16,8	14,3	-2,5
88 Fotografické přístroje, optické výrobky, j.n. hodiny	2,8	3,7	+0,9	5,5	4,7	-0,8
89 Různé výrobky, j.n.	35,1	37,7	+2,6	43,2	44,0	+0,8
C e l k e m	100,0	100,0	-	100,0	100,0	-

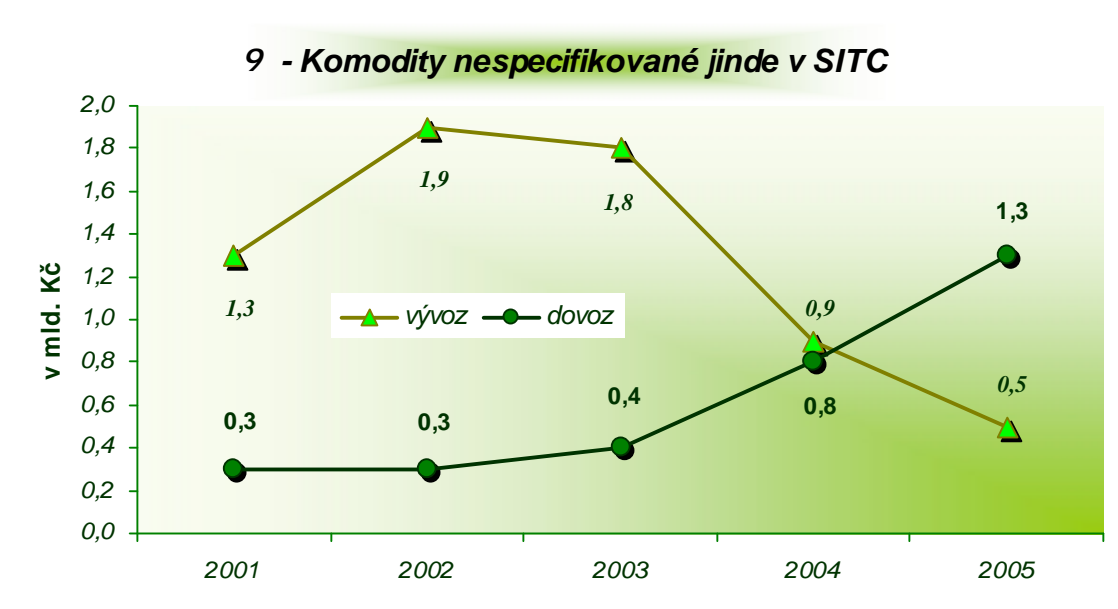
Pramen: ČSÚ a vlastní propočty

Na podílový posun ve struktuře **vývozu** měly největší vliv různé výrobky, jejichž účast na celkovém exportu narostla v roce 2005 ve srovnání s rokem 2001 o 2,6 bodu na 37,7 % a odborné, vědecké a řídicí přístroje, které zvýšily svůj podíl o 1,8 bodu na 10,3 %. Na druhé straně větší pokles v pětiletém rozmezí byl realizován u nábytku (o 1,5 bodu na 20,8 %), oděvních výrobků a doplňků (o 1,4 bodu na 14,6 %) a obuvi (rovněž o 1,4 bodu na 2,8 %). (Informativně: v roce 1993 měla obuv podíl na českém vývozu ve výši 11,5 %, oděvní výrobky a doplňky 18,2 % a nábytek a jeho díly 10,1 %).

V **dovozu** největší nárůst (za dané pětiletí) vykázaly oděvní výrobky a doplňky o 3,4 bodu na 16,5 % a naopak největší pokles zaznamenaly odborné, vědecké a řídicí přístroje o 2,5 bodu na 14,3 % podílu v českém importu.

Skupina 9 – Komodity nspecifikované jinde v SITC

Graf 11

Pramen: ČSÚ

Bilance v roce 2001 zaznamenala kladné saldo ve výši 1,0 mld.Kč. Po nárůstu v roce 2002 na 1,6 mld.Kč, začalo aktivum klesat a v roce 2005 přešlo do pasiva v rozsahu 0,8 mld.Kč.

Tabulka 34

Vývoz, dovoz a bilance zbožové skupiny komodit nspecifikovaných jinde v SITC v letech 2001 a 2005

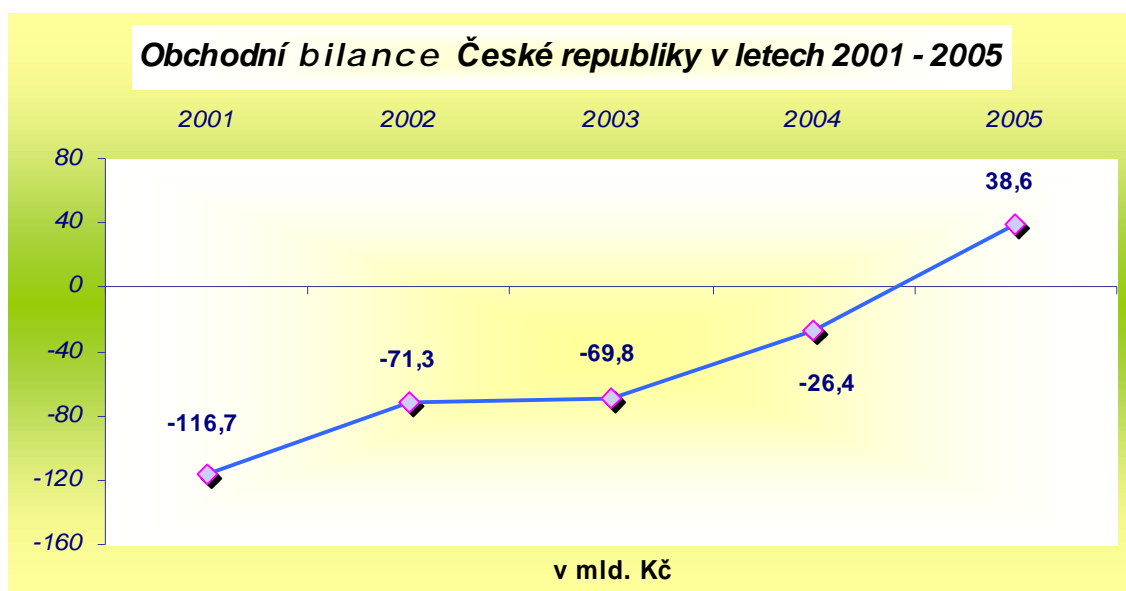
Položka SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2001	2005	index 2005/2001	2001	2005	index 2005/2001	2001	2005
	v mil.Kč			v mil.Kč			v mil.Kč	
C e l k e m	1 262	543	43,0	346	1 260	364,2	916	-717

Pramen: ČSÚ a vlastní propočet

Vývoz uvedené zbožové skupiny poklesl ve sledovaném období na 43 %, zatímco dovoz narostl na 364 %. Uvedená zbožová skupina nemá z hlediska svého hodnotového rozsahu vliv na absolutní úroveň jak vývozu, tak dovozu.

4. Obchodní bilance

Graf 12

Pramen: ČSÚ

Z grafu jednoznačně vyplývá výrazné postupné zlepšování obchodní bilance, od poměrně vysokého pasiva v rozsahu 116,7 mld.Kč až do – v historii České republiky od roku 1993 – prvního aktiva v posledním roce pětiletí v částce 38,6 mld.Kč.

Tabulka 35

Bilance zahraničního obchodu České republiky podle skupin zemí

(v mil.Kč)

Rok	Země s vyspělou ekonomikou	Rozvojové země	Evropské země s přechodovou ekonomikou vč. SNS	Ostatní země (vč. nespecifikovaného globálu)	Celkem
2001	1 654	-32 830	-44 918	-40 591	-116 685
2002	66 579	-52 783	-29 023	-56 096	-71 323
2003	101 773	-66 490	-37 988	-67 088	-69 793
2004	145 811	-56 486	-29 289	-86 474	-26 438
2005	217 683	-37 357	-52 499	-89 203	38 624

Pramen: ČSÚ

Uvedená číselná informace o bilanci zahraničního obchodu jednoznačně dokládá, že vysoce pozitivním faktorem v provádění zahraničního obchodu je **obchod se zeměmi s vyspělou ekonomikou**. Od poměrně nepodstatného aktiva v roce 2001, přinesl rok 2005 vysoké kladné saldo v rozsahu 217,7 mld.Kč. Nárůst za sledované pětiletí představuje tedy 216,0 mld.Kč.

Na vysokém aktivu má zásluhu obchod s Evropskou unií, který v roce 2005 přinesl kladné saldo v rozsahu 272,0 mld.Kč, jehož výše byla na výsledný údaj za země s vyspělou ekonomikou redukována pasivem s ostatními zeměmi s vyspělou ekonomikou v rozsahu 54,3 mld.Kč.

Z jednotlivých zemí s vyspělou ekonomikou se na kladném saldu roku 2005 nejvíce podílely: Německo (78,0 mld.Kč), Slovensko (61,5 mld.Kč), Velká Británie (41,6 mld.Kč) a Rakousko (31,6 mld.Kč).

V rámci obchodu se zeměmi s vyspělou ekonomikou přinesly v roce 2005 vysoké aktivum ze zbožových skupin zejména stroje a dopravní prostředky (252,4 mld.Kč), ale také různé hotové výrobky (45,7 mld.Kč), na rozdíl od některých dalších zbožových kategorií, které výsledné kladné saldo snižovaly svým pasivem, jako chemikálie (o 88,5 mld.Kč) anebo potraviny a živá zvířata (o 17,0 mld.Kč).

Z obchodního vztahu k **rozvojovým zemím** vycházela po všechna sledovaná léta pasivní bilance, která měla značně kolísavý charakter.

Zatímco záporné saldo do roku 2003 stále narůstalo, rokem 2004 začalo klesat, aby v roce 2005 bylo zhruba jen o 4,5 mld.Kč vyšší, než ve výchozím roce 2001.

Na tomto pasivu se v posledním roce pětiletí výrazněji podílela teritoria: Tchaj-wan (částkou 17,4 mld.Kč) a Malajsie (v rozsahu 10,0 mld.Kč).

Z hlediska jednotlivých oblastí rozvojových zemí, byl bilanční přínos v roce 2005 zaznamenán z rozvojových zemí Oceánie (41 mil.Kč) a z rozvojových zemí Afriky (1 206 mil.Kč). Největší pasivum pak bylo realizováno ve vztahu k rozvojovým zemím Asie (33 504 mil.Kč) a rovněž k rozvojovým zemím Ameriky (5 100 mil.Kč).

Ve vztahu k rozvojovým zemím se na celkovém pasivu v roce 2005 podílela většina zbožových skupin. Největší záporné saldo zaznamenaly stroje a dopravní prostředky (25,1 mld.Kč), ale i různé hotové výrobky (11,1 mld.Kč). Aktivní bilanci měla ČR pouze se zbožovou kategorií průmyslového zboží podle druhu materiálu v částce 13,9 mld.Kč a se skupinou 9 s kladným saldem v zanedbatelné výši 2 mil.Kč.

Z obchodu s **evropskými zeměmi s přechodovou ekonomikou vč. SNS** vyplývalo po všechna sledovaná léta pasivum, které mělo v průběhu času, obdobně jako u rozvojových zemí kolísavý charakter, s tím rozdílem, že rok 2005 vykázal podstatněji větší bilanční propad než rok 2001.

Prakticky trvalé pasivum je teritoriálně ovlivněno vysokým záporným saldem s Ruskem, s nímž v roce 2005 měla ČR pasivní saldo ve výši 71,0 mld.Kč.

Ze zbožových skupin vykázaly pasivum k uvedené teritoriální oblasti v roce 2005 zejména minerální paliva a maziva (102,1 mld.Kč, z toho ropa 64,6 mld.Kč a plyn 37,7 mld.Kč). Kromě této zbožové kategorie zaznamenaly ještě záporné saldo suroviny nepoživatelné, bez paliv (13,9 mld.Kč). Ostatní zbožové kategorie registrovaly kladná salda, největší z nich stroje a dopravní prostředky, a to v částce 38,9 mld.Kč.

Ostatní země (vč. nespecifikovaného globálu), jsou teritoriální oblastí, s níž má Česká republika trvale narůstající pasivní saldo již od roku 1994. (V roce 1993 byla obchodní bilance ještě aktivní v částce 5,9 mld.Kč). Od roku 2001 se přitom pasivum v roce 2005 více jak zdvojnásobilo.

Téměř celé záporné saldo vyplývá z nerovnoměrného bilančního vztahu k Číně, s níž v posledním roce sledovaného pětiletí bilanční propad narostl na 87,0 mld.Kč.

S ostatními zeměmi má Česká republika nevyrovnaný vztah téměř ve všech zbožových skupinách, s výjimkou minerálních paliv a maziv. Největší záporná salda jsou vykazována stroji a dopravními prostředky a různými hotovými výrobky (v roce 2005 na úrovni 53,7 mld.Kč a 24,0 mld.Kč).

Tabulka 36

Bilance zahraničního obchodu České republiky podle zbožových skupin

(v mil.Kč)

Rok	Zbožová skupina									
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2001	-19 247	1 470	-1 435	-87 594	-1 711	-69 362	28 926	16 355	14 997	916
2002	-23 080	1 960	-3 109	-64 297	-2 051	-73 721	20 750	61 194	9 405	1 626
2003	-20 688	664	-2 534	-68 355	-2 759	-83 856	26 572	70 943	8 801	1 419
2004	-24 720	-1 744	-5 601	-72 208	-3 119	-90 882	27 783	136 191	7 816	46
2005	-20 586	-1 172	-4 163	-110 220	-1 867	-82 501	32 005	212 249	15 596	-717

Pramen: ČSÚ a vlastní dopočet

Poznámka: 0 – Potraviny a živá zvířata; 1 – Nápoje a tabák; 2 – Suroviny nepoživatelné, bez paliv; 3 – Minerální paliva a maziva; 4 – Živočišné a rostlinné oleje a tuky; 5 – Chemikálie; 6 – Průmyslové zboží podle druhu materiálu; 7 – Stroje a dopravní prostředky; 8 – Různé hotové výrobky; 9 – Nespecifikováno.

Z uvedených údajů je patrné, že největší negativní vliv na obchodní bilanci ČR měly ve sledovaném pětiletí zbožové skupiny minerálních paliv a maziv a chemikálie. Zatímco v roce 2001 největší pasivum vyprodukovala minerální paliva a maziva, v letech 2002 – 2004 převzaly primát chemikálie. Podstatným nárůstem záporného salda v roce 2005 se pak opět vrátila na první místo skupina minerálních paliv a maziv.

Ne příliš pozitivně se také vyvíjela zbožová skupina potravin a živých zvířat, která zaznamenala kolísavý vývoj pasivního salda.

Přestože zbožové kategorie nápoje a tabák a nespecifikovaný globál v prvním roce pětiletí zaznamenaly kladná salda, v roce 2005 skončily v pasivu. K nim se přiřadila i skupina suroviny nepoživatelné, bez paliv, která s pasivem pětiletí začínala i končila.

Nositeli aktivního salda obchodní bilance zůstaly i nadále pouze tři vývozní skupiny, a to průmyslové zboží podle druhu materiálu, různé hotové výrobky a stroje a dopravní prostředky. První dvě jmenované zbožové kategorie po kolísavějším vývoji během pětiletí zaznamenaly v roce 2005 větší meziroční nárůst aktiva, což také zapůsobilo kladně na celkovou obchodní bilanci. Rozhodujícím faktorem celkového pozitivního vývoje během sledovaného pětiletí v oblasti obchodní bilance jsou však stroje a dopravní prostředky, jejichž výrazný nárůst aktivního salda umožnil v posledním roce pětiletí přechod obchodní bilance ČR do celkového aktiva.

5. Vývoj cen

Časové řady cenových indexů za léta 2001 – 2005 přepočtených k základu průměru roku 2000 vykazovaly u celkového vývozu i dovozu ČR kolísavý vývoj, a to (s výjimkou indexu vývozu za rok 2001) pod úrovní cen dosažených v roce 2000. Rozptyl indexů vývozních cen celkem se pohyboval od -6,2 % do +0,5 % a indexů dovozních cen celkem od -10,1 % do -1,5 %.

Indexy vývozních cen přitom dosáhly svého maxima v roce 2001 (100,5) a minima v roce 2002 (93,8). Naproti tomu u indexů dovozních cen to byly roky 2001 (98,5) a 2003 (89,9). Zatímco na začátku sledovaného období byly ceny celkového vývozu vyšší proti úrovni roku 2000 o 0,5 %, na konci tohoto období byly nižší o 3,3 %. Ceny dovozu pak byly ve srovnání s rokem 2000 nižší jak v prvním roce sledovaného období (o 1,5 %), tak v jeho posledním roce (o 8,4 %).

Podobný kolísavý trend jako ceny celkového vývozu ČR ve sledovaném období zaznamenaly i **vývozní ceny:**

- Ø potravin a živých zvířat, ale jejich meziroční změny byly hlubší; ve srovnání s rokem 2000 se pak jejich změny v jednotlivých letech pohybovaly mezi -9,1 % do +4,3 %,
- Ø surovin nepoživatelných, bez paliv, chemikálií, strojů a dopravních prostředků a různých hotových výrobků, jejichž společným znakem byl pohyb cen po celé dané období pod úrovní roku 2000; nejhlubší cenový pokles byl přitom evidován u chemikálií v roce 2002 (-14,0 %), u surovin nepoživatelných, bez paliv v roce 2002 (-11,4 %), u strojů a dopravních prostředků v roce 2005 (-10,5 %) a u různých hotových výrobků také v roce 2005 (-6,0 %).

Vývozní ceny nápojů a tabáku, minerálních paliv a maziv a průmyslového zboží se s výjimkou tří (lišících se) roků pohybovaly ve sledovaném období nad úrovní roku 2000 a v roce 2005 převyšovaly ceny dosažené v roce 2001. Ve srovnání s rokem 2000 nejvíc přitom narostly ceny minerálních paliv a maziv (+35,3 %).

Tabulka 37

Indexy vývozních cen podle nomenklatury SITC
(průměr roku 2000 = 100)

Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Vývoz celkem	100,5	93,8	94,6	98,1	96,7
0 Potraviny a živá zvířata	104,3	93,6	90,9	94,0	91,1
1 Nápoje a tabák	98,4	102,2	108,9	98,1	103,8
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	95,6	88,6	89,8	91,7	89,9
3 Minerální paliva a maziva	102,8	91,6	96,7	116,1	135,3
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	98,5	100,2	100,5	101,9	96,1
5 Chemikálie	97,2	86,0	86,5	92,8	94,1
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	101,9	95,6	96,8	104,7	103,9
7 Stroje a dopravní prostředky	98,9	92,8	93,0	93,3	89,5
8 Různé hotové výrobky	99,9	95,1	96,2	96,4	94,0

Pramen: ČSÚ

Vývozní ceny živočišných a rostlinných olejů a tuků sice vykázaly v roce 2005 ve srovnání s rokem 2000 snížení (-3,9 % a nižší byly i v porovnání s rokem 2001), ale v letech

2002 – 2004, kdy přesáhly úroveň roku 2000 dokonce registrovaly trend postupného navyšování.

Časové řady cenových indexů sestavené za léta 2001 – 2005, které byly přepočteny k základu průměru roku 2000 zaznamenaly u **dovozu ČR** jako celku poměrně prudký sestupný trend ve třech prvních letech daného období, kdy proti tomuto základu klesly o 1,5 %, o 9,9 % a o 10,1 %, který se zastavil až v roce 2004 a 2005, nicméně přesto cenová úroveň těchto let byla o 8,7 % a 8,4 % nižší ve srovnání s rokem 2000.

Z jednotlivých skupin zboží vykázaly jednoznačný sestupný trend dovozní ceny strojů a dopravních prostředků (-1,9 %, -9,1 %, -11,0 %, -12,3 %, -15,7 %) a různých hotových výrobků (-1,1 %, -4,5 %, -6,1 %, -6,6 %, -13,4 %), když nejhlubší bylo snížení dovozních cen strojů a dopravních prostředků.

Dovozní ceny surovin nepoživatelných, bez paliv, chemikálií a průmyslového zboží podle druhu materiálu se sice jako ceny dvou výše uvedených skupin pohybovaly pod úrovní roku 2000 po celé sledované období a v roce 2005 byly ve srovnání s výchozím rokem 2001 nižší, ale jejich meziroční vývoj kolísal.

Nestejnsměrný meziroční vývoj vykázaly i dovozní ceny potravin a živých zvířat a nápojů a tabáku, jejichž dalším společným znakem byla vyšší úroveň ve výchozím roce ve srovnání se základem a nižší v koncovém roce.

Odlišný vývoj dovozních cen proti ostatním skupinám zboží evidovaly živočišné a rostlinné oleje a tuky, které po meziročním poklesu v roce 2001 o 0,5 % začaly ve srovnání se základním rokem výrazně narůstat (v roce 2002 o 2,5 %, v roce 2003 o 6,9 % a v roce 2004 o 9,9 %) a nakonec se v roce 2005 propadly o -1,9 %.

Specifický byl i vývoj dovozních cen minerálních paliv a maziv, které v porovnání s cenami ostatních skupin zboží vykázaly nejhlubší výkyvy, když v roce 2002 klesly proti základnímu období o -22,2 % a v roce 2005 se jako jediné zvýšily nad úroveň roku 2000, a to o 13,4 %.

Tabulka 38

Indexy dovozních cen podle nomenklatury SITC (průměr roku 2000 = 100)

Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Dovoz celkem	98,5	90,1	89,9	91,3	91,6
0 Potraviny a živá zvířata	100,9	98,2	95,5	97,8	97,0
1 Nápoje a tabák	100,3	93,9	93,9	98,7	99,3
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	96,7	83,9	84,8	92,5	93,5
3 Minerální paliva a maziva	96,1	77,8	82,4	87,8	113,4
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	99,5	102,5	106,9	109,9	98,1
5 Chemikálie	97,4	89,0	88,6	90,2	88,4
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	97,9	89,6	90,9	94,9	94,0
7 Stroje a dopravní prostředky	98,1	90,9	89,0	87,7	84,3
8 Různé hotové výrobky	98,9	95,5	93,9	93,4	86,6

Pramen: ČSÚ

Směnné relace vypočtené k jednotnému referenčnímu období (průměr roku 2000 = 100) dosahovaly ve sledovaném období při prudším poklesu dovozních cen ve srovnání

s cenami vývozními hodnoty vyšší než 100. Nejpříznivějšího poměru vývozních cen k cenám dovozním bylo přitom docíleno v roce 2004 (107,4), 2005 (105,6) a 2003 (105,2).

6. Organizační struktura

Počet firem zabývajících se zahraničně obchodní činností přesáhl od vzniku samostatné České republiky celkem čtyřikrát jednosto tisíc, a to v roce 1997, 1999, 2000 a také na počátku sledovaného období, v roce 2001. V dalších letech pak došlo k jeho postupnému meziročnímu snižování (s výjimkou roku 2003) až na úroveň 47 718 firem v roce 2005. Tento vývoj ovlivnily především změny počtu subjektů, které realizují nejmenší objemy vývozu a dovozu.

V oblasti vývozu fungovala v roce 2001, po meziročním snížení dosavadního maxima docíleného v roce 2000 (41 575 firem), celkem 40 808 subjektů. V letech 2002 – 2005 s výjimkou roku 2003, se počet vývozních subjektů dále meziročně snižoval až na úroveň 18 607, což reprezentuje nejmenší počet vývozců za existence samostatné ČR. K největšímu meziročnímu úbytku vývozců ve sledovaném období přitom došlo v roce 2004 (-7 245 jednotek) a v roce 2005 (-12 173 jednotek, tj. -39,5 %). Trend vývoje celkového počtu vývozců v podstatě opět kopíroval trend postupného snižování počtu vývozců nejmenší velikostní kategorie, tj. subjektů s hodnotou exportu pod 10 mil.Kč, zatímco ostatní velikostní kategorie po celé sledované období s výjimkou zakolísání v roce 2002, evidovaly plynulý nárůst.

Tabulka 39

Velikostní struktura vývozců ČR podle počtu firem

Rok	Velikostní kategorie podle hodnoty vývozu						Celkem
	pod 10 mil.Kč	10-49,9 mil.Kč	50-99,9 mil.Kč	100-499 mil.Kč	500-1000 mil.Kč	nad 1 mld.Kč	
2001	33 884	4 313	1 048	1 157	217	189	40 808
2002	31 090	3 898	1 004	1 137	223	167	37 519
2003	31 363	4 006	1 025	1 201	235	195	38 025
2004	23 527	4 223	1 140	1 359	261	270	30 780
2005	10 977	4 370	1 239	1 444	282	295	18 607

Pramen: CS MF ČR a ČSÚ

Nejmenší vývozcí s ročním exportem pod 10 mil.Kč byly v období 2001 – 2005 stále nejpočetnější kategorií, která kolísala mezi 10 977 (v roce 2005) až 33 884 subjekty (v roce 2001). Jde o kategorii vývozců, kteří nejrychleji a nejvýrazněji reagují nejen na změny vnitřního ekonomického prostředí (změny v celkové úrovni ekonomiky, změny v legislativě, zejména daňových, cenových a devizových předpisů, změny devizových kurzů, úrokových sazeb, obchodně politických opatření aj.), ale i na změny vnějšího ekonomického prostředí, což náležitě dokumentují meziroční úbytky a přírůstky v ní zahrnutých subjektů, které se v daném období pohybovaly mezi +273 (rok 2003) až -12 550 subjekty (rok 2005). Podíl kategorie nejmenších vývozců na celkovém počtu exportérů v ČR přitom dosahovat 59,0 %

(rok 2005) až 83,0 % (v roce 2001), resp. od roku 2001 meziročně postupně oslaboval a současně klesal i podíl této kategorie na realizovaném vývozu (ze zhruba 3,5 % v roce 2001 na 1,3 % v roce 2005).

Tabulka 40

**Velikostní struktura vývozců ČR podle
podílu na počtu firem v %**

Rok	Velikostní kategorie podle hodnoty vývozu						Celkem
	pod 10 mil.Kč	10-49,9 mil.Kč	50,0 - 99,9 mil.Kč	100-499 mil.Kč	500-1000 mil.Kč	nad 1 mld.Kč	
2001	83,0	10,6	2,6	2,8	0,5	0,5	100,0
2002	82,9	10,4	2,7	3,0	0,6	0,4	100,0
2003	82,5	10,5	2,7	3,2	0,6	0,5	100,0
2004	76,4	13,7	3,7	4,4	0,9	0,9	100,0
2005	59,0	23,5	6,6	7,8	1,5	1,6	100,0

Pramen: CS MF ČR a ČSÚ

Druhou nejčetnější kategorií byla po celé sledované období **kategorie zahrnující vývozce s realizovanou roční hodnotou exportu ve výši 10 – 49,9 mil.Kč**. Jejich rozsah dosahoval 3 898 (rok 2002) až 4 370 subjektů (rok 2005). Ve sledované časové řadě došlo pouze jedenkrát k meziročnímu úbytku těchto subjektů (o 415 v roce 2002). Podíl vývozců této kategorie na celkovém počtu českých vyvážejících firem se pohyboval v letech 2001 – 2003 mezi 10,4 % až 10,6 %, v roce 2004 narostl na 13,7 % a v roce 2005 při prudkém poklesu celkového počtu exportérů se zvýšil na 23,5 %. Jejich podíl na celkové hodnotě vývozu ČR naproti tomu reprezentoval 5,5 % - 7,0 %.

Velikostní kategorie vývozců na rozhraní malých a středně velkých subjektů **s exportem v hodnotě 50 – 99,9 mil.Kč** se po meziročním poklesu v roce 2002 o 44 firem průběžně rozrůstala až na 1 239 firem v roce 2005. Mezi krajními roky sledovaného období tak byla větší o 191 subjektů. Podíl dané kategorie na celkovém počtu exportních firem v ČR byl přesto stále nízký, i když narostl z 2,6 % v roce 2001 na 6,6 % v roce 2005. Na celkové hodnotě českého vývozu se ale podíl této kategorie postupně velmi mírně snižoval až na 4,7 % v roce 2005.

Podobný vývojový trend zaznamenala i **kategorie středně velkých exportérů s hodnotou 100 – 499 mil.Kč**, jejichž počet se v roce 2002 rovněž meziročně trochu propadl (o 20 subjektů) a v dalších letech sledovaného období postupně narůstal, takže v roce 2005 byl proti roku 2001 vyšší o 287 subjektů. Postupně přitom narůstala i podílová účast těchto exportérů na celkovém počtu vývozních firem, (aniž by se také v roce 2002 propadla), a to z 2,8 % v roce 2001 na 7,8 % v roce 2005, ale jejich účast na hodnotě úhrnného objemu vývozu ČR se za dané období snížila zhruba o 3 procentní body na 17,3 %.

Jedinou kategorií vývozců, jejichž počet trvale od vzniku samostatné ČR mírně narůstal, je **kategorie s hodnotou ročního exportu 500 – 1 000 mil.Kč**. Tento nárůst za období 2001 – 2005 ale představoval pouhých 65 firem při zvýšení jejich podílu na celkovém počtu vývozních firem z ČR o 1 procentní bod a mírném snížení podílu na celkové hodnotě vývozu na 10,6 %.

Počet největších vývozců s hodnotou exportu nad 1 mld.Kč, kteří ale až do roku 2005 reprezentovali nejmenší množinu vývozců, se od roku 1993, s výjimkou roku 2002, meziročně mírně zvyšoval. Jejich podíl na celkovém počtu exportérů tak ve sledovaném období narostl z 0,5 % na pouhých 1,6 %. Vývozci této velikostní kategorie nicméně dokázali v daném časovém úseku zabezpečit více než 50 % z celkového českého exportu a v roce 2005 dokonce přes 60 % z tohoto exportu.

Tři velikostně nejvyšší kategorie vývozců, které ve sledovaných letech reprezentovaly 3,8 % - 10,9 % všech exportních subjektů v ČR, realizovaly v tomto období **83,0 % - 88,4 % z celkového českého vývozu**.

Tabulka 41

Velikostní struktura dovozců ČR podle počtu firem

Rok	Velikostní kategorie podle hodnoty dovozu						Celkem
	pod 10 mil.Kč	10 - 49,9 mil.Kč	50 - 99,9 mil.Kč	100 - 499 mil.Kč	500 - 1000 mil.Kč	nad 1 mld.Kč	
2001	50 202	6 079	1 357	1 445	211	190	59 484
2002	56 706	1 378	220	151	12	7	58 474
2003	50 177	6 061	1 384	1 498	238	203	59 561
2004	37 793	6 164	1 502	1 668	296	259	47 682
2005	19 048	6 245	1 509	1 738	296	275	29 111

Pramen: CS MF ČR a ČSÚ

V oblasti dovozu* působilo v roce 2001 ještě 59 484 subjektů. V dalších letech sledovaného období se ale jejich počet (s výjimkou roku 2003, kdy dosáhl maxima) postupně meziročně snižoval až na 29 111 subjektů v roce 2005.

Tabulka 42

Velikostní struktura dovozců ČR podle podílu na počtu firem v %

Rok	Velikostní kategorie podle hodnoty dovozu						Celkem
	pod 10 mil.Kč	10-49,9 mil.Kč	50-99,9 mil.Kč	100-499 mil.Kč	500-1000 mil.Kč	nad 1 mld.Kč	
2001	84,4	10,2	2,3	2,4	0,4	0,3	100,0
2002	97,0	2,4	0,4	0,2	0,0	0,0	100,0
2003	84,3	10,2	2,3	2,5	0,4	0,3	100,0
2004	79,3	12,9	3,2	3,5	0,6	0,5	100,0
2005	65,4	21,5	5,2	6,0	1,0	0,9	100,0

Pramen: CS MF ČR a ČSÚ

Nejpočetnější kategorií dovozců zůstala po celé sledované období **kategorie nejmenších importérů s hodnotou dovozu pod 10 mil.Kč**, která v jednotlivých letech při

* Při hodnocení organizační struktury dovozu abstrahujeme od údajů za rok 2002, které s největší pravděpodobností obsahují statistickou chybu.

výrazných meziročních změnách reprezentovala 65,4 % - 97,0 % všech dovážejících firem a realizovala 2,3 % - 4,5 % z celkového českého dovozu. V roce 2005 zaznamenala tato kategorie ve srovnání s rokem 2001 úbytek o 31 154 subjektů, tj. zúžení o 62,1 %.

Ve druhé nejčetnější kategorii zahrnující rovněž malé dovozce s hodnotou importu 10 – 49,9 mil.Kč došlo mezi krajními roky sledovaného období k nárůstu subjektů o 166, což se odrazilo ve zvýšení podílu této kategorie dovozců na celkovém počtu importérů z 10,2 % na 21,5 %, zatímco její podíl na realizovaném dovozu se snížil z 9,8 % na 7,9 %.

Kategorie subjektů s dovozem dosahujícím 50 . 99,9 mil.Kč průběžně narůstala již od roku 1993, a to ze 745 jednotek na 1 357 v roce 2001 a na 1 509 jednotek v roce 2005. Ve sledovaném období se tak rozšířila o 152 jednotek při nárůstu jejich podílu na celkovém počtu dovozců ČR z 2,3 % na 5,2 %, ale obdobně jako předchozí kategorie, při snížení jejich podílu na celkovém dovozu ze 6,9 % na 5,9 %.

Skupina dovozců s hodnotou importu 100 – 499 mil.Kč se rovněž ve sledovaném období postupně rozrůstala (celkem o 293 subjektů, tj. o 20,3 %). Její podíl na celkovém počtu dovážejících firem se více než zdvojnásobil a její účast při zabezpečování celkového dovozu ČR se snížila o 1,1 procentního bodu.

Dvě kategorie největších importérů, tj. s dovozem v hodnotě 500 – 1 000 mil.Kč a nad 1 mld.Kč se v roce 2005 ve srovnání s rokem 2001 rozšířily o stejný počet subjektů (o 85), což reprezentovalo nárůsty o 40,3 % a 44,7 % a shodné zvýšení jejich podílu na celkovém počtu dovozců ČR o 0,6 procentního bodu. Subjekty s importem 500 – 1 000 mil.Kč přitom zabezpečovaly více než 10 % z celkového dovozu ČR a subjekty s importem nad 1 mld.Kč zabezpečovaly kolem 50 % souhrnné hodnoty českého dovozu, když jejich podíl na celkovém dovozu narostl za sledované období o 1,0 procentního bodu a 5,3 bodu.

7. Zahraniční obchod České republiky s největší zahraničně partnerskou oblastí a nejvýznamnějšími zeměmi

7.1 Největší obchodní partner – Evropská unie

Evropská unie zaujímá ve vzájemném obchodu s ČR postavení nejvýznamnější obchodně partnerské oblasti, která se stala svým rozsahem (podíl na obratu českého zahraničního obchodu představuje v roce 2005 77,6 %) rozhodujícím segmentem českého zahraničního obchodu.

Významným faktorem pro českou ekonomiku je také ta skutečnost, že od roku 1999 (s menším propadem v roce 2000) vytváří český zahraniční obchod s touto teritoriální oblastí aktivní obchodní bilanci, což pozitivně vyniká především ve srovnání s léty před rokem 1999, kdy (zejména v letech 1996 a 1997) bilanční deficit (v rozsahu 118,6 mld.Kč a 107,5 mld.Kč) s touto oblastí výrazně ovlivňoval celkovou obchodní bilanci ČR.

Rozměrnost zahraničně obchodních vztahů s Evropskou unií vychází zejména z toho faktu, že v ní jsou soustředěny prakticky všechny největší evropské ekonomiky, zejména

Spolková republika Německo, která je absolutně největším obchodním partnerem České republiky.

Tabulka 43

Vývoj celkové obchodní bilance ČR ve srovnání s dílčí bilancí z obchodu s Evropskou unií v letech 2001 až 2005

(v mil.Kč)

Rok	Celková obchodní bilance ČR	Dílčí bilance s Evropskou unií	Bilance s ostatními terit. oblastmi
2001	-116 685	56 791	-173 476
2002	-71 323	104 513	-175 836
2003	-69 793	154 456	-224 249
2004	-26 438	224 416	-250 854
2005	+38 624	272 031	-233 407

Pramen: ČSÚ a vlastní propočet

Údaje uvedené v tabulce, jednoznačně dokládají jak důležitým činitelem v provádění zahraničně obchodní činnosti ČR je Evropská unie. Ve značné míře vyrovnává pasiva z obchodu s ostatním světem. Díky ní se také v roce 2005 mohl zahraniční obchod České republiky vykázat celkovou aktivní obchodní bilancí.

Tabulka 44

Vývoj českého vývozu do Evropské unie v letech 2001 až 2005

Rok	Vývoz v mil.Kč	Meziroční nárůst/pokles v %	Meziroční hodnotový nárůst/pokles v mil.Kč	Podíl vývozu do EU na celkovém českém vývozu
2001	1 086 879	x	x	85,6
2002	1 061 864	-2,3	-25 015	84,7
2003	1 183 098	+11,4	+121 234	86,3
2004	1 480 621	+25,1	+297 523	85,9
2005	1 570 719	+6,1	+90 098	84,1

Pramen: ČSÚ a vlastní propočet

Z logiky věci vyplývá, že rozhodujícím činitelem provádění zahraničně obchodní činnosti s EU, při uvedených výsledcích obchodní bilance, byl vývoz.

Kromě nevelkého meziročního poklesu v roce 2002 oproti roku 2001, vycházejícího z celkového snížení obratu zahraničního obchodu ČR, ve všech dalších letech vývoz rostl, nejvíce pak v roce 2004, kdy se oproti roku 2003 zvýšil o 297,5 mld.Kč, tj. o 25,1 %.

Podíl vývozu do EU měl na celkovém českém exportu poněkud kolísavější charakter; po poklesu v roce 2002 oproti roku 2001, narostl v roce 2003 na dosud nejvyšší podílovou účast v českém vývozu, a to na 86,3 %. Po této kulminaci další dva roky zaznamenávaly

postupné snížení, nicméně, pokles mezi dvěma rozmezujícími roky, tj. rokem 2001 a 2005, byl jen 1,5 bodu.

Tabulka 45

Vývoj českého dovozu z Evropské unie v letech 2001 až 2005

Rok	Dovoz v mil.Kč	Meziroční nárůst/pokles v %	Meziroční hodnotový nárůst/pokles v mil.Kč	Podíl dovozu z EU na celkovém českém dovozu
2001	1 030 088	x	x	74,3
2002	957 351	-7,1	-72 737	72,2
2003	1 028 642	+7,4	+71 291	71,4
2004	1 256 205	+22,1	+227 563	71,8
2005	1 298 688	+3,4	+42 483	71,0

Pramen: ČSÚ a vlastní propočty

Stejný trend poklesu a nárůstu v jednotlivých sledovaných rocích evidoval i dovoz. Zatímco rok 2002 zaznamenal relativní i hodnotové snížení, další roky vykázaly nárůst importu, přičemž největší meziroční přírůstek registroval rok 2004.

Pokud jde o výši podílu dovozu z EU na celkovém českém importu, tak jeho účast klesá (a to o 3,3 bodu v roce 2005 oproti roku 2001), což představuje snížení o 1,8 bodu oproti poklesu exportu.

Uvedené údaje dokládají, že český zahraniční obchod má velmi úzkou provázanost na ostatní země Evropské unie, což sebou nese nejen řadu značných kladů, ale i možných rizik v případě, že by došlo k hospodářskému útlumu v ekonomicky rozhodujících členských státech, jako je zejména Německo.

Při posuzování velikosti zahraničně obchodních vztahů České republiky s Evropskou unií, je účelné také sledovat rozložení českého zahraničního obchodu mezi „staré“ a „nové“ členské státy Evropské unie, a to také proto, že ve sledovaném pětiletí byly dnešní EU 10 po většinu času vedeny v jiné teritoriální struktuře. (Pro potřeby této práce bylo však z hlediska srovnatelnosti údajů provedeno jejich začlenění do EU již počínaje rokem 2001.)

Podíl členských zemí EU 15 na celkovém vztahu EU 25 k ČR v roce 2005 oproti roku 2001 klesl ve vývozu o 2,0 procentní body na 78,5 % a v dovozu o 1,9 bodu na 81,3 %, zatímco podíly EU 10 o stejnou výši narostly, tj. ve vývozu na 21,5 % a v dovozu na 18,7 %.

Z uvedených údajů vyplývá, že rozhodující váhu v obchodu s EU má její původní teritoriální sestava vzhledem k tomu, že jsou v ní soustředěny, jak již bylo uvedeno, prakticky všechny největší evropské ekonomiky, nicméně při poněkud klesajícím trendu.

Vysokou rozdílnost výše vývozu a dovozu ve vztahu k ČR lze však pozorovat v letech 2001 a 2005 i uvnitř původní sestavy EU 15.

Tabulka 46

Obchod ČR se státy EU15 v roce 2001 a 2005

(v mil.Kč)

Země	Vývoz		Nárůst/ pokles v roce 2005 proti roku 2001	Dovoz		Nárůst/ pokles v roce 2005 proti roku 2001	Bilance	
	2001	2005		2001	2005		2001	2005
SRN	484 424	628 530	144 106	456 491	550 495	94 004	27 933	78 035
Velká Británie	69 359	86 464	17 105	55 388	44 907	-10 481	13 971	41 557
Rakousko	73 075	104 668	31 593	63 296	73 025	9 725	9 779	31 643
Francie	54 396	92 124	37 728	66 516	83 410	16 894	-12 120	8 714
Itálie	51 495	78 628	27 133	72 841	87 567	14 726	-21 346	-8 939
Nizozemsko	35 394	68 256	32 862	32 777	72 760	39 983	2 617	-4 504
Belgie	37 971	49 366	11 395	33 064	36 107	3 043	4 907	13 259
Španělsko	22 734	47 680	24 946	26 081	35 378	9 297	-3 347	12 302
Švédsko	12 398	28 003	15 605	16 495	29 998	13 503	-4 097	-1 995
Irsko	9 057	8 052	-1 005	7 900	10 644	2 744	1 157	-2 592
Dánsko	7 361	14 233	6 872	8 487	11 837	3 350	-1 126	2 396
Řecko	5 096	7 104	2 008	2 426	2 700	274	2 670	4 404
Portugalsko	4 813	6 971	2 158	2 820	4 058	1 238	1 993	2 913
Finsko	5 399	10 376	4 977	9 987	8 589	-1 398	-4 588	1 787
Lucembursko	2 352	2 669	317	2 244	4 519	2 275	108	-1 850
EU 15 celkem	875 324	1 233 124	357 800	856 813	1 055 994	199 181	18 511	177 130

Pramen: ČSÚ

Z uvedeného přehledu zřetelně vyplývá mimořádné postavení Německa na obratu českého zahraničního obchodu, vysoce předstihující účast dalších zemí Evropské unie v zahraničně obchodních vztazích s ČR. V českém vývozu do EU 15 připadl v roce 2005 na Německo podíl 51,0 % a v dovozu 52,1 %. (Pro srovnání: ve stejném roce z celkového vývozu ČR náleželo Německu první místo s podílem 33,6 % a v dovozu se 30,1 %).

Dalšími významnými obchodními partnery v EU 15 ve sledovaném pětiletí byly: Velká Británie, Rakousko, Francie a Itálie a Nizozemsko.

Střední úroveň obchodních vztahů s ČR představovala Belgie a Španělsko.

Zbývající země neměly již tak významný vliv na velikost obchodu s ČR.

Ve srovnání s rokem 2001, byl v roce 2005 zaznamenán u všech sledovaných zemí nárůst vývozu, kromě Irsku, do něhož byl export o 1,0 mld.Kč nižší. U dovozu byl vykázán nárůst ze všech zemí, s výjimkou Velké Británie a Finska (pokles o 10,5 mld.Kč a 1,4 mld.Kč).

Celkový přírůstek vývozu v roce 2005 proti roku 2001 byl u EU 15 registrován v relativním vyjádření indexem 140,9 a v hodnotové úrovni částkou 357,8 mld.Kč.

Dovoz zaznamenal za stejné období hodnotový nárůst 199,2 mld.Kč s indexem 123,2.

Aktivum obchodní bilance narostlo o 158,6 mld.Kč na 177,1 mld.Kč, nejvyšší kladná salda přitom byla v roce 2005 zaznamenána se SRN (78,0 mld.Kč), Velkou Británií (41,6 mld.Kč) a Rakouskem (31,6 mld.Kč). Naopak, nejvyšší pasivum bylo evidováno s Itálií.

Tabulka 47

Obchod ČR se státy EU10 v roce 2001 a 2005

(v mil.Kč)

Země	Vývoz		Nárůst/ pokles v roce 2005 proti roku 2001	Dovoz		Nárůst/ pokles v roce 2005 proti roku 2001	Bilance	
	2001	2005		2001	2005		2001	2005
Slovensko	101 926	161 348	59 422	74 569	99 802	25 233	27 357	61 546
Polsko	65 788	102 341	36 553	52 015	91 000	38 985	13 773	11 341
Maďarsko	23 988	50 878	26 890	24 025	39 433	15 408	-37	11 445
Slovinsko	8 385	10 692	2 307	7 898	9 068	1 170	487	1 624
Litva	4 788	5 836	1 048	754	1 305	551	4 034	4 531
Lotyšsko	2 098	3 381	1 283	522	452	-70	1 576	2 929
Estonsko	1 103	2 491	1 388	508	676	168	595	1 815
Kypr	399	469	70	222	413	191	177	56
Malta	159	159	0	316	510	194	-157	-351
Česká republika	2 921	-	-2 921	12 446	35	-12 411	-9 525	-35
EU 10 celkem	211 555	337 595	126 040	173 275	242 694	69 419	38 280	94 901

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

V obchodu s EU 10 dominuje Slovensko, které v celkovém obchodu ČR se světem, zaujímá – sice se značným odstupem – druhé místo za Německem.

Podstatnější účast na obratu ČR s členskými zeměmi EU 10 má také Polsko.

Nízký podíl byl však na druhé straně registrován se Slovinskem, Litvou, Lotyšskem, Estonskem, Kyprem a Maltou.

V pětiletí od roku 2001 do roku 2005 vzrostl vývoz do EU 10 na index 159,6 s hodnotovým přírůstkem 126,0 mld.Kč a dovoz zaznamenal relativní zvýšení s indexem 140,1, když absolutně narostl o 69,4 mld.Kč. Kladná bilance přitom vzrostla o 56,6 mld.Kč na 94,9 mld.Kč.

Tabulka 48

**Vývoz, dovoz a bilance zbožových skupin SITC ve vztahu k Evropské unii
v roce 2005 ve srovnání s rokem 2001**

Zbožová skupina SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2001	2005	index 2005/ 2001	2001	2005	index 2005/ 2001	2001	2005
	v mil.Kč			v mil.Kč			v mil.Kč	
0 Potraviny a živá zvířata	25 902	51 691	199,6	39 539	66 299	167,7	-13 637	-14 608
1 Nápoje a tabák	7 768	9 168	118,0	4 797	9 623	200,6	2 971	-455
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	35 575	40 954	115,1	20 685	25 354	122,6	14 890	15 600
3 Minerální paliva a maziva	35 754	55 138	154,2	37 529	51 639	137,6	-1 775	3 499
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	1 294	1 679	129,8	2 693	3 150	117,0	-1 399	-1 471
5 Chemikálie	65 724	89 566	136,3	128 560	168 298	130,9	-62 836	-78 732
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	260 325	328 565	126,2	242 247	316 665	130,7	18 078	11 900
7 Stroje a dopravní prostředky	516 895	803 888	155,5	451 661	522 116	115,6	65 234	281 772
8 Různé hotové výrobky	136 654	189 614	138,8	102 035	134 517	131,8	34 619	55 097
9 Komodity obchodu jinde nespecifikované	988	456	46,2	342	1 027	300,3	646	-571
EU 25 celkem	1 086 879	1 570 719	144,5	1 030 088	1 298 688	126,1	56 791	272 031

Pramen: ČSÚ a vlastní propočet

V roce 2005 ve srovnání s rokem 2001 poklesl **vývoz** do EU u komodit jinde nespecifikovaných (index 46,2), které však představují v celkovém exportu nevýznamný podíl.

Na druhé straně nad průměr dosažený v koncovém roce pětiletí oproti roku 2001, zaznamenaly největší relativní nárůst vývozu potraviny a živá zvířata (index 199,6) a dále pak stroje a dopravní prostředky (index 155,5) a minerální paliva a maziva (index 154,2).

Rozhodující však pro celý vývoj ve sledovaném období byl absolutní nárůst exportu. Tady drží primát stroje a dopravní prostředky, které vykazaly nárůst ve výši 287,0 mld.Kč. Významně ke zvýšení vývozu přispělo i průmyslové zboží podle druhu materiálu v částce 68,2 mld.Kč a rovněž různé hotové výrobky v rozsahu 53,0 mld.Kč.

V **dovozu** nejvyšší relativní nárůst (kromě hodnotově nevýznamných komodit jinde nespecifikovaných) vykazaly nápoje a tabák (index 200,6) a potraviny a živá zvířata (index 167,7).

Hodnotově nejvyšší přírůstek evidovalo průmyslové zboží podle druhu materiálu (74,4 mld.Kč) a stroje a dopravní prostředky (70,5 mld.Kč).

Celkové **bilanční zlepšení** v roce 2005 oproti roku 2001 představuje 215,2 mld.Kč, přičemž největší přírůstek aktiva zaznamenaly stroje a dopravní prostředky částkou 216,5 mld.Kč a různé hotové výrobky v rozsahu 20,5 mld.Kč.

7.2 Významní obchodní partneři mezi jednotlivými zeměmi

7.2.1 Spolková republika Německo

Německo představuje již od vzniku České republiky jejího nejvýznamnějšího obchodního partnera mezi jednotlivými státy.

Jeho podíl na celkovém českém vývozu vzrůstal (s mírnými výkyvy) od roku 1993, kdy představoval 29,0 %, až na 41,9 % v roce 1999. Od té doby pak postupně klesal (s menším zakolísáním v roce 2003) až na 33,6 % v roce 2005.

Dovoz ze SRN z výchozího podílu 29,1 % v roce 1993 plynule stoupal do roku 1998, kdy jeho účast na celkovém českém importu kulminovala ve výši 34,4 %. Od uvedeného roku se pak podíl importu z Německa snižoval až na 30,1 % v roce 2005.

Ve sledovaném pětiletí se od roku 2001 do roku 2005 český vývoz do SRN zvýšil o 29,7 %, zatímco dovoz narostl o 20,6 %, což představuje 9,1 bodu ve prospěch exportu.

Tabulka 49

Zahraniční obchod České republiky se Spolkovou republikou Německo v letech 2001 až 2005

Rok	Vývoz				Dovoz				Bilance
	příslušný rok v mil.Kč	meziroční nárůst/pokles v mil.Kč	meziroční index	podíl na celkovém vývozu ČR	příslušný rok v mil.Kč	meziroční nárůst/pokles v mil.Kč	meziroční index	podíl na celkovém dovozu ČR	
2001	484 424	x	x	38,2	456 491	x	x	32,9	27 933
2002	457 020	-27 404	94,3	36,4	430 510	-25 981	94,3	32,5	26 510
2003	507 154	+50 134	111,0	37,0	469 319	+38 809	109,0	32,6	37 835
2004	623 099	+115 945	122,9	36,2	554 336	+85 017	118,1	31,7	68 763
2005	628 530	+5 431	100,9	33,6	550 495	-3 841	99,3	30,1	78 035

Pramen: ČSÚ a vlastní propočty

Vývoz ve sledovaném pětiletí průběžně narůstal, kromě roku 2002, kdy meziročně poklesl v kontextu s celkovým vývojem českého zahraničního obchodu.

Největší relativní meziroční zvýšení bylo zaznamenáno v roce 2004 (index 122,9) a naopak, poměrně nízký nárůst v meziročním srovnání vykázal rok 2005 (index 100,9). Relativní pokles v roce 2002 představoval v meziročním srovnání 5,7 %.

Z hlediska absolutního meziročního nárůstu byl pro český export do SRN nejuspěšnějším rovněž rok 2004 (meziroční zvýšení 115 945 mil.Kč).

Rovněž vyšší meziroční relativní nárůst dovozu byl realizován v roce 2004 (index 118,1), následovaný rokem 2003 (index 109,0).

V letech 2002 a 2005 však byly zaznamenány ve vztahu k SRN i meziroční poklesy dovozu: v roce 2002 s indexem 94,3 a v roce 2005 při indexu 99,3.

Vyšší meziroční absolutní nárůst importu byl přitom zaznamenán v roce 2004 (85 017 mil.Kč) a v roce 2003 (38 805 mil.Kč).

V kontextu s relativním poklesem registrovaly zmíněné roky 2002 a 2005 i absolutní meziroční snížení importu (v roce 2002 o 25 981 mil.Kč a v roce 2005 o 3 841 mil.Kč).

Různá míra vyrovnanosti vztahu mezi vývozem a dovozem předurčovala bilanční výsledky s uvedeným teritoriem. Po mírném meziročním poklesu v roce 2002, aktivní bilance poměrně prudce stoupala (zejména pak v roce 2004), přičemž v roce 2005 ve vztahu k roku 2001 mimořádně narostla na index 279,4.

Na uvedeném vývoji obchodu se Spolkovou republikou Německo se přitom v různé míře podílely jednotlivé zbožové skupiny SITC:

Tabulka 50

Vývoz, dovoz a bilance zbožových skupin SITC ve vztahu ke Spolkové republice Německo v roce 2005 ve srovnání s rokem 2001

Zbožová skupina SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2001	2005	index 2005/2001	2001	2005	index 2005/2001	2001	2005
	v mil.Kč			v mil.Kč			v mil.Kč	
0 Potraviny a živá zvířata	5 532	14 460	261,4	9 887	18 408	186,2	-4 355	-3 948
1 Nápoje a tabák	1 889	1 456	77,1	553	2 588	468,0	1 336	-1 132
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	14 306	15 390	107,6	6 489	8 037	123,9	7 817	7 353
3 Minerální paliva a maziva	13 053	16 214	124,2	8 403	10 418	124,0	4 650	5 796
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	219	776	354,3	1 282	1 340	104,5	-1 063	-564
5 Chemikálie	19 962	28 452	142,5	49 629	64 453	129,9	-29 667	-36 001
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	115 752	130 560	112,8	105 700	130 702	123,7	10 052	-142
7 Stroje a dopravní prostředky	238 281	328 019	137,7	228 489	253 039	110,7	9 792	74 980
8 Různé hotové výrobky	74 584	92 910	124,6	45 841	61 106	133,3	28 743	31 804
9 Komodity obchodu jinde nespecifikované	846	293	34,6	218	404	185,3	628	-111
C e l k e m	484 424	628 530	129,7	456 491	550 495	120,6	27 933	78 035

Pramen: ČSÚ a vlastní propočty

Z uvedeného přehledu je zřejmé, že nosnou zbožovou skupinou v obchodě se Spolkovou republikou Německo jsou stroje a dopravní prostředky. Podstatně rychlejší byl přitom vývoj vývozu než dovozu. Zatímco export se od roku 2001 do roku 2005 zvýšil o 37,7 %, import narostl jen o 10,7 %, což v absolutní úrovni představuje zvýšení o 89 738 mil.Kč ve vývozu a nárůst o 24 550 mil.Kč v dovozu. Tím výrazně narostlo ve sledovaném období aktivum z obchodu stroji a dopravními prostředky, a to o 65 188 mil.Kč. (Kontrastně přitom působí, že v roce 1993 tato zbožová kategorie byla ve vztahu k SRN pasivní v rozsahu 29 885 mil.Kč).

Podstatnou složkou vývozu zbožové skupiny 7 jsou silniční vozidla, která v roce 2005 představovala 18,11 % celkového exportu do SRN. Vysoký podíl na vývozu do uvedeného

teritoria měla také elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče (12,26 %) a stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu (8,40 %).

Druhou, bilančně úspěšnou zbožovou skupinou pro český zahraniční obchod s Německem, byly různé hotové výrobky (přesto, že relativní nárůst dovozu ve sledovaném pětiletí byl rychlejší než vývozu). Tato zbožová kategorie zaznamenala v roce 2005 bilanční aktivum v rozsahu 31 804 mil.Kč, i když jen o 3 061 mil.Kč vyšší než v roce 2001. Z evidovaných zbožových položek této kategorie měly v roce 2005 největší podíl na celkovém vývozu do SRN různé výrobky, a to ve výši 5,13 %.

Na druhé straně největší bilanční zátěží ve sledovaném pětiletí zůstala zbožová skupina chemikálií, a to i přes rychlejší relativní růst vývozu než dovozu. Nicméně, v absolutní úrovni převýšil import vývozní stranu bilance, takže její propad z roku 2001 se v roce 2005 zvýšil o dalších 6,3 mld.Kč na 36,0 mld.Kč. Z jednotlivých položek skupiny chemikálií, největší pasiva v roce 2005 vykazaly plastické hmoty v neprvotních formách (11 033 mil.Kč), plasty v prvotní formě (8 804 mil.Kč) a léčiva a farmaceutické výrobky (8 145 mil.Kč). Jedinou položkou chemikálií, která stabilně vykazuje aktivum jsou organické chemikálie (v roce 2005 s kladným saldem 2 533 mil.Kč).

Nepříznivě na bilanční vztah k Německu působila i skupina průmyslového zboží podle druhu materiálu, když dynamika dovozu výrazně překročila aktivitu vývozu. (Nárůst importu od roku 2001 do roku 2005 činil 25 002 mil.Kč, na rozdíl od vývozu, který se zvýšil za stejné období jen o 14 808 mil.Kč, takže bilance se v roce 2005 propadla na záporné saldo ve výši 142 mil.Kč, zatímco v roce 2001 představovala ještě aktivum v rozsahu 10 052 mil.Kč. Pasiva přitom v roce 2005 přinesly zejména položky: papír, lepenka a výrobky z nich (6 321 mil.Kč), neželezné kovy (6 055 mil.Kč) a železo a ocel (5 903 mil.Kč). Výraznější aktivum přitom zaznamenaly kovové výrobky v rozsahu 11 737 mil.Kč.

Tabulka 51

Struktura vývozu do SRN podle zbožových skupin SITC v jednotlivých letech 2001 až 2005

(v%)

Rok	Zbožová skupina										
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	S
2001	1,1	0,4	3,0	2,7	0,0	4,1	23,9	49,2	15,4	0,2	100,0
2002	1,1	0,4	2,7	2,8	0,0	3,8	23,1	50,6	15,2	0,3	100,0
2003	1,4	0,3	2,5	2,4	0,0	3,9	22,5	51,5	15,2	0,3	100,0
2004	1,4	0,3	2,6	2,6	0,0	4,2	21,2	52,8	14,8	0,1	100,0
2005	2,3	0,2	2,5	2,6	0,1	4,5	20,8	52,2	14,8	0,0	100,0

Pramen: Vlastní propočty z údajů ČSÚ

Poznámka: 0 – Potraviny a živá zvířata; 1 – Nápoje a tabák; 2 – Suroviny nepoživatelné, bez paliv; 3 – Minerální paliva a maziva; 4 – Živočišné a rostlinné oleje a tuky; 5 – Chemikálie; 6 – Průmyslové zboží podle druhu materiálu; 7 – Stroje a dopravní prostředky; 8 – Různé hotové výrobky; 9 – Nespecifikováno.

Tendenci poklesu podílu ve vývozu do SRN zaznamenaly v roce 2005 oproti roku 2001 zbožové skupiny surovin nepoživatelných, bez paliv, nápojů a tabáku, průmyslového zboží podle druhu materiálu a různých hotových výrobků. Určitou rozkolísanost vykazala

minerální paliva a maziva a chemikálie. Naopak, růst podílu ve vývozu evidovaly potraviny a živá zvířata a stroje a dopravní prostředky (s mírným poklesem v roce 2005).

Tabulka 52

**Struktura dovozu ze SRN podle zbožových skupin SITC
v jednotlivých letech 2001 až 2005**

(v%)

Rok	Zbožová skupina										
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	S
2001	2,2	0,1	1,4	1,8	0,3	10,9	23,2	50,1	10,0	0,0	100,0
2002	2,4	0,1	1,5	1,7	0,3	11,3	24,4	47,7	10,6	0,0	100,0
2003	2,4	0,2	1,3	1,4	0,4	11,5	23,9	48,1	10,8	0,0	100,0
2004	2,8	0,3	1,3	1,5	0,3	11,5	23,7	47,1	11,5	0,0	100,0
2005	3,3	0,5	1,5	1,9	0,2	11,7	23,7	46,0	11,1	0,1	100,0

Pramen: Vlastní propočty z údajů ČSÚ

Poznámka: 0 – Potraviny a živá zvířata; 1 – Nápoje a tabák; 2 – Suroviny nepoživatelné, bez paliv; 3 – Minerální paliva a maziva; 4 – Živočišné a rostlinné oleje a tuky; 5 – Chemikálie; 6 – Průmyslové zboží podle druhu materiálu; 7 – Stroje a dopravní prostředky; 8 – Různé hotové výrobky; 9 – Nespecifikováno.

Ve struktuře dovozu ze SRN za sledované pětiletí vykázaly sklon k podílovému nárůstu potraviny a živá zvířata, nápoje a tabák, chemikálie a různé hotové výrobky. Určitou nejednosměrnost výše podílu dovozu registrovaly suroviny nepoživatelné, bez paliv, minerální paliva a maziva a průmyslové zboží podle druhu materiálu. Tendenci poklesu podílu na importu pak registrovaly stroje a dopravní prostředky.

Tabulka 53

**Postavení českého zahraničního obchodu se SRN v celkovém ZO ČR
podle jednotlivých zbožových skupin**

Zbožová skupina SITC	Podíl SRN v % na celkovém českém					
	vývozu			dovozu		
	2001	2005	změna +/-	2001	2005	změna +/-
0 Potraviny a živá zvířata	16,1	23,7	+7,6	18,4	22,5	+4,1
1 Nápoje a tabák	21,6	13,7	-7,9	7,6	22,0	+14,4
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	37,1	32,6	-4,5	16,2	15,6	-0,6
3 Minerální paliva a maziva	34,2	28,3	-5,9	6,7	6,2	-0,5
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	15,3	44,1	+28,8	40,8	37,0	-3,8
5 Chemikálie	24,4	23,9	-0,5	32,9	32,0	-0,9
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	37,4	32,1	-5,3	37,7	34,9	-2,8
7 Stroje a dopravní prostředky	39,6	34,6	-5,0	39,1	34,3	-4,8
8 Různé hotové výrobky	48,2	43,1	-5,1	32,8	30,6	-2,2
9 Nespecifikováno	67,0	54,0	-13,0	63,0	32,1	-30,9
C e l k e m	38,2	33,6	-4,6	32,9	30,1	-2,8

Pramen: vlastní propočty z údajů ČSÚ

Nad celkový podíl exportu do SRN, který v roce 2005 znamenal na souhrnném českém vývozu 33,6 %, vykázaly ještě vyšší účast stroje a dopravní prostředky (34,6 %) a zejména různé hotové výrobky (43,1 %). Současně se také ukázalo, že vývoz skupiny 9 – komodity nezařazené jinde v SITC (přes svůj malý hodnotový význam) byl z více jak poloviny (54,0 %) obchodován s Německem. Výraznou účast v exportu do SRN na celkovém vývozu měly v roce 2005 také živočišné a rostlinné oleje a tuky (44,1 %), když jejich podíl se od roku 2001 zvýšil o 28,8 bodu. Významnější nárůst podílu ve vývozu vykázala také skupina potravin a živých zvířat, a to o 7,6 bodu. U zbývajících zbožových skupin se podíl ve vývozu do SRN (ve vztahu k celkovému exportu ČR) v posledním roce pětiletí oproti roku 2001 snížil.

Nad podíl dovozu ze SRN, který v roce 2005 znamenal 30,1 % celkového českého importu, vykázaly vyšší dovozní účast tyto zbožové skupiny: živočišné a rostlinné oleje a tuky (37,0 %), průmyslové zboží podle druhu materiálu (34,9 %), stroje a dopravní prostředky (34,3 %) komodity jinde nespecifikované (32,1 %), chemikálie (32,0 %) a různé hotové výrobky (30,6 %).

Posun velikosti dovozních podílů v roce 2005 oproti roku 2001 byl nejvyšší u komodit jinde nespecifikovaných (-30,9 bodu) a u nápojů a tabáku (+14,4 bodu).

7.2.2 Slovensko

Obrat zahraničního obchodu ČR se Slovenskem po meziročním snížení v roce 2002 o 10,5 mld.Kč opět oživil a v dalších letech sledovaného období postupně meziročně narůstal. Mezi krajními roky tohoto období se tak zvýšil o 84,7 mld.Kč, tj. o 48,0 %, když nejvyšší meziroční nárůst byl dosažen v roce 2004 (+55,6 mld.Kč, index 130,3). Obdobný trend vývoje přitom zaznamenal jak český vývoz na Slovensko, tak dovoz ČR ze Slovenska, tj. meziroční pokles v roce 2002 (o 5,3 mld.Kč a 5,2 mld.Kč) a nejvyšší meziroční přírůstek v roce 2004 (o 36,4 mld.Kč a 19,2 mld.Kč). Výraznější nárůst za dané období přitom registroval vývoz (o 59,4 mld.Kč, tj. o 58,3 %) než dovoz (+25,2 mld.Kč, index 133,8), což se odrazilo ve zvýšení:

- Ø podílu vývozu na obratu z 57,8 % v roce 2001 na 61,8 % v roce 2005 (resp. o 4 procentní body),
- Ø krytí dovozu ze 136,7 % na 161,7 %,
- Ø aktivního salda bilance vzájemného obchodu z 27,4 mld.Kč na 61,5 mld.Kč, tj. o 34,1 mld.Kč.

Tabulka 54

Zahraněční obchodu ČR se Slovenskem

Rok	Vývoz	Dovoz	Obrat	Bilance	Podíl v % na českém vývozu	Podíl v % na českém dovozu
	v mil. Kč					
2001	101 926	74 569	176 495	+27 357	8,0	5,4
2002	96 651	69 324	165 975	+27 327	7,7	5,2
2003	109 114	74 713	183 827	+34 401	8,0	5,2
2004	145 542	93 915	239 457	+51 627	8,4	5,4
2005	161 348	99 802	261 150	+61 546	8,6	5,5
Index 2005/2001	158,3	133,8	148,0	x	x	x

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Slovensko si po celé sledované období udržovalo druhou pozici v obratu zahraničního obchodu ČR za SRN, ale zatímco v českém vývozu mu náleželo vždy druhé místo, v dovozu ČR po dva roky kleslo na místo 3., a to v roce 2002 za SRN a Itálii a v roce 2003 obsadilo 3. místo spolu s Čínou.

Tabulka 55

Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR se SR

Zbožová skupina SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2001	2005	index 2005/2001	2001	2005	index 2005/2001	2001	2005
	v mil.Kč			v mil.Kč			v mil.Kč	
0 Potraviny a živá zvířata	8 239	15 029	182,4	4 687	7 327	156,3	3 552	7 702
1 Nápoje a tabák	3 047	4 771	156,6	1 096	904	82,5	1 951	3 867
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	2 155	3 365	156,1	2 710	3 907	144,2	-555	-542
3 Minerální paliva a maziva	6 186	15 105	244,2	13 961	19 304	138,3	-7 775	-4 199
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	762	422	55,4	434	351	80,9	328	71
5 Chemikálie	12 246	16 698	136,4	9 918	10 013	101,0	2 328	6 685
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	25 313	35 265	139,3	24 548	34 824	141,9	765	441
7 Stroje a dopravní prostředky	32 909	53 737	163,3	11 480	14 871	129,5	21 429	38 866
8 Různé hotové výrobky	11 025	16 882	153,1	5 682	8 133	143,1	5 343	8 749
9 Nespecifikováno	44	75	170,5	53	168	317,0	-9	-93
C e l k e m	101 926	161 348	158,3	74 569	99 802	133,8	27 357	61 546

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Nosnými skupinami zboží v českém vývozu na Slovensko byly opět, a to po celé sledované období, stroje a dopravní prostředky a průmyslové zboží podle druhu materiálu. Jejich objem v souhrnu trvale převyšoval polovinu celkového vývozu ČR na Slovensko. **Skupina strojů a dopravních prostředků**, jejíž vývoz se pohyboval mezi 30 837 mil.Kč (rok 2002) a 53 737 mil.Kč (rok 2005), byla zároveň v daném období hlavním nositelem aktiva v celkové bilanci vzájemného obchodu, které po meziročním snížení o 1 096 mil.Kč v roce 2002 dosáhlo 20 333 mil.Kč, což byla jeho minimální výše za sledované období. V dalších letech pak dílčí aktivum strojů a dopravních prostředků výrazně meziročně narůstalo (+4 495 mil.Kč, +7 881 mil.Kč a +6 157 mil.Kč) a v roce 2005 činilo 38 866 mil.Kč. Jeho podíl na aktivu česko-slovenského obchodu se přitom postupně snižoval (78,3 %, 74,4 %, 72,2 %, 63,4 % a 63,1 %).

Mezi hlavní položky českého strojírenského vývozu na Slovensko patřily po celé sledované období: silniční vozidla, elektrické zařízení, přístroje a spotřebiče, stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu a dále zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku, kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat a strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu.

Druhá hodnotově nejsilnější skupina českého vývozu na Slovensko, tj. **skupina průmyslového zboží podle druhu materiálu**, která dosahovala úrovně mezi 23 600 mil.Kč

(rok 2002) a 35 528 mil.Kč (rok 2004), ve srovnání se stroji a dopravními prostředky vykazovala až do roku 2001 dílčí pasivní bilanci vzájemného obchodu, jež byla mezi jednotlivými dílčími bilancemi až do roku 1998 dokonce nejvyšší. V roce 2001 došlo k přeměně pasiva této bilance v aktivum (765 mil.Kč), které do roku 2004 meziročně narůstalo až na 3 867 mil.Kč. V roce 2005 se ale při výši 441 mil.Kč propadlo pod úroveň roku 2001. Daná skupina zboží se opírala především o vývoz železa a oceli, kovových výrobků, výrobků z nekovových nerostů, textilních přízí, tkanin a tržních výrobků z nich a papíru, lepenky a výrobků z nich.

Vyšším podílem byly v českém vývozu do SR v průběhu let 2001 – 2005 zastoupeny i **chemikálie** (od 10,3 % do 12,0 %), jejichž hodnotový objem kolísal mezi 10 806 mil.Kč (rok 2002) a 16 698 mil.Kč (rok 2005). Chemikálie přitom náležely mezi skupiny zboží, které po celé sledované období dosahovaly v obchodu se SR bilanční přebytek (1 898 mil.Kč v roce 2002 až 6 685 mil.Kč v roce 2005). Jejich nosnými položkami byly opakovaně léčiva a farmaceutické výrobky, chemické přípravky, organické chemikálie a plastické hmoty v neprvotních formách.

Postavením ve vývozu ČR do SR se skupině chemikálií přibližovaly po celé sledované období, podobně jako v letech jemu předcházejících, **různé hotové výrobky**, jejichž podíl osciloval mezi 10,2 % a 11,5 % při hodnotové úrovni pohybující se od 11 025 mil.Kč (rok 2001) do 16 882 mil.Kč (rok 2005). K hlavním vývozním položkám různých hotových výrobků do SR patřily různé výrobky j.n., oděvní výrobky a doplňky a nábytek a jeho díly.

Podobný vývoj z hlediska dosažené hodnotové úrovně vývozu na Slovensko vykázaly ve sledovaném období **skupiny potravin a živých zvířat** s podílem 6,8 % až 9,3 % v hodnotové úrovni 7 417 mil.Kč (2003) až 15 029 mil.Kč (2005) a **minerálních paliv a maziv** s podílem 6,1 % až 9,4 % a hodnotou 6 186 mil.Kč (rok 2001) až 15 105 mil.Kč (rok 2005). Zatímco ale potraviny a živá zvířata dosahovaly po celé sledované období bilanční přebytek ve výši pohybující se mezi 1 947 mil.Kč (rok 2003) a 7 702 mil.Kč (rok 2005), tak minerální paliva a maziva evidovala schodek 2 493 mil.Kč (rok 2004) až 7 775 mil.Kč (rok 2001). Tahouny v rámci uvedených skupin byly elektrický proud, uhlí, koks a brikety.

Hodnotovým objemem vývozu do SR si byly nadále blízké i **skupiny nápojů a tabáku a surovin nepoživatelných, bez paliv** (s podílem 2,2 % - 3,4 % a 2,1 % - 2,5 %), avšak při rozdílném meziročním vývoji. Zatímco u nápojů a tabáku se střídaly mírné meziroční vzestupy s poklesy a v roce 2005 došlo k prudkému nárůstu jejich hodnotového objemu, tak u surovin nepoživatelných, bez paliv byly zaznamenány postupné meziroční přírůstky hodnoty a její vývoj byl vyváženější. Protichůdný vliv také měly tyto dvě skupiny zboží na souhrnnou bilanci zahraničního obchodu, když nápoje a tabák po celé sledované období registrovaly aktivum dílčí bilance v rozsahu 1 951 mil.Kč až 3 867 mil.Kč a suroviny nepoživatelné, bez paliv pasivum v rozpětí -86 mil.Kč až -879 mil.Kč.

Nejmenší pozici v českém vývozu na Slovensko měla po celé období 2001 – 2005 **skupina živočišných a rostlinných olejů a tuků**, která s výjimkou roku 2001, kdy dosáhla 0,7 %-ního podílu, reprezentovala pouze 0,3 % a pohybovala se v úrovni 254 mil.Kč až 762 mil.Kč.

Tabulka 56

Postavení jednotlivých skupin zboží v zahraničním obchodu ČR se SR

Zbožová skupina SITC	Vývoz ČR do SR			Dovoz ČR ze SR		
	2001	2005	změna	2001	2005	změna
	podíly v %		+/-	podíly v %		+/-
0 Potraviny a živá zvířata	8,1	9,3	+1,2	6,3	7,3	+1,0
1 Nápoje a tabák	3,0	3,0	-	1,5	0,9	-0,6
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	2,1	2,1	-	3,6	3,9	+0,3
3 Minerální paliva a maziva	6,1	9,4	+3,3	18,7	19,3	+0,6
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	0,8	0,3	-0,5	0,6	0,4	-0,2
5 Chemikálie	12,0	10,3	-1,7	13,3	10,0	-3,3
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	24,8	21,8	-3,0	32,9	34,9	+2,0
7 Stroje a dopravní prostředky	32,3	33,3	+1,0	15,4	14,9	-0,5
8 Různé hotové výrobky	10,8	10,5	-0,3	7,6	8,2	+0,6
9 Nespecifikováno	0,0	0,0	-	0,1	0,2	+0,1
C e l k e m	100,0	100,0	x	100,0	100,0	x

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Hlavní pozice **ve zbožové struktuře dovozu ČR ze SR** zaujímaly po celé období let 2001 – 2005 tři skupiny: **průmyslové zboží podle druhu materiálu** s podílem 32,0 % - 34,9 % a s hodnotou v rozmezí 22 539 mil.Kč (rok 2002) až 34 824 mil.Kč (rok 2005), **minerální paliva a maziva** s podílem 16,4 % - 19,3 % a s hodnotou na úrovni pohybující se od 11 637 mil.Kč (rok 2002) do 19 304 mil.Kč (rok 2005) a **stroje a dopravní prostředky** s podílem 15,2 % - 17,8 % a s hodnotou dosahující 10 504 mil.Kč (rok 2002) až 16 685 mil.Kč (rok 2004). K nosným položkám dovozu ČR ze SR v uvedených skupinách zboží náležely železo a ocel, ropa a ropné výrobky, silniční vozidla, elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, výrobky z nekovových nerostů a kovové výrobky.

Více než desetiprocentní podíl (s výjimkou roku 2005, kdy se rovnal 10,0 %) ve struktuře českého dovozu ze SR zaujímala po celé sledované období ještě **zbožová skupina chemikálií**, který osciloval mezi 10,5 % a 13,3 % a reprezentoval hodnotu ve výši 8 770 mil.Kč (rok 2003) až 10 013 (rok 2005). Největší položkou této skupiny byla léčiva a farmaceutické výrobky.

Podíly zbývajících skupin zboží se v letech 2001 – 2005 pohybovaly pod úrovní 10,0 % celkového dovozu ČR ze SR, přičemž nejvyššího podílu (7,6 % - 9,0 %) a nejvyššího hodnotového objemu, který postupně meziročně narůstal, dosáhly **různé hotové výrobky** (minimum 5 682 mil.Kč v roce 2001 a maximum 8 133 mil.Kč v roce 2005). Jejich výraznou položkou pak byly různé výrobky j.n.

Průběžný meziroční růst evidovaly z hodnotově menších skupin zboží v dovozu ČR ze Slovenska za léta 2001 – 2005 ještě **potraviny a živá zvířata**. Za sledovaná léta zvýšily svůj objem o 2 640 mil.Kč (index 156,3) a jejich podíl na tomto importu reprezentoval 6,3 % až 7,5 %. Nosnými položkami zde byly mléčné výrobky a vejce a obiloviny a obilné výrobky.

Zbožové skupiny nápojů a tabáku, surovin nepoživatelných, bez paliv a živočišných a rostlinných olejů a tuků se pak ve sledovaném období pohybovaly svými podíly na celkovém českém dovozu ze SR pod hranicí 5,0 %, přičemž podíl surovin nepoživatelných, bez paliv osciloval kolem 4,0 %, když jejich hodnotový objem meziročně kolísal mezi 2 659 mil.Kč (rok 2003) a 4 108 mil.Kč (rok 2004).

7.3 Země, s nimiž má Česká republika největší bilanční deficit

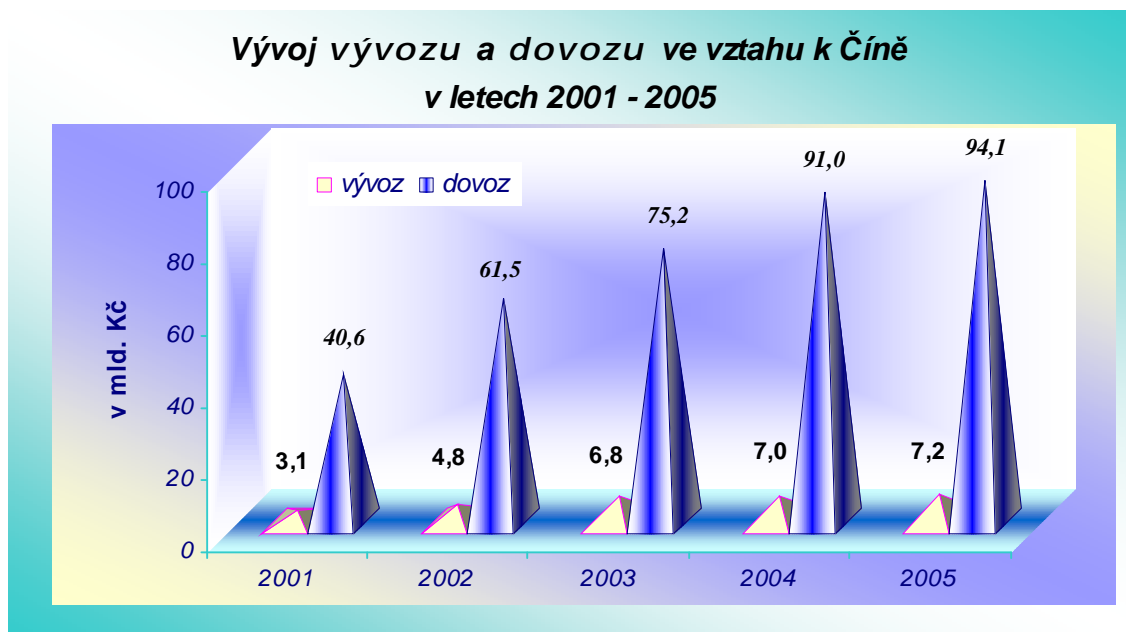
7.3.1 Čína

Specifičnost postavení Číny jako obchodního partnera ČR spočívá již dlouhodobě (od roku 1994) v rok od roku narůstajícím rozdílu mezi výší českého vývozu a dovozu z uvedeného teritoria.

Zatímco v roce 2001 se čínský import umístil svým rozsahem v celkovém českém dovozu na desátém místě, v českém vývozu se Čína zařadila až na 23. pořadí. V roce 2005 se pak pohybovala ve vývozu na 21. – 23. místě (spolu s Japonskem a Norskem), zato však v dovozu byla již čtvrtá s podílem 5,1 % na celkovém českém importu. (Před ní se umístilo pouze Německo (podíl 30,1 %), Rusko (5,7 %) a Slovensko (5,5 %).

Představu o rozdílu mezi velikostí českého vývozu a dovozu z Číny v letech 2001 až 2005 si lze přitom opticky učinit z následujícího grafu:

Graf 13

Pramen: ČSÚ

Tabulka 57

**Zahraniční obchod České republiky s Čínou
v letech 2001 až 2005**

Rok	Vývoz				Dovoz				Bilance
	příslušný rok v mil.Kč	meziroční nárůst v mil.Kč	meziroční index	podíl na celkovém vývozu ČR	příslušný rok v mil.Kč	meziroční nárůst v mil.Kč	meziroční index	podíl na celkovém dovozu ČR	
2001	3 063	x	x	0,2	40 596	x	x	2,9	-37 533
2002	4 832	1 769	157,8	0,4	61 536	20 940	151,6	4,6	-56 704
2003	6 805	1 973	140,8	0,5	75 247	13 711	122,6	5,2	-68 442
2004	6 988	183	102,7	0,4	90 990	15 743	120,9	5,2	-84 002
2005	7 154	166	102,4	0,4	94 102	3 112	103,4	5,1	-86 948

Pramen: ČSÚ a vlastní propočet

V tabulce uvedené údaje číselně konkretizují grafické vyjádření a je z nich nevyváženost mezi velikostí vývozu a dovozu dostatečně zřetelná. Kromě roku 2003, kdy export dosáhl podílu na dovozu v úrovni 9,0 %, v ostatních letech nepřekročil výši 7,9 %. Přesto, že dovoz ztratil v roce 2005 výrazněji na dřívější dynamice, obchodní bilance s tímto teritoriem stále vytváří největší pasivní saldo mezi všemi partnerskými zeměmi.

Tabulka 58

**Vývoz, dovoz a bilance zbožových skupin SITC ve vztahu k Číně
v roce 2005 ve srovnání s rokem 2001**

Zbožová skupina SITC	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2001	2005	index	2001	2005	index	2001	2005
	v mil.Kč		2005/2001	v mil.Kč		2005/2001	v mil.Kč	
0 Potraviny a živá zvířata	104	30	28,8	1 406	1 250	88,9	-1 302	-1 220
1 Nápoje a tabák	0	1	-	2	4	200,0	-2	-3
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	33	337	1 021,2	778	658	84,6	-745	-321
3 Minerální paliva a maziva	0	38	-	10	25	250,0	-10	+13
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	-	-	-	1	2	200,0	-1	-2
5 Chemikálie	233	726	311,6	1 389	2 345	168,8	-1 156	-1 619
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	369	1 079	292,4	3 807	8 382	220,2	-3 438	-7 303
7 Stroje a dopravní prostředky	1 883	4 504	239,2	21 579	58 383	270,6	-19 696	-53 879
8 Různé hotové výrobky	441	439	99,5	11 624	23 053	198,3	-11 183	-22 614
9 Nespecifikováno	-	-	-	-	0	-	-	-
C e l k e m	3 063	7 154	233,6	40 596	94 102	231,8	-37 533	-86 948

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Osou českého vývozu do Číny jsou stroje a dopravní prostředky, které v roce 2005 představovaly 63,0 % celkového vývozu do Číny (při nárůstu od roku 2001 o 2,6 mld.Kč). Výraznější podíl v exportu do uvedeného teritoria zaznamenalo ještě průmyslové zboží podle druhu materiálu a chemikálie.

V dovozu rovněž dominovala zbožová skupina strojů a dopravních prostředků, která sice v roce 2005 vykázala svými 62,1 % na celkovém dovozu prakticky stejný podíl jako

strojírenský vývoz, avšak s tím rozdílem, že v absolutní úrovni byl dovoz této skupiny o 53,9 mld.Kč vyšší.

Významnějšími dovozovými skupinami byly ještě různé hotové výrobky a průmyslové zboží podle druhu materiálu.

Z takto založených vztahů vyplývají také dílčí bilance rozhodujících zbožových skupin: stroje a dopravní prostředky zaznamenaly v roce 2005 pasivum ve výši 53,9 mld.Kč (při nárůstu od roku 2001 do roku 2005 o 34,2 mld.Kč), různé hotové výrobky vykázaly záporné saldo v částce 22,6 mld.Kč (zvýšení pasiva o 11,4 mld.Kč) a průmyslové zboží podle druhu materiálu registrovalo deficit v rozsahu 7,3 mld.Kč při jeho nárůstu o 3,9 mld.Kč.

Tabulka 59

**Struktura vývozu do Číny podle zbožových skupin SITC
v jednotlivých letech 2001 až 2005**

(v%)

Rok	Zbožová skupina										
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	S
2001	3,4	0,0	1,1	0,0	-	7,6	12,0	61,5	14,4	-	100,0
2002	0,6	0,0	1,3	0,0	0,0	4,4	7,3	73,1	13,3	-	100,0
2003	1,3	0,0	1,5	0,8	0,0	5,5	14,9	71,1	4,9	-	100,0
2004	1,0	0,0	2,6	0,5	0,0	8,4	15,7	68,1	3,7	-	100,0
2005	0,4	0,0	4,7	0,5	-	10,2	15,1	63,0	6,1	-	100,0

Pramen: vlastní propočít z údajů ČSÚ

Poznámka: 0 – Potraviny a živá zvířata; 1 – Nápoje a tabák; 2 – Suroviny nepoživatelné, bez paliv; 3 – Minerální paliva a maziva; 4 – Živočišné a rostlinné oleje a tuky; 5 – Chemikálie; 6 – Průmyslové zboží podle druhu materiálu; 7 – Stroje a dopravní prostředky; 8 – Různé hotové výrobky; 9 – Nespecifikováno.

Ze struktury českého vývozu do Číny je patrná podílová rozkolísanost. Nicméně lze u některých skupin konstatovat, že narůstají (suroviny nepoživatelné, bez paliv, chemikálie) nebo, že klesají (potraviny a živá zvířata). (Pro srovnání: v roce 1993 zaznamenalo průmyslové zboží podle druhu materiálu podíl na celkovém českém vývozu do Číny ve výši 60,3 % a stroje a dopravní prostředky v rozsahu 39,4 % při úrovni celkového exportu v částce 7,4 mld.Kč).

Tabulka 60

**Struktura dovozu z Číny podle zbožových skupin SITC
v jednotlivých letech 2001 až 2005**

(v%)

Rok	Zbožová skupina										
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	S
2001	3,5	0,0	1,9	0,0	0,0	3,4	9,4	53,2	28,6	-	100,0
2002	1,9	0,0	1,4	0,0	0,0	2,4	6,4	66,8	21,1	-	100,0
2003	2,0	0,0	1,4	0,0	0,0	2,7	6,8	68,7	18,4	0,0	100,0
2004	1,6	0,0	0,9	0,0	0,0	2,6	7,2	66,9	20,8	0,0	100,0
2005	1,3	0,0	0,7	0,0	0,0	2,5	8,9	62,1	24,5	0,0	100,0

Pramen: vlastní propočít z údajů ČSÚ

Poznámka: 0 – Potraviny a živá zvířata; 1 – Nápoje a tabák; 2 – Suroviny nepoživatelné, bez paliv; 3 – Minerální paliva a maziva; 4 – Živočišné a rostlinné oleje a tuky; 5 – Chemikálie; 6 – Průmyslové zboží podle druhu materiálu; 7 – Stroje a dopravní prostředky; 8 – Různé hotové výrobky; 9 – Nespecifikováno.

I v dovozu nebyl podílový pohyb přímočarý. Klesající tendenci vykázaly potraviny a živá zvířata, suroviny nepoživatelné a chemikálie. Na druhé straně průmyslové zboží podle druhu materiálu zaznamenalo v roce 2002 hluboký pokles, aby v dalších letech opět zvyšovalo svůj podíl na importu z Číny. Obdobný vývoj vykázaly různé hotové výrobky, pouze s posunem největšího poklesu do roku 2003. Nejvýznamnější zbožová skupina v dovozu, tj. stroje a dopravní prostředky naopak podílově narůstala do roku 2003 a poté začala klesat. (Pro srovnání: největší podíl v dovozu měly v roce 1993 různé hotové výrobky v rozsahu 48,9 %, potraviny a živá zvířata 13,9 %, suroviny nepoživatelné, bez paliv 12,6 %, chemikálie 8,6 % a stroje a dopravní prostředky 8,7 % při celkové výši dovozu v částce 2,3 mld.Kč).

Tabulka 61

**Dovoz jednotlivých položek zbožové skupiny strojů a dopravních prostředků
v letech 2001 a 2005 z Číny**

Položka SITC	2001		2005		změna	
	v mil.Kč	podíl v %	v mil.Kč	podíl v %	hodnoty	podílu
71 Stroje a zařízení k výrobě energie	423	2,0	998	1,7	575	-0,3
72 Strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu	383	1,8	556	1,0	173	-0,8
73 Kovo zpracující stroje	72	0,3	205	0,4	133	+0,1
74 Stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, j.n.	712	3,3	2 828	4,8	2 116	+1,5
75 Kancelářské stroje a zařízení k automat. zpracování dat	12 907	59,8	27 056	46,3	14 149	-13,5
76 Zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku	2 679	12,4	12 877	22,1	10 198	+9,7
77 Elektrická zařízení, přístroje, a spotřebiče, j.n.	3 810	17,6	12 837	22,0	9 027	+4,4
78 Silniční vozidla	580	2,7	969	1,6	389	-1,1
79 Ostatní dopravní a přepravní prostředky	13	0,1	57	0,1	44	-
C e l k e m	21 579	100,0	58 383	100,0	36 804	-

Pramen: ČSÚ a vlastní propočet

Uvedený přehled jednoznačně dokumentuje mimořádný nárůst strojírenského dovozu: zatímco v roce 2001 představoval v absolutní úrovni částku 21 579 mil.Kč, v roce 2005 již dosáhl sumy 58 383 mil.Kč. Tedy v krátké době jednoho pětiletí zaznamenal relativní nárůst na index 270,6 a v absolutní úrovni dosáhl přírůstku ve výši 36 804 mil.Kč. (Pro srovnání: v roce 1993 strojírenský dovoz byl realizován v částce 201 mil.Kč).

Rozhodujícími komponenty strojírenského dovozu, jak vyplývá z uvedené tabulky, jsou tři položky, a to: 75 – kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat (v roce 2005 vykázaly podíl na strojírenském dovozu ve výši 46,3 % při poklesu oproti roku 2001 o 13,5 bodu), dále pak položka 76 – zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku (v roce 2005 s podílem 22,1 % při nárůstu oproti roku 2001 o 9,7 %) a položka 77 – elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, j.n. (v roce 2005 ve výši 22,0 % s nárůstem o 4,4 oproti roku 2001).

Uvedené tři položky představovaly v roce 2005 v souhrnu 56,1 % celkového dovozu z Číny.

Je tedy zřejmé, že klíč k nepříznivé bilanční pozici ČR s Čínou ve značné míře tkví v uvedených položkách SITC.

7.3.2 Rusko

Obrat zahraničního obchodu ČR s Ruskem vykazoval opět i v průběhu let 2001 – 2005 poměrně výrazné meziroční změny, které se pohybovaly mezi -17 718 mil.Kč a +43 164 mil.Kč. Po meziročním poklesu v roce 2002 následovaly v dalších letech pouze nárůsty. Za sledované období se tak zahraničně obchodní obrat zvýšil o 46,3 %. Relativně větší změny sice zaznamenal vývoz ČR do Ruska (index 181,5) než dovoz z Ruska (index 137,7), ale co do hodnoty prokázal rozsáhlejší meziroční snížení/zvýšení dovoz, a to v rozsahu -15 978 mil.Kč (rok 2002) a +33 690 mil.Kč (rok 2005). Meziroční snížení/zvýšení hodnoty vývozu se naproti tomu pohybovalo na úrovni -1 740 mil.Kč (rok 2002) až +9 474 mil.Kč (rok 2005). V průběhu sledovaného období klesl objem českého vývozu do Ruska pod úroveň výchozího roku celkem dvakrát, zatímco u dovozu třikrát.

Podíl vývozu na česko-ruském obratu zahraničního obchodu se za období 2001 – 2005 zvýšil z 19,6 % na 24,3, když maxima dosáhl v roce 2004 (25,4 %). **Krytí dovozu vývozem** se zlepšilo z 24,4 % na 32,2 % v roce 2005 (v roce 2004 dosáhlo 34,1 %), nicméně zůstává stále na nízké úrovni, což předurčuje přetrvávání klíčového problému česko-ruských obchodních vztahů, tj. vysokého pasivního salda bilance.

Obchodní bilance ČR s Ruskem vykazovala po celé sledované období vysoký schodek, který se pohyboval mezi -43 193 mil.Kč (rok 2002) a -70 952 mil.Kč (rok 2005). Schodek této bilance za rok 2001 (-57 431 mil.Kč) dosáhl v zahraničním obchodu ČR s jednotlivými zeměmi vůbec nejvyšší úrovně a za další léta sledovaného období byl po Číně druhý nejvyšší.

Tabulka 62

Zahraníční obchod ČR s Ruskem

Rok	Vývoz	Dovoz	Obrat	Bilance	Podíl v % na vývozu ČR	Podíl v % na dovozu ČR
	v mil. Kč					
2001	18 535	75 966	94 501	-57 431	1,5	5,5
2002	16 795	59 988	76 783	-43 193	1,3	4,5
2003	16 440	65 834	82 274	-49 394	1,2	4,6
2004	24 172	70 908	95 080	-46 736	1,4	4,1
2005	33 646	104 598	138 244	-70 952	1,8	5,7
Index 2005/2001	181,5	137,7	146,3	x	x	x

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Pozice Ruska v celkovém českém vývozu se v letech 2001 – 2003 postupně mírně zhoršovala. V roce 2004 se naproti tomu meziročně zlepšila o 0,2 bodu a v roce 2005 byla již meziročně vyšší o 0,4 bodu a proti výchozímu roku byla vyšší o 0,3 bodu. **Pozice Ruska**

v celkovém českém dovozu naproti tomu meziročně kolísala (-1,0 bodu, +0,1 bodu, -0,5 bodu, +1,6 bodu), ale v roce 2005 proti roku 2001 se zvýšila o 0,2 bodu.

Tabulka 63

Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR s Ruskem

Zbožová skupina SITC	Vývoz			Dovoz			Balance	
	2001	2005	index 2005/2001	2001	2005	index 2005/2001	2001	2005
	v mil.Kč			v mil.Kč			v mil.Kč	
0 Potraviny a živá zvířata	669	1 250	186,8	69	61	88,4	600	1 189
1 Nápoje a tabák	57	365	640,4	2	10	500,0	55	355
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	181	482	266,3	3 056	6 541	214,0	-2 875	-6 059
3 Minerální paliva a maziva	228	132	57,9	61 268	83 985	137,1	-61 040	-83 853
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	1	2	200,0	0	1	x	1	1
5 Chemikálie	2 792	4 767	170,7	2 000	4 210	210,5	792	557
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	3 238	7 146	220,7	6 396	6 039	94,4	-3 158	1 107
7 Stroje a dopravní prostředky	9 473	16 121	170,2	3 030	3 467	114,4	6 443	12 654
8 Různé hotové výrobky	1 896	3 381	178,3	145	275	189,7	1 751	3 106
9 Nespecifikováno	-	0	-	-	8	x	-	-8
C e l k e m	18 535	33 646	181,5	75 966	104 598	137,7	-57 431	-70 952

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Ve vývozu ČR do Ruska měla po celé období 2001 – 2005 nejsilnější zastoupení zbožová skupina strojů a dopravních prostředků, která reprezentovala jeho 40,8 % (rok 2003) až 51,1 % (rok 2001). Hodnotová úroveň této zbožové skupiny se přitom pohybovala mezi 6 704 mil.Kč (rok 2003) a 16 121 mil.Kč (rok 2005) a mezi krajními roky daného období narostla o 6 648 mil.Kč, tj. o 70,2 %, zatímco její podíl na celkovém vývozu ČR do Ruska za tyto roky se mezi jednotlivými skupinami zboží nejvíce snížil, a to o -3,2 procentního bodu. Nosnými položkami tohoto vývozu byla silniční vozidla, strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu a stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu.

Druhou pozici ve vývozu ČR do Ruska rovněž po celé sledované období zaujímalo průmyslové zboží podle druhu materiálu, jehož hodnota postupně meziročně narůstala, přičemž meziroční přírůstky se stále zvyšovaly (+264 mil.Kč, +486 mil.Kč, +1 293 mil.Kč, +1 865 mil.Kč). Mezi krajními roky sledovaného období se přitom hodnota českého vývozu průmyslového zboží podle druhu materiálu do Ruska zvýšila o 3 908 mil.Kč. Podíl této zbožové skupiny na celkovém českém vývozu do Ruska postupně narůstal od roku 2001 do roku 2003 (17,5 %, 20,9 %, 24,3 %), kdy dosáhl dosavadního maxima, a od roku 2004 naopak klesá (21,8 %, 21,2 %). Mezi krajními roky období 2001 – 2005 ale dosáhl navýšení o 3,7 procentního bodu, což reprezentuje největší změnu ve zbožové struktuře vývozu dané teritoriální relace. K hlavním položkám dané zbožové skupiny náležely výrobky z nekovových nerostů, papír, lepenka a výrobky z nich.

Třetí nejsilnější pozice v českém vývozu do Ruska náležela po celé období 2001 – 2005 skupině chemikálií, která se pohybovala mezi 12,5 % (rok 2004) a 15,1 % (rok 2001). Mezi krajními roky daného období se ale snížila o 0,9 procentního bodu. Naproti tomu hodnotový objem chemikálií mezi krajními roky narostl o 1 975 mil.Kč, poté co se v roce

2001 – 2003 meziročně snižoval (-387 mil.Kč a -253 mil.Kč) a v roce 2003 – 2005 zvyšoval (+880 mil.Kč, +1 735 mil.Kč). Nosnou položkou v této skupině zboží byla léčiva a farmaceutické výrobky.

Více než desetiprocentní podíl v českém exportu do Ruska dosahovala po celé sledované období ještě zbožová **skupina různých hotových výrobků**, který se pohyboval mezi 10,1 % (rok 2005) a 12,5 % (rok 2003). Hodnotová úroveň různých hotových výrobků přitom, s výjimkou zakolísání v roce 2002, postupně meziročně narůstala z 1 896 mil.Kč ve výchozím roce na 3 381 mil.Kč v roce posledním, tj. o 1 485 mil.Kč (index 178,3). Největší položkou této skupiny zboží byly různé výrobky j.n.

Pozice zbývajících skupin zboží ve vývozu ČR do Ruska kolísala v období 2001 – 2005 od 0,0 % (živočišné a rostlinné oleje a tuky) do 6,8 % (potravin y a živá zvířata v roce 2003).

Tabulka 64

Postavení jednotlivých skupin zboží v zahraničním obchodu ČR – Rusko

Zbožová skupina SITC	Vývoz ČR do Ruska			Dovoz ČR z Ruska		
	2001	2005	změna	2001	2005	změna
	podíly v %		+/-	podíly v %		+/-
0 Potraviny a živá zvířata	3,6	3,7	+0,1	0,1	0,1	-
1 Nápoje a tabák	0,3	1,1	+0,8	0,0	0,0	-
2 Surovin y nepoživatelné, bez paliv	1,0	1,4	+0,4	4,0	6,2	+2,2
3 Minerální paliva a maziva	1,2	0,4	-0,8	80,7	80,3	-0,4
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
5 Chemikálie	15,1	14,2	-0,9	2,6	4,0	+1,4
6 Průmyslové zboží podle druhu materiálu	17,5	21,2	+3,7	8,4	5,8	-2,6
7 Stroje a dopravní prostředky	51,1	47,9	-3,2	4,0	3,3	-0,7
8 Různé hotové výrobky	10,2	10,1	-0,1	0,2	0,3	+0,1
9 Nespecifikováno	-	0,0	-	-	0,0	-
Celkem	100,0	100,0	x	100,0	100,0	x

Pramen: ČSÚ a vlastní výpočet

Český dovoz z Ruska se v letech 2001 – 2005, obdobně jako v předchozích letech, v podstatě koncentroval v pěti zbožových skupinách, a to ve skupině minerálních paliv a maziv, průmyslového zboží podle druhu materiálu, surovin nepoživatelných, bez paliv, chemikálií a strojů a dopravních prostředků. Zbývajcí skupiny měly ve zbožové struktuře tohoto dovozu z hodnotového hlediska podružnou úlohu.

Nejsilnější skupinou zboží v českém importu z Ruska byla nadále, i po celé sledované období, **minerální paliva a maziva**. Hodnota jejich dovozu ve výchozím roce dosáhla 61 268 mil.Kč a po prudkém meziročním snížení v roce 2002 (-14 598 mil.Kč) se začala opět meziročně zvyšovat (+3 311 mil.Kč, +1 601 mil.Kč, +32 403 mil.Kč) až na 83 985 mil.Kč v roce 2005. Podíl minerálních paliv a maziv na celkovém dovozu ČR z Ruska přitom reprezentoval 72,7 % (rok 2004) až 80,7 % (rok 2001). Mezi krajními roky daného

období se přitom snížil o 0,4 procentního bodu. Jejimi nosnými položkami byla ropa a ropné výrobky a topný plyn zemní i průmyslově vyráběný.

Druhé místo z hlediska dosažené hodnoty dovozu, ale na podstatně nižší úrovni, náleželo po celé sledované období **průmyslovému zboží podle druhu materiálu**, s výjimkou roku 2005, kdy připadlo surovinám nepoživatelným, bez paliv. Jeho hodnota však meziročně kolísala. Nejvyšší byla v roce 2004 (8 272 mil.Kč) a nejnižší v roce 2002 (5 940 mil.Kč). Podíl této skupiny zboží na celkovém dovozu ČR z Ruska se pohyboval mezi 5,8 % (rok 2005) a 11,7 % (rok 2004). Nejobjemnější položkou v jejím rámci byly neželezné kovy a železo a ocel.

Třetí pozice v českém dovozu z Ruska patřila v letech 2001 – 2005 **surovinám nepoživatelným, bez paliv**. Výjimkou byl pouze rok 2003, kdy svoje místo postoupily strojům a dopravním prostředkům a zmíněný již rok 2005, kdy získaly druhou pozici. Podíl surovin nepoživatelných, bez paliv na celkovém importu ČR z Ruska dosahoval 4,0 % (rok 2001) až 9,0 % (rok 2004). Mezi krajními roky sledovaného období pak podíl dané skupiny zboží narostl o 2,2 bodu, což bylo ve vztahu k ostatním skupinám zboží největší zlepšení pozice, zatímco největší zhoršení pozice v českém dovozu z Ruska bylo registrováno u průmyslového zboží podle druhu materiálu (-2,6 bodu). Hodnotový objem surovin nepoživatelných, bez paliv ve sledovaném období postupně meziročně narůstal z 3 056 mil.Kč na 6 541 mil.Kč. Jeho nejvyšší meziroční zvýšení přitom bylo dosaženo v roce 2004 (+2 755 mil.Kč). Nosnou položkou surovin nepoživatelných bez paliv byly rudy kovů a kovový odpad.

Meziroční pokles střídal meziroční vzestup u českého importu **strojů a dopravních prostředků** z Ruska v letech 2001 – 2005. Jejich hodnota tak kolísala mezi 1 982 mil.Kč (rok 2004) a 3 992 mil.Kč (rok 2003) a jejich podíl na celkovém dovozu ČR z Ruska se pohyboval od 2,8 % (rok 2004) do 6,1 % (rok 2003). Hlavními položkami zde byly stroje a zařízení k výrobě energie a ostatní dopravní a přepravní prostředky.

Mezi skupiny zboží v českém importu z Ruska s hodnotou přesahující miliardovou hranici náležely v roce 2001 – 2005 ještě **chemikálie**. Jejich hodnota po meziročním poklesu v roce 2002 (o 612 mil.Kč na 1 388 mil.Kč) postupně narůstala až na 4 210 mil.Kč v roce 2005 a jejich podíl na celkovém dovozu ČR z Ruska dosáhl rozpětí mezi 2,2 % (rok 2003) a 4,0 % (rok 2005). Výraznou položku v dané dovozní skupině reprezentovaly anorganické chemikálie.

Celková **bilance zahraničního obchodu ČR s Ruskem** vykazovala již od vzniku samostatné České republiky poměrně vysoký schodek, který se v letech 2001 – 2005 pohyboval od -43 193 mil.Kč (rok 2002) do -70 952 mil.Kč (rok 2005).

Změny ve výši schodku celkové bilance česko-ruského obchodu ovlivňovaly zejména výsledky dílčí bilance minerálních paliv a maziv, jejíž pasivum ve všech letech sledovaného období dokonce tento schodek převyšovalo, a to o nemalé sumy (v roce 2001 o 3 609 mil.Kč, v roce 2002 o 3 397 mil.Kč, v roce 2003 o 504 mil.Kč, v roce 2004 o 4 763 mil.Kč a v roce 2005 o 12 901 mil.Kč). Pasivní saldo dílčí bilance minerálních paliv a maziv se v roce 2002 meziročně snížilo ze 61 040 mil.Kč na 46 590 mil.Kč, tj. o 14 450 mil.Kč, ale v dalších letech opět postupně narůstalo (o 3 308 mil.Kč, o 1 601 mil.Kč, o 32 354 mil.Kč) na 83 853 mil.Kč

v roce 2005. Jeho prudké zvýšení bylo ovlivněno především cenovým vývojem u ropy a plynu.

Schodek dílčí bilance vykazovaly po celé sledované období i suroviny nepoživatelné, bez paliv, který se pohyboval mezi -2 875 mil.Kč až -6 109 mil.Kč (rok 2004), a s výjimkou roku 2005, i průmyslové zboží podle druhu materiálu (od -2 357 mil.Kč v roce 2003 do -3 158 mil.Kč v roce 2001).

Zbožové skupiny potravin a živých zvířat, nápojů a tabáku, živočišných a rostlinných olejů a tuků, chemikálií, strojů a dopravních prostředků i různých hotových výrobků naproti tomu evidovaly po celé období let 2001 – 2005 aktiva dílčích bilancí v česko-ruském obchodu. Nejvyšší bilanční přebytek byl přitom dosažen u strojů a dopravních prostředků, který po meziročních poklesech v roce 2002 (z 6 443 mil.Kč na 5 424 mil.Kč, tj. o 1 019 mil.Kč) a v roce 2003 (z 5 424 mil.Kč na 2 712 mil.Kč, tj. o 2 712 mil.Kč) výrazně meziročně narostl v roce 2004 (z 2 712 mil.Kč na 9 021 mil.Kč, tj. o 6 309 mil.Kč) i v roce 2005 (z 9 021 mil.Kč na 12 654 mil.Kč, tj. o 3 633 mil.Kč). Nad miliardovou hranicí se pak pohybovalo v letech 2001 – 2005 i aktivum dílčí bilance různých hotových výrobků (při rozsahu mezi 1 570 mil.Kč v roce 2002 až 3 106 mil.Kč v roce 2005) a v letech 2003 – 2005 dílčí bilance potravin a živých zvířat (v rozpětí 1 049 mil.Kč za rok 2003 do 1 411 mil.Kč za rok 2004).